תלמוד ירושלמי · מפרשים · נועם ירושלמי · סדר נשים

נועם ירושלמי על נזיר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

נועם ירושלמי על נזיר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/נועם-ירושלמי-על-נזיר/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 7
הלכה ג 13
פרק ב 15
הלכה א 15
הלכה ב 17
הלכה ד 18
הלכה ו 18
הלכה ט 19
הלכה י 21
פרק ג 25
הלכה ב 25
הלכה ג 29
הלכה ד 31
הלכה ה 32
פרק ד 38
הלכה ג 38
הלכה ד 39
הלכה ה 40
פרק ה 41
הלכה ב 41
פרק ו 42
הלכה א 42
הלכה ב 49
הלכה ו 51
הלכה ז 53
הלכה ט 53
פרק ז 55
הלכה א 55
הלכה ב 56
פרק ח 57
הלכה א 57
פרק ט 60
הלכה א 60
הלכה ג 63
הלכה ד 63
הלכה ה 63

פרק א

הלכה א

קטע ג

מתני' כל כינוי נזירות כנזירות כו' ובגמ' אע"ג דר' יוחנן אמר אין לוקין על האיסורות מודה הוא הכא שהוא לוקה אע"ג דר' שמעון אומר שאינו מביא קרבן מודה הוא הכא שהוא לוקה אע"ג דר' יודא אמר ספק נזירות מותר מודה הוא הכא שלוקה:

[**והנה** הפ"מ כתב אע"ג דר"ש אמר אינו מביא קרבן לקמן (פ"ב ה"ד) כ יודע אני שיש נזיר כו' ה"ז אסור ור"ש מתיר וקאמר דלא אמר ר' שמעון אלא לענין קרבן אבל לענין מלקות לוקין כו' והוא דחוק דלקמן איתא בירו' (ה"ד) שני' היא משום פתיחת נדר עיין שם וא"כ אינו שייך להך דהכא והק"ע פירש דתנן לקמן (פ' ב"ש) ר"ש אומר יאמר אם כו' הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה אך לפי"ז הא אמר עוד אע"ג דר' יהודה אומר ספק נזירות מותר מודה הוא הכא שהוא אסור וא"כ הוא כל שכן דאף ר' יהודה שאומר דספק נזירות מותר אעפ"כ מודה הוא הכא וא כ מכל שכן ר' שמעון שאומר דספק נזירות אסור בודאי שהוא מודה הכא:

ע"כ נראה לי דקאי אהא דתנן במנחות (ד' ק"ג) האומר הרי עלי מנחה מן השעורים יביא מן. החיטים קמח יביא סולת בלא שמן ובלא לבונה יביא שמן ולבונה כו' ר"ש פיטר שלא התנדב כדרך המתנדבים והנה איתא לקמן דפריך מה אנן קיימין אם במתכוין ליזור אפילו אמר כו' אם בשאינו מתכוין ליזור אע"ג שהוציא נזירות מפיו לא יהא נזיר אלא כי אנן קיימין באומ' א' מכל הלשונות הללו נזרתי אם תופש א' מהן נזירות תחול עליו נזירות ואם לאו לא תחול עליו נזירות אמר לו שמור ושמעת. והנה הק"ע פירשאמר לו התירוץ הזה ישמע שהוא תירוץ יפה והפ"מ פירש שאומרים לו שמור ושמעת כלומר אומרים לו שהנזירות חלה כו' ושגו בפירושם והפי' הוא כמו דאיתא במנחות (ד' פ"א) ת"ש האומר הרי עלי תודה בלא לחם וזבח בלא נסכים יאמרו לו הבא תודה ולחמה וזבח ונסכים כו' כופין אותו ואומר לו שמור ושמעת כו' מאי שמור ושמעת אמר אביי שמור הבא תודה ושמעת הבא לחמה רבא אמר שמור ושמעת שמור הבא תודה ולחמה ושמעת שלא תהא רגיל לעשות כן. וע"ז אומר לו שמור ושמעת (פי' שמור ושמעת כמו שאומרים חכמים כיון שכונתו הי' שאם תופש א' מהן נזירות תחול עליו נזירות ע"כ אומר לו שמור ושמעת). וע"ז אומר אע"ג דר"ש אמר אינו מביא קרבן (פי' בהא דתנן במנחות (דף ק"ג) הרי עלי מנחה מן השעורין יביא מן החיטין קמח יביא סולת בלא שמן ולבונה יביא שמן ולבונה כו' ור"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים וא"כ אמאי אמר ר"ש פוטר

שלא התנדב כדרך המתנדבים הא איתא במנחות (ד' פ"א) האומר הרי עלי תודה בלא לחם וזבח בלא נסכים כו' כופין אותו ואומר לו שמור ושמעת וא"כ הכא נמי אע"ג דאמר הרי עלי מנחה מן השעורים אמאי לא יביא מנחה מן החיטין כיון שאמר הרי עלי מנחה נתחייב במנחה ואע"ג דאמר אח"כ מן השעורים אעפ"כ צריך שיביא המנחה מן החיטים והוא משום דכופין אותו ואומר לו שמור ושמעת וכמו דאיתא במנחות (ד' פ"א) באומר הרי עלי תודה בלא לחם כופין אותו ואומרים לו שמור ושמעת (והוא שאומרים לו שמור הבא תודה ושמעת הבא לחמה) (פי' שישמע לדברי חכמים שאומרי' לו שצריך להביא תודה עם הלחם) וא"כ הכא נמי אמאי ר"ש פוטר ואמאי לא יכופו אותו ויאמרו לו שמור ושמעת אלא ודאי ר"ש לא אמר הכי אלא דכיון שלא התנדב כדרך המתנדבים ע"כ פטור וא"כ ה"נ בכינויין אפשר דר"ש פוטר דלא נפקא לן מהא דכתיב שמור ושמעת וע"ז אמר אע"ג דר"ש אמר אינו מביא קרבן (פי' במנחה שהוא פטור להביא) מודה הוא הכא שלוקה. והוא כמו דאיתא לקמן אמר לו שמור ושמעת דבהא מודה ר"ש ולקמן יתבאר עוד בזה ודו"ק]:

שם מה נן קיימין אם בשמתכוין ליזור אפי' שאמר כו' אם בשאינו מתכוין ליזור אע"ג שהוציא נזירות כו' לא יהא נזיר אלא כי נן קיימין באומ' א' מכל הלשונו' האלו נזרתי אם תופש א' מהן נזירות תחול עליו נזירות ואם לאו לא תחול עליו נזירות אומר לו שמור ושמעת הנה כבר ביארתי שהק"ע והפ"מ שגו בזה והאי שמור ושמעת הוא מקרא ואומרים לו שמור ושמעת הוא כמו דאיתא במנחות (ד' פ"א) מאי שמור ושמעת אמר אביי שמור הבא תודה ושמעת הבא לחמה ופי' שצריך שישמור פי' שישמור לקיים ושמעת כפי שחכמים אומרים לו וע"כ כיון שחכמים אמרו שכינויי נזירות כנזירות צריך לקיים וכן שגו הק"ע והפ"מ לקמן (פ"ב ה"ד) דתנן הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין ומטמא למתים ה"ז נזיר ואסור בכולן כו' מתניתא דר"מ דר"מ אומר צריך לכפול תמן דברי הכל היא אמר לו שמור ושמעת והנה גם שם פי' הק"ע שמור ושמעת שמור דבר זה דמתניתין ד"ה היא וכר' יהודה בן תימא ופירושם דחוק גם הפ"מ פירש בדוחק: ולפי מה שביארתי משני תמן ד"ה היא. שהפי' שאומר דתמן ד"ה (פי' הא דאיתא במנחות (ד' פ"א) תודה עלי מן החולין ולחמה מן המעשר יביא הוא ולחמה מן החולין (פי' דאתי כדברי הכל דהתם לא בתנאי הוא אלא דאמר תודה עלי מן החולין ולחמה מן המעשר ע"כ צריך להביא הוא ולחמה מן החולין הוא משום שאומרים לו שמור ושמעת כמו דאיתא במנחות (ד' פ"א ושם) אבל הכא שאמר הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין ומטמא למתים וא"כ אמר בתנאי וע"כ אתי כר"מ דר"מ אומר צריך לכפול תנאו אבל

לחכמים שאומרים דלא בעינן תנאי כפול א"כ לא הוי נזיר אבל תמן שלא אמר בתנאי אלא שאמר הרי עלי תודה מן החולין ולחמה מן המעשר וע"כ כיון שאמר הרי עלי תודה מן החולין נתחייב להביא מן החולין ואע"ג שאומר ולחמה מן המעשר ע"ז אומר לו שמור ושמעת וכמו שביארתי ודו"ק:

קטע ז

שם הרי עלי ציפורין ר"מ אומר נזיר וחכ"א אינו נזיר אמר ר' יוחנן משום כינוי כינוין עד די שערי' כנישרין רבא וטפרוהי כציפורין רשב"ל אמר משום נזיר טמא מביא עוף וכי ציפורין הוא מביא תורין ובר יונה הוא מביא כו' מ"ט דרבנן נעשה כמתנדב ציפורין לבדק הבית מ"ט דר"מ נעשה כמתנדב אשם לבדק הבית נראה לי שהוא (ט"ס וצ"ל) נעשה כמתנדב אשם ובאשם ודאי הוה נזיר דהא אין מתנדב אשם וסובר ר"מ דבציפורי מצורע נמי הכי הוא וע"ז אומר מה נפק מן ביניהון (פי' בין ר"י ובין ר"ל) וע"ז אומר הרי עלי אשם על דעתי' דר"מ והוא ט"ס וצ"ל) דרבנן מאחר שאין מתנדבין אשם לבדק הבית נזיר (פי' דהא לא פליגי אלא בציפורי מצורע משום דנעשה כמתנדב ציפורין לבדק הבית אבל באשם מודי דהוי נזיר). על דעתין דרבנן (הוא ט"ס וצ"ל דר"מ) מאחר שנזיר טמא מביא אשם נזיר (והוא הדין בציפורין) אבל לר' יוחנן אינו נזיר אפי' באם אמר הרי עלי אשם והא דלא קאמר דאיכא בינייהו לר"מ דר' יוחנן סובר דסובר ר"מ משום כינוי כינויין עד די שערי' כנשרין רבה וטיפרוהי כציפורין ורשב"ל לית לי' כינוי כינויין דזה אינו דהא בציפורין סובר ר"ל דציפורי נזיר טמא קיבל עניו ואי משום דפליג ר"ל אכינויי כינויין אפי' לר"מ דלית לי' כלל כינוי כינויין זה אינו דהא איתא לקמן (רפ"ב ה"א) הריני נזיר מן הגרוגרת ומן הדבילה כו' אמר ר' יוחנן טעמא דב"ש משום שהוציא נזירות מפיו רשב"ל אמר משום כינויי כינויין כו' ומסיק שם אית לי' הכין ואית לי' הכין אית לי' משום שהוציא נזירות מפיו ואית לי' משום כינויי כינויין א"כ סובר ר"ל דב"ש אית לי' כינויי כינויין א"כ אין נ"מ לדינא דהא אמר ר"ל דב"ש אית לי' כינויי כינויין וב"ה לית לי' כינויי כינויין וא"כ הלכה כב"ה וע"כ אומר הנ"מ מה שהוא לדינא דבאומר הרי עלי אשם דלר"ל לר"מ ולרבנן הוי נזיר ולר' יוחנן לא הוי נזיר דלית לי' הא דהוי נזיר משום דנזיר טמא מביא אשם א"כ נ"מ לדינא ועיין בש"ס דילן בנזיר (ד' ג') דשם הוא בהיפוך דר"ל אמר ציפורין סמוכין לשיער כו' ור' יוחנן אמר מ"ט דר"מ דחיישינן שמא ציפורי נזיר טמא קבל עלי' כו':

הלכה ב

קטע ב

(**ה"ב**) **מתניתין** הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגין ומן התגלחת ומן הטומאה ה"ז נזיר כו' ובגמ' כיני מתניתין או מן החרצנים או מן הזגין או מתגלחת או מטומאה אם אמר בכולן נזיר כר' יהוד' עד שיזכיר ויי"ם ברם ר' מאיר אפי' לא הזכיר ויי"ם. והנה הא דקאמר הירושלמי אם אמר בכולן נזיר (פי' הפ"מ דקאי אהא דלקמן אם אמר בכולם נזיר תלוי בפלוגתא דר"י ור"מ בויי"ם. והק"ע כתב דצ"ל אם אמר בכולן נזיר שתים דמן החרצנים הוי נזיר וכן מן הזגין כו' א"כ הוא נזיר בכמה נזירו') ונ"ל דאפשר להגיה כר"ש אם אמר בכולן נזיר והוא כמו דאיתא בש"ס דילן דף ג') מתני' דלא כר"ש דתניא ר"ש אומר אינו חייב עד שידור מכולם כו' מ"ט דר"ש מכל אשר יעשה כו' וע"ז אומר הירו' לר"ש אם אמר בכולן נזיר. כר' יהודה אינו נזיר אחת עד שיאמר בויי"ם דהוו כללא אבל בלא ויי"ם הוי פרטא ולר"מ אפי' בלא ויי"ם נמי הוי כללא וכן לקמן (רפ"ד ה"א) מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני כו' כן הוא מתניתא ואני ואני מאן תנא ויים ר' יהודה ברם כר"מ אני אני:

והנה הק"ע כתב מדקאמר אפי' משמע לר"מ אפי' אמר ויי"ם הוי כלל. וקשה דהא זה דלא כגירסת רש"י ולא כגירסת ר"ת בשבועות (ד' ל"ח) וצריך עיון עכ"ל ולא קשה דזהו דוקא לשיטת הש"ס דילן אבל לשיטת הירו' הוא כמו שאומר (בפ"ט דגיטין ה"ו) חמר ר' חנינא על דעתיה דר"מ בין שאמר חיטין שעורין כוסמין (כצ"ל) בין שאמר חטה ושעורה וכוסמת (כצ"ל) כלל ופרט הוא על דעתי' דר"מ אם אמר חטין ושעורין וכוסמין כלל שאין בו פרט (והוא דלר"מ אין נ"מ בין אם אמר ויי"ם בין אם אמר בלא ויי"ם. וכמו דחמר שם בירו' ר"מ אומר אפי' חטה ושעורה וכוסמת ולית בר נש אמר אפי' אלא דו מודה בקמייתא אלא דלר"מ בין אם אמר בויי"ם בין בלא ויי"ם כללא ופרטא. וכמו דאמר בקידושין (בפ"ב ה"א) אמר ר' יוחנן דבית ר' יהודה נכללין בקרבן א' ונפרטין בג' קרבנות דהיינו אם אין בכל אח' ואח' שנשבע עלי' שוה פרוטה וע"ד מצטרפין להיות שוה פרוטה ונפרעין בג' קרבנות דהיינו אם יש בכל א' שוה פרוטה אז הוי פרט ומתחייב על כל אח' ואחת וכמה דהוא אמר תמן נכללין בקדושין א ונפרטין בג' קדושין דהיינו אם אמ' התקדשי לי בזו ובזו כו' מצטרפים כולם לשוה פרוטה אבל אם הי' אוכלת ראשונה ראשונה יש להם הדין של נפרטים וע"כ אם יש באחרונה שוה פרוטה מקודשת (והוא דלא כשיטת הש"ס דילן דמתרץ ר' אמי למתניתין דקדושין (ד' מ"ו) דהיתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא בה שוה פרוטה היינו באחרונה דמקדש

במלוה ופרוטה הוי מקודשת בפרוטה ולשיטת הירושלמי הוא משום דהוי נכללין ונפרטין והא דקאמר לר' יהודה היינו לפי מה שהיה סבור מתחילה שם דכללו של ק"מ פרטו שלר' יהודה אבל לפי מאי דמסיק דלר"מ אין חילוק בין בוו"ין בין בלא ווי"ן והוא משום דהם נכללין ונפרטין אבל לר"י אם אמר בלא וי"ו הוי פרטא ולא כללא ובווי"ן הוי כללא ולא פרטא וע"ז אומר (שם) על דעתי' דר' יהודה אם חמר חטין ושעורין כלל שאין בו פרט וע"כ אומר הכא בירושלמי דלר' יהודה עד שיאמר ווים הוי כללא וע"כ לא הוי רק נזיר אחת ולר"מ שחומר דנכללין בקרבן א' ונפרטין בג' קרבנות א"כ אפי' בלא ווי"ן הוי כללא. ואע"ג דר"מ אזיל שם לחומרא דנכללין בקרבן א' (ומצטרפין לפרוטה ונפרטין בג' קרבנות לחייב על כל א' וא') אעפ"כ הכא אזיל לקולא משום דספק נזירות להקל והא דאיתא בירושלמי (רפ"ד דנזיר) כן הוא מתניתא ואני ואני מאן תנא ר' יהודה ברם כר"מ אני אני אע"ג דהתם אזיל לחומרא שיהי' התפסה התם לא אזיל לקולא משום דאי אזלינן לקולא ויהיה ווין פרטי וא"כ לא יהיה נזיר כלל בהא שיטת הירושלמי דלא הוי ס' נזירות להקל וכמו שהבאתי בספרי נחלת יהושע מה שכתב המחנה אפרים (ס' י"ב) מה שכתב הרא"ש דסתם נדרים להחמיר ולא מוקי גברא אחזקתיה שלא נדר משום דבלאו"ה יתבטל הנדר לגמרי וא"כ ודאי לנדר אתכוין וה"נ אם ווי"ן יהיה פרטא לקולא א"כ יתבטל מה שאמר ואני לגמרי ובכה"ג לא הוי ספק נזירות להקל):

קטע ז

שם מאן (כצ"ל) הכביד שערו רבי דמר ר' ירמיה משום ר' אמי דברי רבי נזיר עולם מגלח א' לשנים עשר חודש דברי חכמים פעמים שהוא מגלח אחד לשלשים יום פעמים שהוא מגלח א' לי"ב חודש ר' הילא בשם ר' אסי מתניתא אמרה כן הריני נזיר כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים ה"ז נזיר עולם ומגלח אחת לשלשים יום רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשים יום אלא אחת לשנים עשר חודש ואיזהו שמגלח אחת לשלשים יום האומר הרי עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ אמר ר' זעירא בסתם חלוקין מה נן קיימין אם באומר מלא שערי כל עמא מודו שמגלח לאחר שנים עשר חודש אם באומר כמנין שערות ראשי כל עמא מודו שמגלח א' לשלשים יום אלא כי נן קיימין באומר כשער רבי אומר מלא ראשי ורבנן אמרין כאומר כמנין שערות ראשי וכאן למה אין האיש נודר שאינו אלא כמזרז עצמו מן האיסורין (פי' דלמה אמרו רבנן דכמנין שערו' ראשי ומגלח כל שנים עשר חודש ואמאי לא הוי נזיר עולם ואף דאיפשר לומר דסברי כר' יהודה דס' נזירות להקל אך זהו דווקא אם לא נחית לנזירות אבל אם נחית לנזירות במאי לסלוקי מיניה כמו דאיתא בנזיר (ד' ח') ובירושלמי (פ"ב דנזיר ה"ח) א"ל לא אמר ר' יהודה אלא

לבסוף (והוא ט"ס וצ"ל בתחלה) אבל לכתחלה (הוא ט"ס וצ"ל לבסוף) אף ר' יהודה מודה איזו היא בתחילה ואיזו היא בסוף כו' אם נזרתי ואם לא נזרתי אהן הוא בתחלה אם מ' ואם נ' אהן הוא בסוף כו' מה פליגין אם אחת אם שתים ר' חייא בר בא עבד להם כבסוף ר' שמואל עבד ליה כבתחילה ר' מנא אם אחת אם שתים צריכה לר' שמואל בר רב יצחק אם הוא כבתחלה אם הוא כלבסוף. וא"כ הכא נמי הוא כלבסוף ולבסוף מודה ר' יהודה שספק נזירות להחמיר אך זהו דווקא בחדא נזירות אם יש ספק ע"כ הוי ספק נזירות להחמיר דכיון דנחית לנזירות במאי לסלוקי מיני' אבל לא בב' נזירות אע"ג דבזה גופא ספק אם הוא חדא נזירות דהיינו נזירות עולם או דמגלח כל שלשים אעפ"כ כיון דבזה גופה הוי ספק ע"כ הוי ספק נזירות להקל שאינו אלא כמזרז עצמו מן האיסורין וע"כ רוצה יותר שיהי' הנזירות חלוקות ויזהר יותר בזה משיהא הנזירו' ארוכה:

[**וע**"ז אומר ועוד מן הדא הוסיף ר' יהודה אם אמר כמלקטי קיץ כשיבלי שמיטה וככוכבים שברקיע ה"ז נזיר עולם ומגלח א' לשלשים יום אין תימר ר' יהודה כרבנן כרבי הוא הוסיף ר' יהודה אבשלום נזיר עולם היה ומגלח א' לי"ב חודש מאי טעמא משום נזירות ויידא אמרה על רבנן שהוא מגלח אחת לשלשים יום הדא היא דתנינן הריני נזיר מלא הבית או מלא הקופה בודקין אותו ותני עלה שהוא מגלח אחת לשלשים יום והא אומר שהוא מגלח אח' לשנים עשר חודש,. והנה הירושלמי הזה נדחקו בו המפרשים הק"ע והפ"מ ופירושם דחוק ע"כ נראה לי שבירושלמי (נחלפו השורות ויש ט"ס) וע"כ צריך להגיהו א"ר זעירא בסתם חלוקין מה אנן קיימין אם באומר מלא שערי כל עמא מודו שמגלח לאחר שנים עשר חודש אם באומר כמנין שערות ראשי כל עמא מודו שמגלח א' לשלשים יום אלא כי אנן קיימין באומ' כשער רבי אומ' מלא ראשי ורבנן אמרי כאומ' כמנין שערות ראשי ובכאן צ"ל ויידא אמרה על רבנן שהוא מגלח ח' לשלשים (פי' שמזה יהי' מוכח דלא כר' זעירא דאמר דבמלא הבית או מלא הקופה מודים חכמים לרבי שמגלח לאחר י"ב חודש) וע"ז אומר ויידא אמרה על רבנן שהוא מגלח אחת לשלשים יום הדא הוא דתנינן הריני נזיר מלא הבית או מלא הקופה בודקין אותו ותני עלה שהוא מגלח א' לשלשים יום והא אמרה שמגלח א' לי"ב חודש (פי' וא"כ מוכח דלא כר' זעירא דאפי' במלא הבית או מלא הקופה נמי סברי רבנן דמגלח א' לשלשים יום והוא דלא כר' יודא) ובכאן צ"ל אבשלום נזיר עולם הי' ומגלח א' לי"ב חודש (פי' ואיך פליגי רבנן ואמרי דאפי' במלא הבית או מלא הקופה נמי פליגי רבנן דאינו מגלח אלא א' לשלשים יום) ובכאן צ"ל וכאן למה אין האיש נודר שאינו אלא כמזרז עצמו מן האיסורין (פי' דבכאן כיון דלא אמר סתם הריני נזיר עולם אף שאומר הריני נזיר מלא הבית או מלא

הקופה אפ"ה לא הוי נזיר עולם אלא מגלח א' לשלשי' יום) ובכאן צ"ל ועוד מן הדא (פי' דתחילה הקשה על ר' זעירא מרבנן דמוכח דפליגי אפילו באומר הריני נזיר מלא הבית או מלא הקופה) וכן כתבו התוס' בנזיר (דף ח') בד"ה הריני נזיר כו':

וע"ז אומר ועוד מן הדא (פי' שמזה יהי' מוכח דלא כר' זעירא ג"כ והוא שאמר באם אמר כמנין שערות ראשי כל עמא מודו שמגלח א' לשלשים יום וא"כ מודה רבי במנין) וע"ז אומר ועוד מן הדא (פי' דתחילה הקשה לדברי חכמים) וע"ז אומר ועוד מן הדא שמזה יהיה מוכח דרבי פליג אפי' על מנין וסובר שמגלח א' לי"ב חודש (והוא כמו דאמרינן בש"ס דילן בנזיר (ד' ח') מנין שאני ומי שאני לר' מנין והתניא הריני נזיר כמנין ימות החמה מונה נזירות כמנין ימות החמה כמנין ימות הלבנה כו' רבי אומר עד שיאמר נזירו' עלי כמנין ימות החמה כמנין ימות הלבנה ר' יהודה סבר לה כותיה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כותיה בחדא נזירות קביל עליה ופליג עליה בחדא דאילו ר' יהודה שני לו מונה ורבי לא שני ליה מונה):

וע"ז אומר ועוד מן הדא הוסיף ר' יהודה אם אמר כמלקטי קיץ (והוא (ט"ס וצ"ל) כמו דאיתא בש"ס דילן בנזיר (ד' ח') ר' יהודה אומר הריני נזיר כמנין מלקטי קיץ וכמנין שיבלי שמיטה ה"ז נזיר עולם ומגלח. א' לשלשים יום וא"כ מדקאמר הוסיף ר' יהודה דאפי' כמנין מלקטי קיץ וכמנין שיבלים שבשמיטה נמי הוי נזיר עולם ומגלח א' לשלשים אין תימר ר' יהודה כרבנן (והוא ט"ס וצ"ל) אין תימר ר' יהודה כרבי הוא הוסיף ר' יהודה (פי' דאין תימר ר' יהודה כרבי ורבי נמי מודה במנין וכמו דאמר ר' זעירא) הוא הוסיף ר' יהודה (פי' וא"כ איך ניחא הא דהוסיף ר' יהודה כיון דרבי נמי מודה במנין) אלא מדקתני הוסיף ר' יהודה אלמא דרבי חולק על מנין ג"כ שמגלח א' לי"ב חודש והא דאמר אבשלום נזיר עולם הי' (הוא חילוף השורות) וכבר ביארתי דצ"ל תחילה ובכאן מתחיל מאי טעמא משום נזירות (פי' מאי טעמא דרבי משום נזירות (פי' דווקא אם אמר נזירות וכמו דאמר רבי במתניתין בנזיר (ד' ח') רבי אומר אין זה מגלח א' לשלשים יום ואיזהו מגלח א' לשלשים האומר הרי עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ) וע"ז אומר מאי טעמא משום נזירות (פי' דדווקא בנזירות קאמר רבי דמגלח א' לשלשים יום דהוי כנזירות מחולקות אבל לא במנין דרבי לא שני ליה מונה) וכמו דאמרינן בש"ס דילן בנזיר (ד' ח') ודו"ק:

קטע ח

עוד שם מנה ששה חדשים ונטמא מונה עוד ששה חדשים או אוזר ומונה י"ב חודש השלים נזירות ולא הספיק לגלח עד שעברו שלשה ימים ונטמא (פי' דמיבעי' ליה אי

הוי אחר שלשה כנזיר סתם ויהי' מותר לגלח אעפ"י שלא הביא קרבנותיו והוא כמו דאיתא בנזיר (ד' י"ד) אמר ריב"ח נזיר שכלו לי' ימיו לוקה על הטומאה ואינו לוקה על התגלחת וע"כ מיבעי' ליה אם נטמא ולא יכול עוד להתחיל נזירות השניה אם יכול לגלח דהוי כנזיר שכלו לו ימיו ומותר לגלח או כיון דצריך להיות עוד נזיר ע"כ לא יוכל לגלח) וע"ז אמר ר' מני בעי מכיון שלא קידש שערו בדם מי מתירו לגלח דכיון שנטמא א"כ לא יכול להביא קרבנות נזירות טהרה א"כ מי מתירו לגלח והוא כמו דאיתא בנזיר (ד' ט"ו) מיתיבי נזיר שכלו לו ימיו אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים ואם גילח ושתה יין ונטמא למתים ה"ז סופג את הארבעים תיובתא אלמא דכיון שלא קידש שערו בדם לוקה על התגלחת נמי וא"כ בנזיר שכלו ימיו נמי לוקה על התגלחת וא"כ מאי מיבעי' לי' בנזיר עולם ודו"ק:

עוד שם הריני נזיר עולם לאחר עשרים יום נזיר עולם מכבר נראה לי שהוא (ט"ס וצ"ל) הריני נזיר עולם לאחר שלשים יום ונזיר מכבר מאחר שיש בידו לגלח נזיר דהא איפשר שיגלח לאחר שלשים ואח"כ יהי' נזיר עולם או מאחר שאילו נטמא ואין לו מהיכן לסתור אינו נזיר לעולם והבעי' היא אע"ג דיכול להפסיק נזירות וכמו דאיתא בנזיר (ד' י"ד) הריני נזיר לאחר עשרים יום ומעכשיו מאה יום מונה עשרים ואח"כ מונה שלושים ואח"כ מונה שמונים כדי להשלים נזירות הראשונה וכן איתא בירושלמי לקמן (פ"ב ה"ט) תני ר' חייא נזיר לאח' ך' יום נזיר מעכשיו לק' יום ה"ז מונ' כ' ומפסיק וחוזר ומונה עוד שלשים יום וחוזר ומונה עוד שמונים כדי להשלים נזירותו הראשונ' אך זהו דווקא במה שיוכל להשלי' אבל הכא שאמר הריני נזיר עולם לאחר שלשים יום וע"כ אם אמר הריני נזיר עולם לאחר שלשים יום ואח"כ אמר הריני נזיר סתם כיון דאם נטמא אין לו ממה לסתור ולהשלים כיון דבלאו"ה הוי נזיר עולם וע"כ כיון דאמר הריני נזיר לעולם לאחר שלשים יום לא יכול לקבל עליו נזירות סתם כיון דאם נטמא אין לו ממה לסתור ולהשלים וע"כ מיבעי' לי' הריני נזיר לאחר שלשים יום נזיר שמשון נזיר מכבר (פי' אם אמר הריני נזיר לאחר שלשים נזיר שמשון ונזיר מכבר (פי' וא"כ אף דבנזיר עולם אין לו במה לסתור ולהשלים דהא בלאו"ה הוי נזיר עולם) אפשר לומר דנזיר שמשון יוכל לסתור ולמנות עוד שלשים אף דבלא"ה הוי נזיר שמשון אבל הכא יסתור ויוכל להשלים שיהי' אסור בטומאה דהא נזיר שמשון מותר לטמא למתים וא"כ יהי' לו במה להשלים שיהי' אסור בטומאה מחמת נזירותו סתם שנזר מתחילה אך שאעפ"כ לא יוכל לגלח ולהביא עוד קרבן טומאה ואח"כ לא יכול לגלח בנזירות שמשון:

וע"ז אמר ר"ח מסתברא שתדחה נזירות תור' לנ"ש מ"ט כן יעשה על תורת נזרו את שנזירותו תורה יצא זה שאין נזירותו תורה והנה לכאורה מוכח מזה דשיטת הירושלמי דנזירות שמשון הוי דרבנן דהא קאמ' שאינה תורה וא"כ הוא דלא כשיטת הש"ס דילן במכות (ד' כ"ב) דפרי' והרינזיר בנזירות שמשון (פי' הא דתנן יש חורש תלם א' וחייב עליה משום שמונה לאווין מיירי בנזירות שמשון וא"כ מוכח דלוקה) וכן בש"ס דילן בנזיר (ד' י"ד) הריני נזיר שמשון לאחר עשרים יום ומעכשיו נזיר סתם מהו הכא לא איפשר לאיתשולי עליה מי חיילא או לא ולי נראה דודאי אף לשיטת הירושלמי נזירות שמשון הוא מדאורייתא והא דקאמר דחל היינו שיכול להשלים נזירותו אם יטמא ויסתור ואח"כ ישלים לימי הנזירות אך דהא אינו יכול לגלח מחמת נזירות שמשון אך הא איפשר דאתי עשה ודחי ל"ת וא"כ אתי עשה דתגלחת ודחי לל"ת דנזירות שמשון אך הא איתא ביבמות (ד' ה') אלא אתי' מראשו דהך תנא דתני' ראשו מה ת"ל לפי שנאמר תער לא יעבור על ראשו שומע אני אפי' מצורע ונזיר כן ת"ל ראשו איכא למיפרך מה לנזיר מצורע שכן ישנו בשאלה כו' הא דקייל"ן דאין עשה דוחה ל"ת ועשה ליגמור מנזיר אלא מנזיר מ"ט לא משום דאיכא למיפרך שישנו בשאלה וא"כ איך ידחה נזירות סתם דישנו בשאלה לנזירות שמשון דליתא בשאלה ואך אעפ"כ אתי עשה ודחי ל"ת דנזירות שמשון דאין ע"ז עשה קדוש יהי' דעשה דקדוש יהיה גדל פרע כו' אינו רק בנזיר סתם אבל לא בנזיר שמשון והראיה דהא הרמב"ם (פ"ז מה' נזירות ה' י"ב) כתב וכיצד הוא מותר בתגלחת מצוה נזיר שנצטרע ונתרפא מצרעתו כו' וכל מקום שאתה מוצא מצות עשה ול"ת אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבוא עשה וידחה ל"ת והלא נזיר שגלח בימי נזירות עבר על ל"ת ועשה שנאמר קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו ובכל מקום אין עשה דוחה ל"ת ועשה ולמה דוחה תגלחת הנגע של נזירות מפני שכבר נטמא הנזיר בצרעת וימי חלוטו אין עולין לו והרי אינו קדוש בהן ובטל העשה מאיליה ולא נשאר אלא הל"ת שהוא תער לא יעבור על ראשו ולפיכך בא העשה דתגלחת ודוחה אותו וא"כ כיון ששמשון מותר להטמא למתים ע"כ ליכא העשה דקדוש יהיה וא"כ יכול שתחול עליו הנזירות שלו ואם יטמא יהיה לו ממה לסתור ויוכל לגלח דאתי עשה דנזירות שלו ודחי לל"ת דתגלחת של נזירות שמשון ולא הוי בנזירות שמשון עשה ול"ת (ובזה יתיישב מה שהקשה הט"א דאמאי דחי מצורע לנזירות שמשון דהא התם ליתא בשאלה ואך דהתם ליכא העשה דקדוש יהיה וא"כ לא הוי רק ל"ת וע"ז אומר אמר ר' חנינא מסתברא שתדחה נזירות תורה לנזירות שמשון (פי' שנזירות תורה הוא עשה דהיינו שיגלח אבל בנזירות שמשון ליכא עשה רק ל"ת וע"ז אומר מאי טעמא כן יעשה

על תורת נזרו את שנזירותו תורה יצא זה שאין נזירותו תורה (פי' מ"ט דהא כיון שהוא נזיר איכא עשה ול"ת דהיינו עשה דקדושים יהיו ע"ז אומר כן יעשה על תורת נזרו את שנזירותו תורה זהו דוקא במי שמצווה על התגלחת סוף שלשים וע"ז אומר קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו אבל במי שאינו מצווה על תגלחת השוער ליכא בו עשה דקדושים יהיו וא"כ לא הוי רק ל"ת לחוד וא"כ יכול לגלח אם יטמא ויסתור ואח"כ יביא קרבנותי' של טהרה דאתי עשה ודחי ל"ת ועיין לקמן בירושלמי (פ"ח דנזיר ה"ב) תגלחת מצוה מהו שתדחה לתגלחת הרשות ונדחקו שם הק"ע והפ"מ והפי' הוא דמיבעי' ליה אם ספק תגלחת מצוה דוחה לתגלחת של רשות (פי' כיון שהוא ספק א"כ אם הוא אינו מצורע א"כ הוא תגלחת של רשות ותגלחת רשות אסור או דילמא דאפי' ספק נמי דוחה ואיפשר דהטעם הוא משום דהוי עשה ול"ת שישנו בשאלה וע"כ מספקא ליה דאיפשר דאפי' ספק נמי דוחה)] ובש"ס דילן בנזיר (ד' י"ד) אלו הבעיות הם באופן אחר והוא אי קפיד אהפסקת נזירות דמשום שאיפשר בשאלה ע"כ חל אעפ"י שיהי' מחוייב להפסיק ובירושלמי בעי באופן אחר כמו שביארתי ועיין בספרי נחלת יהושע (ח"ב דרוש א') שהבאתי שם מה שהארי' המהרי"ט בענין זה אי נזירו' הוא מחמת נדר ולא מחמת נזירות וא"כ בודאי ליכא עשה דקדוש יהי' וע' בס' אבי הנחל (דרוש א' ודרוש כ"ז) ע"ש ודו"ק:

הלכה ג

קטע ב

שם (ה"ג) מתני' סתם נזירות שלשים יום אמר הריני נזיר אחת גדולה וא' קטנה אפי' מכאן ועד סוף העולם נזיר שלשים יום ובגמ' בר קפרא אומר יהי' תלתין ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יהונתן כ"ט פעמים שכתוב בתורה בו' ואית דבעי נשמעינה מן הדא גדל פרע שער ראשו כמה הוא גידול שער פרע שלשים יום ואית דבעי נשמעינה מהכא ובכתה את אביה ירח ימים מה ימים שנא' להלן ל' אף ימים שנא' כאן ל' ואית דבעי נשמעינה מן הדא והימים הראשוני' יפלו כי טמא נזרו ימי' שהותרו שהתירן משה וביה דינו כו' (ופי' הפ"מ ימים שהתירן משה וב"ד דהתירן משה לאלעזר ולאיתמר בני אהרן דכתי' ראשיכם אל תפרעו וסתם פרע שלשי' יום) והוא דחוק כמו שהקשה בעצמו דהא כבר יליף מהא דכתיב גדל פרע שער ראשו והק"ע פי' הלכה למשה מסיני שלא יהיו פחותין משלשים יום והוא דוחק ולי נראה שהוא כמו דאמרינן בתענית (ד' כ"ט) בשנה ראשונה עשה משה את המשכן שניה הקים משה את המשכן ושלח מרגלים כו' בעשרים ותשעה בסיון שלח משה מרגלים וכתיב וישובו מתור הארץ מקץ ארבעים יום הני ארבעים יום נכי חד הוי אמר אביי תמוז דההיא שתא מליה מליוה דכתיב קרא עלי מועד כו'. וע"ז אומר

ואית דבעי נשמעינה מן הכא והימים הראשונים יפלו כו' ימים שהותרו (פי' שהותרו שנעשו יתירים) ומה הוא שהותירן משה ובית דינו שקבע החודש ביום שלשים וא' וכמו דאמרינן תמוז דהאי שתא מלייה מלוי':

קטע ד

עוד שם רב אמר אמר הריני נזיר שלשי' יום ויום א' נזיר שתים כו' מתניתא פליגא על רב לא נחלקו ר' ישמעאל ור' עקיבא על האומר הריני נזיר ל' יום ויום אחד שאינו נזיר אלא אחת ועל מה נחלקו על האומ' הריני נזיר ל' יום ועוד יום א' שר' ישמעאל אומר נזיר שתים ור"ע אומר נזיר אחת וכתב הפ"מ בבבלי (ד' ז') קאמר אליבא דרב דסבר לה כר"ע דדריש לישנא יתירא דתנן לא את הבור ולא את הדות כו' והאי ברייתא דהכא ליתא התם וצ"ל שאינה עיקרית דהא משמע דר' עקיבא גופא פליג בהא: וא"כ קשיא דר' עקיבא אדר"ע וכן האריך בזה הק"ע עיין שם. ולי נראה דהא שאמר בירושלמי לא נחלקו ר' ישמעאל ור' עקיבא על האומר הריני נזיר שלשים יום ויום א' שאינו נזיר אלא אחת ועל מה נחלקו על האומר הריני נזיר ל' יום ועוד יום א' שר' ישמעאל אמר נזיר שתים ורע"א נזיר אחת הוא כמו שאומר בירושלמי (פי"א דנדרים ה"ה) מתניתא כמאן דאמר יקימנו ממנו ויפירנו כולו דתני קונם לתאנים קיים לכולו הפר לתאני' אינו מופר עד שיפר אף לענבים אמרה קונם תאינה שאיני טועמת ועוד ענב תפלוגתא דר' ישמעאל ור"ע דר' ישמעאל אומר אחר הנדר ור' עקיבא אומר אחר האיסר (פי' דאם אמרה קונם תאינה טועמת ועוד ענב פי' שלאחר שתאכל התאינה יהא אסור עליה עוד ענב תלי בפלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא דבזה תלי אם אחר הנדר או אחר האיסר דאיתא בנדרים (ד' פ"ח) ונדר אלמנה וגרושה יקום עליה כיצד אמרה הריני נזירה לאחר ל' יום אעפ"י שנישאת בתוך שלשים יום אינו יכול להפר כו' תני' אלמנה וגרושה שאמרה הריני נזירה לכשאנשא ונישאת ר' ישמעאל אומר יפר ור"ע אומר לא יפר כו' אשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש ונתגרשה ר' ישמעאל אומר לא יפר ור"ע יפר והוא משום דר' ישמעאל אזיל בתר חלות הנדר ור"ע אזיל בתר שעת הנדר גופא וכן איתא בירושלמי (פי"א ה"ט) על מתניתין ונדר אלמנה וגרושה כו' הדא היא ר' ישמעאל אומר אחרי הנדר ר' עקיבא אומר אחר האיסר (פי' דר' ישמעאל אזיל אחר הנדר דהיינו אחר חלות מנדר ור' עקיבא אזיל בתר האיסר דהיינו בשעת הנדר גופא) וע"ז אומר בירושלמי דאם אמרה קונם תאינה שאיני טועמת ועוד ענב (פי' שחלות הענב יהיה אחר שתטעום התאינה. וע"ז אומר תפלוגתא דר ישמעאל אומר אחר הנדר (פי' אחר הנדר ע"כ הוי כב' נדרים ולא בעינן שיפר את כולו) ור' עקיבא אומר אחר האיסר דהיינו אחר שעת הנדר גופא

וע"כ הוי כנדר א וע"כ אינו מופר עד שיפר כולו (ועיין בירושלמי (פ"ה דנדרים ה' ד') ושם הארכתי בזה]:

ובזה יתבאר הירושלמי דהכא דהאומר הריני נזיר שלשים יום ויום א' (פי' שנזירות של יום ב' נמי מתחיל מהיום שאינו נזיר אלא אחת ועל מה נחלקו על האומר הריני נזיר שלשים יום ועוד יום א' (פי' שיום א' לא תחול עליו אלא לאחר השלמת השלשים) וע"ז אומר שר' ישמעאל אומר נזיר שתים והוא שר' ישמעאל אזיל אחר הנדר (פי' חלות הנדר וא"כ הוי בב' זמנים ע"כ הוי ב' נזירות ור' עקיבא דאזיל בתר האיסר וא"כ זה נזר בבת אחת ע"כ לא הוי נזירות חלוקות והוא כמו דאיתא בנדרים (פי"א ה"ו) דאם אמרה קונם תאינה שאיני טועמת ועוד ענב תפלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא דר' ישמעאל אומר אחר הנדר ור' עקיבא אומר אחר האיסר:

אך כל זה הוא לשיטת הירושלמי אבל לשיטת הש"ס דילן לא תלי בפלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא וכמו שכתב הר"ן בנדרים (ד' פ"ד) דהא דאיתא בירושלמי (פ"ג דנדרים ה"ו) נדר מיורדי הים לאחר שלשים יום נעשו בני יבשה תפליגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא הוא דלא כשיטת הש"ס דילן עיין שם שהאריך בזה וכן לענין נדר שבטל מקצתו בטלה כולו נמי לשיטת הש"ס דינן לא שייך לפלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא וכמו שכתבתי בזה בספרי נחלת יהושע (סי' ח') דהש"ס דילן לא סבר כהירו' דפלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא אינו רק לענין הפרת הבעל וכמו דילפי מקראי בנדרים (ד' פ"ט) אבל לא נענין שארי דברים עיין שם שביארתי בזה וע"כ איתא בש"ס דילן (בנזיר ד' ז') חבל אם אמר שלשים יום ויום א' נזיר שתים ותלי בפלוגתא דר' עקיבא וחכמים בהא דתנן לא את הבור כו' והוא מפני שאמר הריני נזיר שלשים יום ויום א' נזיר שתים מדלא כללן כאחת דהיינו שלשים וא' יום ע"כ לר"פ ודאי לחלקינהו איכוין ודו"ק]:

פרק ב

הלכה א

קטע ד

אהן תחת (כצ"ל) משמש לשון חילול כו' אילין קדשי מזבח חית בהו חילול ואית בהו תמורה קדשי המזבח שקדם הקדיש את מומן ה"ז תחת זו בא להקריב תמימה אומרים לו לדמים קדשה בא לוכל בעל מום אומרים לו לתמורה קדשה והנה בספרי נחלת יהושע (ס' א') השגתי שם על הק"ע והפ"מ וביארתי שם שהפי' הוא קדשי מזבח שקדם הקדיש את מומן (פי' דאם לא הי' בעל מום לא הי' הספק דילמא כונתו לאחולי דהא אינו יכול

לחלל כיון שהיא תמימה ואם קדם מומו להקדישו לא הי' הספק דילמא כונתו לאתפוסי דאם קדם מומו להקדישו אינו עושה תמורה כמו דתנן בבכורות (ד' י"ד) וע"כ אמר קדשי מזבח שקדם הקדישו את מומו בא להקריב תמימה (פי' בתורת תמורה) אומרים לו לדמים קדשה ופי' לאחולי בקדושה דמים) בא לוכל בעל מום (פי' הראשונה כיון שהוא לאחולי וא"כיצתה לחולין) אומרים לו לתמורה קדשה ולא יצתה הראשונה לחולין והוא משום דמספקא לו בכונתו (ולא כמו שפירשו הק"ע והפ"מ שהוא קדוש בקדושת מזבח וקדושת בדק הבית).

[**אך** בספרי אבי הנחל (דרוש א') הקשיתי מהא דאיתא בפ"ק דר"ה (ד' ה') אמר רבא הכא במאי עסקינן כגון שהומם בתוך הרגל וחוללו ועבר עליה הרגל כו' אלמא דאם מחלל על בעל מום הוא עצמו קרב לגבי המזבח וכן ביומא (ד' ס"ג) רבינא אמר כגון שהומם וחיללו על אחר אלמא דאם מחלל על אחר נעשה אותו אחר מה שהיה הראשון וכן בפ"ק דתמורה (ד' ו') רבא אמר לא נצרכא אלא כגון שהומם וחיללו על אחר וכן בירושלמי (פ"ק דר"ה) לא תאחר לשלמו ולא את חליפין כו' אלא כי אנן קיימין באומר ה"ז עולה ועברו עליה שני רגלים והביא אחרת תחתיה ולא הקריבה מיד כו' אלמא דהוא עצמו קרב וכן בתמורה (ד' ט') בעי ר' אבין הפריש אשם להתכפר כו' או שני גופין וקידשה אחת קמיבעי' ליה כו' ופירש"י דכי אמר ר"י הקדש שני אינו מוסיף חומש כגון מתפיס בעל מום לבדק הבית וחיללה בבעל מום אחר דהאי לא מחדש בה מידי אבל הכא דמתפיס תם בבעל מום דהא חזי למזבח הקדש שני קרינן דההוא קמא לא חזי אלא לדמי והאי חזי למזבח וקדושה חדשה היא ואפשר לחלק דהתם מיירי שאמר ה"ז מחוללת על זו כמו דתנן בתמורה (דף כ"ו) ה"ז מחוללת על זו אין תמורה כו' אך דמה שאמר דילמא לדמים קדשה א"כ לא יוכל להקריב קשה דיקדיש אח"כ לגופו ואיפשר לומר שהוא כמו דאיתא בפ"ק דקידושין (ד' ז') דאמר ר' יוחנן בהמה של שני שותפין הקדיש חציה וחזר ולקחה והקדישה קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה ש"מ תלח ש"מ בעלי חיים נדחין כו' ופירש"י דתמורתה כיוצא בה דאינה קריבה דמכח קדושה דחוי' קא אתי וא"כ מפני מה אם חיללו לבעל מום על בהמה אמאי קריבה הא מכח קדושה דחויה קא אתי אך הטעם הוא כמו שפירש"י בתמורה (ד' ט') דההיא קדושה חדשה היא דההיא קמא לא חזי אלא לדמי והאי חזי למזבח. ואם כן כיון דקדושה חדשה היא ע"כ לא אתי מכח קדושה דחויה דאע"ג דהיא מקודשת מחמת החילול של בעל מום אעפ"כ קדושה חדשה היא אבל אם הקדיש לדמים א"כ לאו קדושה חדשה היא וא"כ כשקדש מתחילה לדמים נדחית דהא איתא (שם) בקידושין וש"מ יש דיחוי בדמים

והתוס' כתבו שם דיש ספרים דגרסינן ש"מ קדושת דמים מדחה. וע"כ כיון שנדחה מתחילה כשהקדישה לדמים דהא מכח קדושה דחויה קאתי ע"כ אפי' הקדישה אח"כ למזבח אעפ"כ הקדושת דמים שהיה בתחילה מדחה אח"כ לאחר שהוקדשה קדושת הגוף ע"כ אינה קריבה אף לאחר כך:

ולפי מה דאמר ר' יצחק בן אליעזר כיון שהוא יודע כו' שכל המימר לוקה אף הוא לא עלת' על דעתו להמיר איפשר לתרץ דע"כ אמרינן ביומא (שם) ובפ"ק דר"ה (שם) שאם מחלל על בעל מום היא עצמה קריבה מפני שאם מקדיש תמימה לבדק הבית עובר בעשה וכמו דאיתא בפ"ק דתמורה (ד' ז') וכן בירושלמי לקמן (בפ"ה ה"א) הקדיש תמימין לבדק הבית עובר בעשה מניין בל"ת כו' וע"כ כיון שעובר בעשה או בלאו א"כ בודאי מקדיש למזבח והא דאמר תחילה דמקדיש לדמים היינו קודם שאמר ר' יצחק בן אליעזר שבודאי אין כונתו להמיר שכל המימר לוקה משא"כ למאי דמסיק שאין כונתו להמיר משום שעובר בלאו וכן נמי אינו מקדיש לדמים ועי' בתמור' (ד' כ"ז) בעי אביי היו לפניו שתי בהמות כו' ודו"ק):

הלכה ב

קטע ד

שם (ה"ב) מתני' אמר אמרה פרה זו הריני נזיר עומדת אני אמר הדלת הזה הריני נזירה אם נפתח אני כו' ובגמ' עד שתעמוד הפרה עד שתפתח הדלת (פירוש אם הא דבש"א דהוי נזיר היינו דווקא אם עמדה הפרה או נפתח הדלת) והא דב"ה פליגי הוא משום שאמר אמרה פרה זו הריני נזירה כו' אבל לא נזיר בעצמו וא"כ פליגי בפלוגתא (דפ"ב ה"א) הריני נזיר מן הגרוגרת ומן הדבילה כו' דאמר ר' יוחנן טעמא דב"ש משום שהוציא נזירות מפיו וב"ה פליגי על זה וכן הכא נמי פליגי בזה וכמו דאיתא בנזיר (ד' י') והלכו ב"ש לשיטתן וב"ה לשיטתן ב"ש דאמרי מן הגרוגרת ומן הדבילה כו' וב"ה חמרי לא הוי נזיר והא אמרוה ב"ש חדא זימנא אמר רבא תרתי תלת וכן תני ר' חייא תרתי תלת וכה"ג מפרש הירושלמי לשיטתו דפליגי התם דטעמא דב"ש משום שהוציא נזירות מפיו ופליגי ע"ז ב"ה והכא נמי ב"ש לטעמי' וכן איתא בירושל' (פ"ב ה"א ושם) ר' עוקבא בעי קומי ר' מנא מחלפא שיטתי' דר"ש בן לקיש דתנינן תמן הרי עלי מנחה כו' ומר ר' אבהו בשם רשב"ל שהוציא מנחה מתוך פיו וכא הוא אומר אכן אית לי' הכין ואית לי' הכין אית לי' משום שהוציא נזירות מפיו ואית לי' משום כינויי כינויין תדע לך שהוא כן דתנינן אמר אמרה פרה זו כלום אמרה אמרת לא משום שהוציא נזירות מפיו וכא משום שהוציא נזירות מפיו וא"כ פליגי בזה אבל אעפ"כ דווקא אם תעמוד הפרה ושתפתח הדלת וע"ז

אומר נשמעינה מן הדא בש"א כולם נזירות וב"ה אומרים אין נזירין כו' והתם הפלוגתא הוא משום דב"ש אומרים דהקדש בטעות הוי הקדש וכמו דאיתא לקמן (ספ"ה דנזיר) אי איפשר שלא נתקיימו דברי א' מהן (פי' ואמאי הוי נזיר כיון שלא נתקיים דברי אחד מהם). וע"ז משני אמר ר' יסא דב"ש היא שב"ש אומרים הקדש טעות הקדש ע"ז אומר אפי' לא עמדה פרה אפי' לא נפתח הדלת אפ"ה הוי נזיר לב"ש וב"ה פליגי כמו דפליגי בהריני נזיר מן הגרוגרת ומן הדבילה ולית להו הא דב"ש משום שהוציא נזירות מפיו:

הלכה ד

קטע ב

(**ה"ד**) **מתני'** הריני נזיר ע"מ שאהא שותה יין ומטמא למתי' כו' מתניתא דר"מ דרמ"א צריך לכפול תמן ד"ה היא כו' ועיין (ברפ"א ה"א) מה שביארתי שם והשגתי על הק"ע והפ"מ וביארתי שם שהפי' הוא ותמן דברי הכל הוא במנחות (ד' פ"א) במתני' האומר הרי עלי תודה כו' תודה עלי מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין (פי' דהתם אפי' לרבנן דר"מ דלא בעי תנאי כפול אפ"ה יביא היא ולחמה מן החולין הוא כמו דתניא שם כופין אותו ואומר לו שמור ושמעת מאי שמור ושמעת אמר אביי שמיר הבא תודה ושמעת הבא לחמה (פי' שצריך לשמור ולקיים ושישמע מה שאומרים לו שצריך שיביא שניהם מן החולין) ושגה בזה בפירושו שפי' שישמע לזה דמתני' דברי הכל היא וכן הפ"מ נדחק בזה) אבל הכא שאמרה בתנאי דע"מ שאהא שותה יין אתי כר' מאיר דאמר דבעינן תנאי כפול):

הלכה ו

קטע ב

(**ה"ו**) **מתניתין** הרי עלי לגלח חצי נזיר ושמע חבירו ואמר ואני עלי לגלח חצי נזיר זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם דברי ר"מ וחכמים אומרים זה מגלח חצי נזיר וזה מגלח חצי נזיר ובגמ' ר' אבהו בשם ר' יוחנן ורב חסדא תרויהון אמרין בסתם חלוקין מה מקיימין אם באומר כל חצי ראש כל עמא מודו שהוא מגלח נזיר שלם אם באומר חצי חובה כל עמא מודו שמגלח חצי נזיר אלא כן אנן קיימין באומר חצי ר"מ אומר כחצי ראש ורבנן אמרין כאומ' חצי חובה א"ר יודן אשכח אמר קלת וחומרת על דעתי' דר' מאיר דו אמר חצי ראש מביא קרבן א' שכן הנזיר מגלח עליו קרבן שלם על דעתין דרבנן דאינון אמרין חצי חובה מביא קרבן ומחצה חצי חובת יחיד:

והנה הק"ע הקשה דמדקאמר קלת וחומרת משמע בכל מקום קולא וחומרא לזה ולזה ונראה דהוא קולא וחומרא משום דפעמים שאין נזיר מצוי שרוצה לזוג עם זה והוא דוחק

ע"כ נראה לי שיש (ט"ס) בירושלמי שאומר על דעתי' דר"מ דו אמר חצי ראש מביא קרבן א' שכן הנזיר מגלח עליו קרבן שלם הא שאמר קרבן שלם הוא (ט"ס) [והי' כתוב כר"ש והגיהו אח"כ קר"ש שהוא ר"ת קרבן שלם והוא ט"ס וצ"ל כר"ש] והפי' הוא על דעתי' דר"מ דו אמר חצי ראש מביא קרבן א' שכן הנזיר מגלח עלי' כר"ש (פי' לר"ש דתנן בנזיר (ד' מ"ו) ר' שמעון אומר כיון שנזרק עלי' א' מן הדמים הותר הנזיר לשתות ביין ולהטמא למתי') וע"כ חומר על דעתי' דר"מ דו אמר חצי ראש מביא קרבן א' שכן הנזיר מגלח עלי' כר"ש (פי' לדברי ר"ש דאמר דכיון שנזרק עלי' א' מן הדמים הותר הנזיר לשתות ביין כו') על דעתין דרבנן דאינון אמרין חצי חוב' מביא קרבן ומחצה חצי חובת יחיד (פי' דהא צריך להביא ג' קרבנות וא"כ החצי חובה הוא קרבן ומחצה) וזהו קולא לר' מאיר דאינו מביא רק קרבן א' וזהו דווקא לר"ש אבל לר"א שסובר דאחר מעשה כולו א"כ יהי' חומרא לר"מ דכיון דר"מ סובר דחצי ראש והוא צריך לגלח על כולן א"כ צריך שלשה קרבנות אבל לרבנן דאמרי חצי חובה אינו מביא אלא קרבן ומחצה וא"כ הוא חומרא לר"מ וע"ז אמר ר' יודן אשכח קלת וחומרת על דעתי' דר"מ (פי' דלר"מ אליבא דר"ש הוי קולא ולרבנן הוי חומרא) ודו"ק:

הלכה ט

קטע ב

(**ה"ט**) **מתני'** הריני נזיר ונזיר כשיהי' לי בן התחיל מונה את שלו ואח"כ נולד לו בן משלים את שלו ואח"כ מונה של בנו ובגמ' ר' יוסי בעי אמר הריני נזיר לשלשים יום אלו ולשלשים יום אילו אמר ר' זעירא קומי ר' מנא ולאו מתניתא היא מניח את שלו ומונה של בנו אלא אפילו אשתו יושבת על המשבר א"ל נזירותו לנזירות בנו לא דמי אלא אמר הריני נזיר מכבר ונזיר לאחר עשרים יום. הנה הק"ע האריך בכאן וגרס גירסות אחרות והאריך בדחוקים וגם הפ"מ לא ביאר כל הצורך:

ע"כ נראה לי לבאר דהא דמיבעי' לי' לר' יוסי אם אמר הריני נזיר לשלשים יום אלו ולשלשים יום אלו הוא כמו דאיתא בנדרים (ד' י"ז) יש נדר בתוך נדר כו' אמר רב הונא לא שנו אלא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר דמיגו דקא מתוסף יומא יתירא חיילא נזירות על נזירות אבל אמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום אין חלה נזירות על נזירות ושמואל אמר אפי' אמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום חלה נזירות על נזירות וע"כמיבעי' לר' יוסי אמר הריני נזיר לשלשים יום אלו ולשלשים יום אלו אם הוי נזיר שתים או דבכה"ג לא חל נזירות על נזירות וע"ז אמר ר' זעירא קומי ר' מנא ולאו מתניתא היא מניח את שלו ומונה של בנו ונראה לי (דט"ס הוא וצ"ל משלים את שלו ואח"כ מונה

את של בנו אלא אפי' אשתו יושבת על המשבר וא"כ דמי לאומר הריני נזיר לשלשים יום אלו וללי' יום אלו א"ל נזירותו לנזירת בנו לא דמי אלא אמר הריני נזיר מכבר ונזיר לאחר עשרים יום (פי' כיון דלא תלה בימים כמו האומר לשלשים יום אלו ולשלשים יום אלו) לא דמי אלא לאומר הריני נזיר מכבר ונזיר לאחר עשרים יום וזה איכא למיפשט ממתניתין דלאחר עשרים יום אינו מפסיק נזירותו אלא משלים את שלו תחילה אבל לא דמי להאומר לשלשים יום אלו ולשלשים יום אלו:

ואפשר לומ' דנתחלפו השורו' (וכצ"ל) ר' זעירא בעא אמ' הריני נזיר לשלשים יום אלו ולשלשים יום אילו אמר ר' זעירא קומי ר' מנא ולאו מתניתא היא מניח את שלו ומונה של בנו והוא (ט"ס וצ"ל) משלים את שלו ואח"כ מונה של בנו (והוא מרישא דמתניתין) א"ל נזירותו ונזירות בנו לא דמי אלא אמר הריני נזיר מכבר ונזיר לאחר עשרים יום דהא תנן ונזיר כשיהי' לו בן א"כ אפשר שיולד הבן בתוך ימי נזירותו ואעפ"כ תנן משלים את שלו ואח"כ מונה של בנו אבל לא דמי לאומר שלשים אלו ושלשים אל ואח"ז צריך לגרוס אלא אפי' אשתו יושבת על המשבר (פי' כיון דמתני' סתמא תנן וא"כ כיון דאפי' אשתו יושבת על המשבר נמי תנן דמשלים את שלו ואח"כ מונה של בנו א"כ מוכח דאפי' אם אמר הריני נזיר לשלשים יום אלו ולשלשים יום אלו נמי צריך למנות ב' נזירות) (וזהו דלא כמו שכתבו התוספות בנזיר ד"ה לאחר כו' שאם נולד הבן ביום ראשון שהתחיל נזירותו שימנה ל' ועולין לשניהם ומשיטת הירושלמי משמע דאפילו נולד ביום ראשון צריך למנות ב' נזירות):

שם ר' אליעזר וריב"ח תריהון אמרין השלים נזירותו לעולם אין נזירות בנו חלה עליו ועד שתהא קרבן מגלח והוא (ט"ס וצ"ל עד שיביא קרבן ויגלח) הנה הק"ע הקשה לקמן דאיתא בירושלמי (ה"י) השלים נזירותו ולא הספיק לגלח עד שנולד הבן מגלח תגלחת א' על שתיהן הפריש קרבנותיו ולא הספיק לגלח עד שנולד הבן תמן אמרין מגלח תגלחת א' על שניהן ר' יוחנן אמר מגלח וחוזר ומגלח אלמא דמגלח תגלחת א' על שתיהן והכא אומר דר' אליעזר וריב"ח תריהון אמרין השלים נזירותו לעולם אין נזירות בנו חלה עליו עד שיביא קרבן ויגלח ולקמן יתבאר בזה:

עוד שם וכן נזיר שנטמא (כצ"ל) (פי' דאין מתחיל נזירות עד שיביא קרבן ויגלח) וע"ז מקשה מחלפא שיטתי' דריב"ח תמן דו אמר טמא מת שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין נזיר שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין (פי' והכא כטמא מת שנזר דהא נזירות אחרית' הוא) וע"ז משני לא טמא מת שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין שאינו זקוק להביא קרבן טומאה ולא נזיר שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין וכא הואיל

וזקוק להביא קרבן טומאה אין השביעי שלו עולה לו מן המנין (מחמת שזקוק להביא קרבן טומאה):

קטע ג

שם שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן נטמא בנזירות בנו והתרו בו משום נזירותו לוקה (פי' דאסיפא דמתניתין קאי דתנן מניח אה שלו ומונה של בנו וקאמר אם נטמא בנזירות בנו והתרו בו משום נזירותו לוקה דכחדא נזירות הוא) (וע' בנזיר ד' י"ד) נטמא בימי בנו ר' יוחנן אמר סותר) הפריש קרבנותיו קדשו לא חשין להדא דתני ר' חייא קרבנו לה' על נזרו לא שיקדים קרבנו לנזרו (והוא כיון דחדא נזירות אריכתא הוא ע"כ לא חשינן להדא דתני ר' חייא קרבנו לה' על נזרו ולא שיקדי' קרבנו לנזרו) וכן איתא בירושל' לקמן (פ"ג ה"ב) דקאמר ר' הונא בשם ר' פנחס תיפתר בנזירות של בנו דאלו"ה הא כתיב קרבנו לד' על נזרו שיקדים נזרו לקרבנו ולא שיקדים קרבנו לנזרו והוא משום דבנזירותו ובנזירות בנו לא חשין להדא דתני ר' חייא קרבנו כו' שיקדים נזרו לקרבנו לא שיקדים קרבנו לנזרו:

הלכה י

קטע ב

שם (ה"י) מתני' הריני נזי' כשיהא לי בן ונזי' מאה יום נולד לו עד שבעי' יום לא הפסיד כלום לאחר שבעים סותר שבעים שאין תגלחת פחות משלשים יום ובגמ' פשיטא שסוף היום עולה לו ככולו תחילת היום מה שיעל' לו ככולו אחר שבעי' סותר שבעים לא אפי' מקצת הדא אמרה שתחילת היום עולה לו ככולו והנה הק"ע פירש פשיטא לי שאם נולד הבן באמצע היום שאותו המותר עד סוף היום נמנה לנזירות בנו ליום א' גם הפ"מ לא ביאר יפה וע"כ נראה לי לבאר והוא כמו דאיתא בנזיר (ד' ט"ו) אמר רב יום שבעים עולה לכאן ולכאן תנן נולד לו עד שבעים לא הפסיד כלום ואי' ס"ד עולה לכאן ולכאן איתגורי מיתגר אלא בדין הוא דלא ליתני עד שבעים ומשום דקתני סיפא אחר שבעים סותר שבעים קתני רישא שבעים (ופי' התוס' דלא הי' לו לשנות לא הפסיד דהא איתגורי איתגר אלא משום דקתני סיפא הפסיד תנא רישא נמי לא הפסיד) וע"ז אומר בירושלמי פשיטא שבסוף היום עולה לו ככולו (נראה לי שהוא ט"ס) וצריך להגיה אינו עולה לו ככולו (פי' שזה ודאי שאין סוף היום עולה ככולו למנות נזירות בנו) תחלת היום מה שיעלה ככולו (פי' שאם הי' סוף היום עולה ככולו למנות נזירות בנו ותחילת היום עולה לו ככולו לנזירותו) וכמו רב דאמר יום שבעים עולה לכאן ולכאן א"כ איתגורי איתגר) תחלת היום מה שיעלה לו ככולו (פי' לנזירותו) ולאו מתניתא היא לאחר שבעים סותר

שבעים לא אפי' מקצת (וא"כ קרי הפסד מה שהפסיד מקצת היום) א"כ ביום שבעים אם לא הי' עולה לנזירותו א"כ בתוך שבעים נמי הפסיד מקצתו אלא ודאי דבתוך שבעים גופא נמי עולה לנזירותו ע"ז אמר הדא אמרה שתחילת היום עולה לו ככולו וע"כ עולה לנזירות (ועיין בתוס' רע"ק על המשניות ודו"ק) (וע' לקמן (פ"ג ה"ה) אמר ר' אבין אפי' תימר בחצי היום כו' תחילת היום עולה לו סוף היום אין עולה לו ושם יתבאר ודו"ק):

קטע ג

עוד שם השלים נזירותו ובא להשלים נזירות בנו (והוא ט"ס וצ"ל) השלים נזירות בנו ובא להשלי' נזירותו (ודלא כהק"ע והפ"מ) וקאי אהא דאמר בתחלה נולד ביום תשעים סותר עשרים נטמא בתוך עשרה ימים הראשונים סותר הכל (שאותן עשרה הוא צריך להשלים נזירות של עצמו של מאה) וע"ז אומר סותר הכל (כיון שהוא להשלים המנין של מאה) בתוך עשרים ימים האחרונים (פי' שהם רק מפני שאין תגלחת פחות משלשים יום) ר' בא בשם רב ורבי יוחנן תריהון אמרין סותר שלשים ר' שמואל אמר אינו סותר אלא שבע כדין תגלחת טומאה (והוא כמו דאיתא בנזיר (ד' י"ד) נטמא ביום גידול שער רב אמר אינו סותר ופירשו התוס' שם בד"ה נטמא כו' כגון בנזיר שלשים יום וכשמנה כ' מנזירות גילחוהו לסטים דהשתא לא יוכל לגלח ביום שלשים לנזירות ולהביא קרבנותיו עד אחר ל' יום מיום שגלחוהו הלסטים דאין גידול פחות משלשים יום והתחיל השלשים וכשמנה כו' ואלו העשרים יום האחרונים אינו רק לגדל שער) ולפי מה שביארתי הוא קאי על מתניתין דאם נולד ביום תשעים ונטמא בכ' האחרוני' וא"כ העשרה ימים הם לתשלום המאה אבל העשרים האחרונים אינו רק מפני גידול שער וע"ז אומר שמואל בר ווא קומי ר' יסא מסבר סבור ר' יוחנן סתירת תער כסתירה ממש למה לי למימר סותר שלשים לסתור הכל אך לא קשה כל כך דהא דאמר סתירת תער כסתירה ממש היינו אף שאינו ממנין הנזירות אך מפני סתירת תער דהיינו בעשרים ימים האחרים שהם לענין תגלחת הוי כסתירה ממש לסתור אבל אעפ"כ רק שלשים יום מפני שהם צריכים לתער משום שאין תגלחת פחות משלשי' יום] אבל לסתור הכל בודאי שאין בסתיר' תער כסתירה ממש שבימי הנזירות כיון שזה אינו רק משום תגלחת שאין תגלחת פחות משלשים יום] והא דקאמר אמר ר' אבין בר חיי' קומי ר' זעירא תיפתר כו' הוא ענין בפני עצמו ולא כמו שכתב הק"ע שהוא תירוץ על הא דמקשה תחלה ונדחק בזה וזה אינו שהוא ענין בפני עצמו כמו שאבאר

עוד שם יאמר ר' אבין בר חייא קומי ר' זעירא תיפתר ד שנולד ביום שאינו ראוי להביא קרבן כו'. [הנה הק"ע פי' דקאי אהא דמקשה תחילה וכבר כתבתי שהוא דוחק והפ"מ

פי' דהא דאמר תיפתר שנולד ביום שאינו ראוי להביא קרבן ע"כ סותר הגע עצמך שנולד בלילה אם השלים נזירותו בלילה אם סותר מחמת שאינו ראוי להביא קרבן כו' וזה דחוק מאוד] וע"כ נראה לי שנתחלפו השורו' וצריך לגרוס בכאן הא שאמר אח"כ השלים נזירותו ולא הספיק לגלח עד שנולד הבן מגלח תגלחת א' לשניהם והנה קשה דהא איתא בירו' בפרקין (ה"ט) ר' לעזר וריב"ח תריהון אמרין השלים נזירותו לעולם אין נזירות בנו חלה עליו ועד שתהא קרבן מגלח (וצ"ל עד שיביא קרבן ויגלח) וא"כ איך אומר בכאן השלים נזירותו ולא הספיק לגלח עד שנולד הבן מגלח תגלחת אחת על שניהן וכן הקש' הק"ע:

וע"כ נראה לי שבכאן צריך לגרוס אמר ר' אבין בר חיי' קומי ר' זעירא תיפתר שנולד ביום שאינו ראוי להביא קרבן דהיינו שנטמא וא"כ לא חלה עליו נזירות של בנו דהא אינו ראוי להביא קרבן וא"כ כיון שאין עליו החיוב של תגלחת ראשונה דהיינו להביא קרבנות של נזירות וע"כ יכול אח"כ למנות נזירות של בנו ולהביא קרבן אחד של נזירות על שניהן אבל אם הי' ראוי להביא קרבן ואחר כך נולד לו הבן א"כ צריך להביא קרבן ולגלח תחילה וכן איתא בירושלמי (פ"ג ה"ה) ר' שמואל בר אבא בעי יום א' לנזירותו ויום א' לנזירות בנו מהו שיצטרפו אמר ר' יוסי מה צריכא ליה בנזיר טהור אבל בנזיר טמא פשיטא ליה שהן מצטרפין (פי' שמצטרפין לר"א שאומר עד שיהיה לו ימים הראשוני') א"ר מנא קומי ר' יוסי לא כל שכן מה ימים שאין עולין לו בנזירותו ולא בנזירות בנו את אומר מצטרפין ימים שהם עולים בנזירותו ובנזירות בנו אינו דין שיצטרפו א"ר יוסי תמן אינו ראוי לקבל התראה ונדחק בזה הפ"מ ופי' שכן ראוי לקבל התראה וא"כ צריך להתרות בו משום כל נזירות לחודיה]:

ולי נראה שהפי' הוא שכן ראוי לקבל התראה שיביא קרבנותיו ולא יעבור על בל תאחר כמו דאיתא בנדרים (ד' ד') אמר רב אשי הואיל וכן נזיר שטימא עצמו במזיד עובר משום בל תאחר נזירות דטהרה רב אחא בריה דרב איקא עובר בבל תאחר תגלחתו לא מיבעי למ"ד תגלחת מעכבת אלא אפי' למ"ד תגלחת אינה מעכבת מצות גילוח מיהא לא קיים וע"ז אומר תמן אינו ראוי לקבל התראה ברם הכא ראוי לקבל התראה (פי' שתמן אינו ראוי לקבל התראה שלא יעבור בבל תאחר כיון שנטמא) ברם הכא ראוי לקבל התראה (פי' שיביא מיד קרבנותיו ויגלח ע"כ הוי כתרי נזירות וע"כ אין מצטרפין):

וע"ז אומר הכא דהא דאמרינן השלים נזירותו ולא הספיק לגלח עד שנולד הבן מגלח תגלחת אחת על שתיהן ע"ז אומר אמר ר' אבין בר חייא קומי ר' זעירא תיפתר שנולד ביום שאינו ראוי להביא קרבן אבל אם נולד ביום שראוי להביא קרבן א"כ אם ימתין עוד

עובר על בל תאחר. אבל אם נולד ביום שאינו ראוי להביא קרבן א"כ חל הנזירות הב' מיד דהא צריך להביא קרבן וע"כ כיון שחל הנזירות השני' ע"כ מגלח תגלחת א' לשניהן והא דאמר בפרקין (ה"ט) דהשלים נזירותו לעולם אין נזירות בנו חלה עליו עד שיביא קרבן ויגלח (כצ"ל) היינו דווקא בשיכול להביא קרבנותיו וע"כ כיון שצריך להביא קרבנותיו ע"כ אינו חל עליו נזירות השני' משא"כ אם אינו יכול להביא קרבן דהיינו שנטמא וע"ז אומר הגע עצמך שנולד ביום שאינו ראוי להביא קרבן ומפרש הגע עצמך שנולד בלילה הרי אינו ראוי להביא קרבן וא"כ יכול להביא קרבן א' על שתיהן וע"ז משני ראוי הוא לילה הוא שגרם (פי' משום דלילה לא הוי מחוסר זמן אבל מ"מ הוא ראוי להבאת קרבן) הגע עצמך הרי שנולד בשבת הרי אינו ראוי להביא קרבן וע"ז אומר ראוי הוא שבת שגרמה א"כ העיכוב הוא רק מחמת היום אבל מ"מ החיוב של קרבנות הוי עניו ע"כ לא חלה עליו נזירות הבן עד שיגלח ויביא קרבנותיו משא"כ אם נטמא ודו"ק:

עוד שם הפריש קרבנותיו ולא הספי' לגלח עד שנול' הבן תמן אמרין מגלח תגלחת אחת על שניהן ר"י אמר מגלח וחוזר ומגלח והוא דתמן אמרין מגלח תגלחת א' על שניהן והוא כיון דהפריש קרבנותיו חלה עליו נזירו' השני' וע"כ איך יגלח דהא אסור לגלח מחמת נזירו' השני' ע"ז אמרי דמגלח תגלחת א' על שניהן ור' יוחנן אמר מגלח וחוזר ומגלח דכיון דעדיין לא הקריב קרבנותיו ולא גילח א"כ אכתי לא חלה עליו נזירות השני' עד שישלים הראשונה וע"כ מותר לו לגלח וע"כ אמר מגלח וחוזר ומגלח (ומה שהקשה הק"ע דמשמע דכל היכא דמגלח תגלחת א' לשתיהן אינו מביא אלא קרבן א' וקשה דכתבו התוס' (ד' י"ג) בד"ה הריני כו' דכיון דשל בנו מובלעין תוך הק' יום עולים לשל בנו ולשלו וישלים מאה יום ויגלח על שניהם ויביא שתי קרבנות וה"ה אם אמר הריני נזיר כשיהי' לי בן ונזיר והתחיל למנות את שלו אם נולד לו הבן במנינו ביום א' דאותן שלשים יום עולין הי' לבנו ולעצמו כיון דשל בנו מובלע בשל עצמו דאידי ואידי שלשים יום [אך לפי מה שביארתי שיטת הירושלמי הוא דלא כמו שכתבו התוס' דמה שכתבו התוס' דעד שבעים לא הפסיד כלום זהו לפי' התוס' אבל לשיטת הירו' הוא דאמר (פ"ב ה"י) דנולד ביום שמונים סותר עשרה הוא כמו שהרמב"ם מפרש וכמו שכתב התוי"ט (פ"כ משנה ט') בד"ה מניח כו' דלהרמב"ם בחיבורו פרק ד' אין בין נזירות מרובה לנזירות מועטת ואחר השלמת בנו מגלח וחוזר לשלו וצריך שימנה שלשים אפי' אם אין לו עליו שלשים ולפי שאין בין תגלחת לתגלחת פחות משלשים יום וכן הוא שיטת הירושלמי] אבל זה קשה דלשיטת הירושלמי דמגלח תגלחת א' על שתיהן אינו מביא אלא קרבן א'

כמו שהקשה הק"ע וא"כ בזה קשה דהתוס' כתבו דאפי' אם מגלח תגלחת א' לשתיהן אעפ"כ צריך להביא ב' קרבנות:

ע"כ נראה לי שאין הפי' בירושלמי הא שאומר דהפריש קרבנותיו מגלח תגלחת א' על שתיהן דאינו מביא אלא קרבן א' דבודאי צריך להביא ב' קרבנות אלא שאומר דתמן אמרין דכיון שהפריש קרבנותיו חל עליו נזירות השני' וע"כ צריך למנות השניה ומגלח תגלחת אחת על שתיהן ואף על פי כן צריך להביא ב' קרבנות ור' יוחנן אמר מגלח וחוזר ומגלח והוא כיון דעדיין לא הקריב קרבנותיו ולא גילח לא חל עליו נזירות השני' וע"כ מגלח וחוזר ומגלח ולפי מה שביארתי לעיל שאומר בירושלמי תיפתר שנולד ביום שאינו ראוי להביא קרבן וע"כ לא חל עליו נזירות אבל אם נולד ביום שראוי להביא קרבן חל עלי' נזירות בנו הכא נמי מיירי שנולד ביום שאינו ראוי להביא קרבן אך איפשר דפליגי על הא דאמר ר' אבין ב"ר זעירא תיפתר שנולד ביום שאינו ראוי להביא קרבן וע"ז פריך מהא דתניא שאלו את רשב"י הרי שהיה נזיר ומצורע כו' אבל אם היה נזיר ונזיר מגלח תגלחת אחת על שתיהן וא"כ צריך לומר דמיירי שהפריש קרבנותיו דאם לא הפריש קרבנותיו בודאי לא חל עליו נזירות השניה וע"ז משני פתר לה חלוקים על רשב"י [ואיפשר לומר דהטעם הוא דרשב"י לטעמיה ששובר דכל העומד לזרוק כזרוק דמי כמו דאיתא בב"ק (ד' ע"ו) ע"כ סובר נמי כיון דעומד להקריב כמו שהקריב דמי וע"כ חל עליו נזירות השני' ואסור לגלח אבל חלוקין עליו חכמים דאף שעומד לזרוק לאו כזרוק דמי וכן אם הפריש קרבנותיו ועומדים להקריב ח"כ לא חל עלי' נזירות השני' עד שיקריב וע"כ מגלח וחוזר ומגלח דהא לא חל עליו נזירות השני' עד שיביא קרבנותיו וע"כ מגלח וחוזר ומגלח וע' בתוס' ב"ק (ד' ע"ו) ודו"ק]:

פרק ג

הלכה ב

קטע ב

מתני' מי שנזיר שתי נזירות מגלח את הראשונה יום שלשים ואחד ואת השני' יום ששים וא' כו' ובגמ' השלים נזירותו הראשונה ובא להשען על השני' לא מצאו פתח לראשונה עד שמצאו פתח לשני' עלתה לו שני' ראשונה ונראה לי להגיה הירושלמי ולא כמו שכתב הפ"מ (וצ"ל) השלים נזירותו הראשונה ובא להשען על השני' ולא מצאו פתח לשני' עד שמצאו פתח לראשונה עלתה לו שני' ראשונה (פי' שעלתה ראשונה לשני') מה אנן קיימין אם באומר הריני נזיר שנים נדר שבטל מחציתו בטל כולו אם באומר

הריני נזיר שלשים יום אילו ושלשים יום אלו לא בדא עלתה שני' ראשונה אלא כי אנן קיימין באומר הריני נזיר ונזיר (ועיין בספרי נחלת יהושע (ס' ח') שביארתי בזה) וע"ז אומר באומר הריני נזיר ונזיר באומר אלו לנזירות אבל אם אמר אילו לנזירותי ואילו לנזירות אחרת לא בדא (פי' כיון שהן שני נזירות מחולקות בימים מחולקים ע"ז לא תני השלים נזירותו ובא להשען על השניה דהיינו אם נשאל על הראשונה שעלתה לו נזירות ראשונה לשניה דכיון שהן ב' נזירות מחולקות א"כ איך תעלה מה שמנה נזירות הראשונה לשניה אפי' אם נשאל על הראשונה):

עוד שם אמר ר' אלעזר השלים נזירותו לראשונה מכיון שהביא קרבן וגילח עלתה לו ראשונה שניה ר' יעקב בר אחא פקיד לחבריה אין שמעתין מילה מר' אלעזר הוו ידעין דר' יוחנן פליג עד שיביא כל קרבנותיו כרבנן ברם כר' שמעון אפי' לא הביא חלא קרבן א' כו' וכן איתא לקמן א"ר יודא והדא מסייע לר' אלעזר לא כן ר' יעקב בר אחא מפקד לחברי' אין שמעתין מילה מר' אלעזר הוו ידעין דר' יוחנן פליג עד שיביא כל קרבנותיו וסברין מימר כרבנן וכא כרבי שמעון אנן קיימין והנה בביאור כל הירושלמי הזה נדחק בזה הק"ע והגיה בירושלמי ופירושו דחוק והפ"מ פי' דכל הענין בירושלמי הוא שר' אלעזר אמר דהשלים נזירותו ראשונה אפי' שהביא קרבן וגילח עלתה לו שני' בראשונה וע"ז מקשה לקמן ראשונה שני' והדא מסייע לר' אלעזר דאלו"ה אין יצא בקרבן שהקריב בראשונה על השניה הא הוי קרבנו קודם לנזרו וע"ז אומר דר' יוחנן לא פליג עליה בזה אלא בהא דאמר מכיון שהביא קרבן א' ור' יוחנן סובר כרבנן דעד שיביא כל קרבנותיו ופירושו ג"כ דחוק דמה שייך הפלוגתא דחכמים ור' שמעון להא דר"א דהשלים נזירותו הראשונה מכיון שהביא קרבן וגילח כו' דהיינו אם נשאלעל הראשונה עלתה לו שניה דזהו פלוגתא בפני עצמו חכמים ור' שמעון אם דאינו יכול לגלח עד שיביא כל קרבנותיו או כיון שהביא קרבן א' מותר לגלח ועוד דכיון דאמר ר"א דאם נשאל על הראשונה עלתה לו שניה תחתי' והוא כמו דאמר רבא בפ"ב דנדרים (ד' י"ח) ובשבועות (ד' כ"ז) דאם נשאל על הראשונה שניה חלה ובפ"ב דנדרים (שם) איתא לימא מסייע ליה מי שנזר שתי נזירות ומנה הראשונה והפריש קרבן ונשאל עליה עלתה לו שניה בראשונה והוא דכיון דאם נשאל עליה עלתה לו מה שמנה בראשונה לשניה וא"כ הוי כמו שהשניה חלה עליה למפרע כיון שנשאל על הראשונה א"כ הוי כמו שקדם נדרו לקרבנו כיון שהחכם עוקר את הנדר מעיקרו וכן איתא בירושלמי (פ"ז דכתובות ה"ז) אית תניי תני מותרת להנשא בלא גט אית תניי תני אסורה להנשא בלא גט כו' ומאן דמר אסורה להנשא בלא גט שלא תלך אצל הזקן ויתיר עלי' את נדרה וקידושין חלין עליה למפרע כו' לפום כן אסורה

להנשא בלא גט אלמא דיכול לגרשה מתחילה אעפ"י שלא חלו עליו עדיין קידושין אך כיון שאילו תתיר את נדרה נמצא קידושין חלין עלי' למפרע ע"כ יכולה להתגרש (ועיין בספרי נחלת יהושע (ס' ט"ו) מה שביארתי שם ודו"ק] וא"כ הכא נמי כיון שהתיר אח"כ הראשונה ומה שמנה לראשונה הוי לשני' א"כ מה שהקריב הקרבן הוי כמו שהקריב אחר השני' וא"כ לא הוי קרבנו קודם לנזרו:

ע"כ נראה לי לבאר הירושלמי אמר ר' אלעזר השלים נזירותו לראשונה מכיון שהביא קרבן וגילח עלתה לו ראשונה שני' ר' יעקב בר אחא פקיד לחברי' אין שמעתין מילה מר' אלעזר הוו ידעין דר' יוחנן פליג עלי' וא"כ משמע שר' יוחנן פליג ע"ז שאמר ר"א עלתה לו ראשונה שני' ע"ז אומר דר' יוחנן פליג לחכמים דאמרי עד שיביא כל קרבנותיו ואם לא הביא כל קרבנותיו לא יגלח וא"כ לחכמים אם גילח בודאי הביא כל קרבנותיו ואח"כ נשאל על הראשונה עלתה לו ראשונה לשני' וע"ז פליג דלחכמים אין הדין כן דכיון שהביא קרבנותיו א"כ לא יכול לשאול על נזירותו הראשונה וכמו דאיתא בשבועות (ד' כ"ז) אמר רבא נשבע על ככר ואכלה אם שייר ממנה כזית נשאל עלי' אכלה כולה אין נשאל עלי' כו' מיתיבי מי שנזר שתי נזירות ומנה ראשונה והפריש עלי' קרבן ואח"כ נשאל על הראשונה עלתה לו שני' בראשונה (פי' וא"כ לרבא כיון שהפריש קרבן איך נשאל עלי') וע"ז משני הכא במאי עסקינן בשלא כיפר והתני' כיפר בשלא גילח ור"א היא דאמר תגלחת מעכבא והתני' גילח אמר רב אשי נזירות קא רמית מי גרם לשני' שלא תחול ראשונה ואינה וע"ז אומר בירושלמי דר' יוחנן פליג דלחכמים דאמרי עד שיביא כל קרבנותיו וא"כ אם גילח הביא כל קרבנותיו וא"כ לא יוכל לשאול עלי' עוד וע"ז אומר דלא אתי אלא כר"ש דאמר אם גילח על אחת משלשתן יצא וא"כ צריך להביא עדיין עוד קרבנות וע"כ יכול לשאול אבל לרבנן אם גילח והביא כל קרבנותיו א"כ לא יכול לשאול עלי' והוא כמו דאיתא בש"ס דילן בשבועות (ד' כ"ח) הכא במאי עסקינן בשלא כיפר והתני' כיפר בשלא גילח:

עוד שם הפריש שתיהן כא' אין בידו אלא אחד (פי' דהוי כמו שאינו חייב אלא חטאת א' והפריש שתיהן כאחת ע"כ אינו קדוש אלא אחת) (ועיין לקמן (רפ"ה דנזיר) הפריש שתים כו' ונמצא שאינו חייב אלא אחת) הפרישה זו בפני עצמה וזו בפני עצמה והביא של זו בזו ושל זו בזו לא יצא דעל כל א' צריך להקריב קרבנו שהפריש עלי' וע"ז אומר הא לקדש קדשה לא כן תני ר' חייא קרבנו כו' על נזרו שיקדים נזרו לקרבנו ולא קרבנו לנזרו וע"ז משני שני' היא שעומד בנזירותו ופי' כיון שעומד בנזירותו ולאחר נזירותו הראשונה צריך למנות נזירות אחרת ע"כ יכול להקדיש אפי' קודם שחל הנזירות השני').

וע"ז אומר ניחא שני' ראשונה ראשונה שני' (פי' דמקשה דניחא שני' ראשונה דאם הפריש קרבנות על שני הנזירות והקריב על שבשני' בראשונה ניחא דאכתי לא הי' השני' אבל הא דאמר הפריש של זו בזו משמע דמה שהפריש על הראשונה הקרוב על השני' א"כ קשה דמה הקריב בראשונה הא היה צריך להקריב בראשונה) א"ר יודן והדא מסייע לר' אלעזר דאמר השלים נזירותו לראשונ' מכיון שהביא קרבן וגילח והיינו עלתה לו ראשונ' שני' (פי' אם נשאל לראשונה שני' חלה עלי'. וע"ז אמר לא כן ר' יעקב בר אחא מפקד לחבריה אין שמעתין מילה מר' אלעזר הוו ידעין דר' יוחנן פליג וא"כ ר' יוחנן דפליג משמע שחולק ע"ז וסובר שאם נשאל על הראשונה לא עלתה לו שניה ראשונה וא"כ קשה דהא מהכא משמע שאם נשאל על הראשונה עלתה לו מה שבראשונה לשניה וסברין מימר כרבנן (פי' דזהו דווקא לרבנן) והכא כר' שמעון אנן קיימין (פי' דזהו כמו לר' שמעון) דאם לא הביא כל הקרבנות יכול לשאול ורבנן פליגי עלי':

וע"ז א"ר חנינא בר' פנחס תיפתר בנזירותו ובנזירות של בנו והוא הפריש על הראשונה ואח"כ כשנולד לו בנו הפסיק נזירותו וא"כ אינו יכול להביא קרבן דהא אכתי לא השלים נזירותו וע"ז אומר שאם הקריב מה שהפריש על הראשונה על השני' דהיינו על נזירות בנו יצא. אבל לא מיירי כלל באם נשאל וע"ז אומר בדא עלתה ראשונה שני' (פי' דע"כ עלתה ראשונה שניה דכחדא נזירות אריכתא הוא כחו דא דאיתא בירו' (פ"ב ה"ט) לא חשין להיא דתני ר' חייא כו' והוא דלא כפי' הק"ע והפ"מ שפירשו בדוחק):

וע"ז אמר ר' יוסי בר' בון לא כן סברין מימר באומר הריני נזיר בדין היה שלא יהא נזיר אלא אחת את הוא שהחמרת עליה שיהא נזיר שתים לא דייק שהחמרת עליה שיהא נזיר שתים אלא שאת אומר אין בידו כלום (פירוש שר' יוסי בר בון חולק ע"ז שאמר דר' יוחנן פליג דלרבנן דאמרי עד שיביא כל קרבנותיו ואם כן אם גילח והביא כל קרבנותיו לא יוכל להתיר) ע"ז אמר ר' יוסי בר' בון בדין היה שלא יהא נזיר אלא אחת (פי' דהא אין נזירות חל על נזירות) את שהחמרת עליה שיהא נזיר שתים (פי' דימנה תחינה נזירות ראשונה ואח"כ שניה אבל לא שהנזירות הוא מתחילה כך הוא אלא שעיקר הנזירות שניה הוא על נזירת הראשונה שהנזירות הראשונה אין מניחה לחול וע"כ את הוא שהחמרת להיות נזיר שתים אבל זה הוא מחמת שהנזירות הראשונה אינה מנחת לחול) וע"ז אומר לא דייק שהחמרת עליו שיהא נזיר שתים אלא שאת אומר אין בידו כלום (פי' כיון שהשלים נזירות הראשונה אינו יכול לשאול דנזירות אחריתא הוא זה אינו דזה הוא רק מחמת שהנזירות הראשונה אינה מנחת לחול וא"כ הא שנדחה הנזירות השניה הוא מחמת נזירות הראשונה א"כ הוי כמו שעדיין הנזירות הראשונה קיימת וע"כ יכול לשאול על

נזירות הראשונה אפי' הקריב כל הקרבנות ואפי' גילח) והוא כמו דאיתא בשבועות (ד' כ"ח ושם) מיתיבי מי שנזיר שתי נזירות והפריש עליה קרבן ואח"כ נשאל על הראשונה עלתה לו שניה בראשונה הכא במאי עסקינן בשלא כיפר והתני' כיפר בשלא גילח ור"א היא דאמר תגלחת מעכבא והתני' גילח אמר רב אשי נזירות קא רמית מי גרם לשניה שלא תחול ראשונה ואינה ופירש"י כלומר מי גרם לך לומר שהימים המנויים לא לשניה נמנו אלא לראשונה דתימא אזלה לה ראשונה כו' ראשונה היה גורמת לך כו' ואינה והרי כו' שחרטתו של זה חרטה ועקר את הראשונה מעיקרא ונמצא מנין המנויה של שניה נמנה וכולה ראשונה אכתי הוה קיימא כשנשאל כו' וכן אמר ר' יוסי בר' בון דבאומר הריני נזיר (פי' באומר הריני נזיר ונזיר בדין היה שלא יהא נזיר אלא אחת דהא הראשונ' אינה מנחת לחול) אתה הוא שהחמרת עלי' שיהי' נזיר שתים והוא שאין הראשונה מנחת לחול אלא שאת אומר אין בידו כלום (פי' כיון שהביא קרבן וגילח אין בידו כלום דאזלא לה הראשונה ואינו יכול להתיר אלא ודאי כמו שהיא קיימת כשנשאל דהא הא אין מנחת לשניה וע"כ יכול לשאול אפי' אם הקריב כל קרבנותיו ואפי' לרבנן דר"ש נמי והוא כמו דסובר ר"א דאמר רב אשי נזירות קא אמרת כו' וכמו שביארתי ועיין בר"ן בנדרים (ד' י"ח) בד"ה לימא מסייע ליה ודו"ק

הלכה ג

קטע ב

שם (ה"ג) מי שאמר הריני נזיר נטמא יום שלשים סותר את הכל ור"א אמר לא סתר אלא שבעה הריני נזיר שלשים יום נטמא יום שלשים סותר את הכל כו' ובגמ' הא ר"א שנה מה בין נזיר שנזר סתם לנזיר שפירש בשעה שנזר סתם מורט אינו סותר והשביעי שלו עולה לו מן המנין ובשעה שפירש אם היה מורט סותר ואין השביעי שלו עולה מן המנין (והנה הק"ע פירש דבשעה שנזר סתם גילח אינו סותר דגלוח אחר מלאת אינו סותר והוא דחוק דהא קאמר מורט ולא גילח והפ"מ פירש בשעה שנזר סתם מורט אינו סותר דתני בתוספתא (פ"ג) תער אין לי אלא תער תלש מירט כל שהוא מניין ת"ל קדוש יהיה גדל פרע מכל מקום וזהו דוקא בתוך ימי נזרו אבל ביום שלשים בנזיר סתם אינו סותר): **ולי** נראה לבאר במאי דאיתא בנזיר (ד' ל"ט) סתם נזירות שלשים יום גילח או שגילחוהו לסטי' סותר שלשים יום כו' איבעי' להו האי מזייא מלתחת רבי או מלעיל רבי למאי נ"מ לנזיר שגילחוהו לסטים ושייר בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אי אמרת מלתחת רבי נזירות הא שקליה (פי' וא"כ השער שגילחוהו לסטים היה של נזירות דהיינו בשעה שנזר והא שנתגדל אח"כ יותר היינו אחר הנזירו') אלא אי אמרת מלעיל רבי מאי דאקדיש הא

קאים (וע"כ אינו סותר) כו' ש"מ מלתחת רבי (ואם גילח ושייר כדי לכוף ראשולעיקרו סותר דהא שער של נזירות הא שקליה) ואלא הא דתני' נזיר שגילחוהו לסטים וששיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר ואי ס"ד מלתחת רבי ליסתור ומשני כגון שגלחוהו אחר מלאת ומני ר' אליעזר דאמר כל אחר מלאת ז' סותר (ופי' התוס' כגון שגילחוהו אחר מלאת ביום שלשים ומני ר"א היא דאמר כל אחר מלאת ז' סותר אם נטמא עד שיזה ג' וז' וכן אם גילחו ביום שלשים סותר ז' שלא יכול לגלח תגלחת נזרו עד אחר ז' (פי' וא"כ כיון דכל הז' ימים הוא רק שיהא מה לגלח וע"כ בעינן שבעה בכדי שיהיה כדי לכוף ראשו לעיקרו וע"כ אם גילח ושייר כדי לכוף ראשו לעיקרו ע"כ אינו סותר כלל) (וכן נראה לי לפרש לקמן בירושלמי (פרק ו' הלכה ג') מה שנה בין מספרים לבתער ונזיר טהור כר' אליעזר (פי' דתחילה אמר שבנזיר אינו סותר אלא בתער אבל במספרים ונשתייר כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר) וע"ז אומר מה שני בין מספרים ותער בנזיר (כצ"ל) כר' אלעזר (פי' דזהו ביום שלשים בתער סותר אבל במספרים אינו סותר) והוא כמו דמשני בש"ס דילן בנזיר (ד' ל"ט ושם) ודלא כמו שפירשו הק"ע והפ"מ שם):

וע"ז אומר מה שנה בין נזיר שנזר סתם לנזיר שפירש (פי' בין הני ז' ימים לר"א ובין שלשים בנזיר שפירש) וע"ז אומר בשעה שנזר סתם מורט אינו סותר (פי' דבהני שבעה ימים ומירט והניח כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר אבל בשעה שפירש אם היה מורט סותר כיון דבנזיר שפירש אומר ר"א דסותר שלשים וכדיליף מקרא זאת תורת הנזיר ביום מלאת דביום מלאת נותנים לו תורת נזיר, ואם כן כיון שנותנים לו תורת נזיר אם כן אפי' מורט והניח כדי לכוף ראשו לעיקרו נמי סותר) וע"ז אומר בשעה שנזר סתם מורט אינו סותר והשביעי שלו עולה לו מן המנין גם בזה לא פירשו המפרשים הק"ע והפ"מ והטעם הוא דר"א סובר דבעינן שיהיו ימים ראשונים תחילה וכן ימים האחרונים ואיתא לקמן בירושלמי (ה"ד) כמה דתימר המן על דר"א תחילה והוא שיהא לו מהיכן להפיל ובסוף אעפ"י שאין לו מהיכן להפיל אמר ר' זעירא קומי ר' מנא ולאו מתניתא היא נטמא יום א' ומאה סותר שלשים ור"א אומר לא סותר אלא שבעה (והנה קשה מ"ט לא הקשו מהא דאמר ר"א נטמא יום מאה סותר שלשים הא אין לו בסוף מהיכן להפיל. אך מזה לא מקשה דר' אליעזר מרבה מקרא זאת תורת הנזיר ביום מלאת ונותנים לו תורת נזיר וכמו שתירצו התוס' בנזיר (ד' י"ט) בד"ה הכי כו' דשלשים סותר מקרא דזאת תורת הנזיר ביום מלאת תן לו תורת נזרו וכן כתבו התוס' בנזיר (דף ו') בד"ה אמר כו' דמשמעות דקרא דביום מלאת משמע דאיירי במפרש נזירותי' ולא בסתם נזיר) וע"כ לא מקשה רק מהא דנטמא יום א' ומאה סותר שלשים ור"א אומר לא סותר אלא שבעה א"ל

שמענו שהוא סותר שמענו שמביא קרבן טומאה וע"ז אומר בירושלמי והא ר"א מה שנה בין נזיר שנזר סתם לנזיר שפירש (פי' בין נזיר שנזר סתם דר"א אומר דסותר שבעה ובין אם פירש שסותר שלשים יום) ואע"ג דזה שבעה וזה שלשים אעפ"כ מיבעי' לי' בענין הסתירה גופא מאי נ"מ ע"ז אומר בשעה שנזר סתם מירט אינו סותר וכמו שביארתי דאם מירט ושייר בו שערות כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר דהא יש שער לגלח כמו שאם סותר שבעה ימים וכמו שביארתי והשביעי שלו עולה מן המנין דהא אינו צריך להביא קרבן דהא אין לו ימים לאחרי' וכמו דבעי לפני' כן בעי לאחרי' וכמו שהבאתי מהירושלמי וכן בנזיר (ד' י"ט) וע"כ אין הסתירה רק לסתור אבל לא להביא קרבן וא"כ הוי כמו טמא שנזר ששביעי שלו עול' לו מן המנין וכמו דאית' בנזיר (ד' י"ח) אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנטמא אלא שטמא שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין וכן בירושלמי (פ"ב דנזיר ה"ט) תמן הוא אמר טמא מת שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין נזיר שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין וע"ז אומר בשעה שנזר סתם מורט אינו סותר ושביעי שלו עולה מן המנין דהא אין צריך להביא קרבן מחמת שאין לו ימים שלאחרי' ובשעה שפירש אם הי' מורט סותר ואין השביעי שלו עולה מן המנין דכיון דילפינן מקרא זאת תורת הנזיר ביום מלאת הנטמא ביום מלאת נותנין לו תורת נזיר וא"כ אם נטמא צריך להביא קרבן. וע"כ כיון שצריך להביא קרבן ע"כ אין שביעי שלו עולה לו מן המנין ודו"ק:

הלכה ד

קטע ב

שם (ה"ד) מתני' הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר את הכל ור"א אמר לא סתר אלא שלשים כו' ובגמ' ר' זעירא בשם רשב"ל טעמא דר' אליעזר זאת תורת הנזיר ביום מלאת המטמא ביום מלאת נותנין לו תורת נזיר שמואל בר בא בעי קומי ר' זעירא נטמא באותם הימים מה הן ניתק לתורת נזיר (פי' דהוי כמו נזיר סתם דהא כתיב זאת תורת הנזיר כו' וילפינן שנותנים לו תורת נזיר אבל אעפ"כ הוי כל השלשים יום כיום מלאת ובנזיר סתם הנטמא ביום מלאת אין שביעי שלו עולה לו מן המנין) אמר ר' שמי מכיון דתימר ניתק לתורתו של נזיר א"כ הוי כמטמא בנזיר סתם ביום מלאת והמטמא ביום מלאת אין שביעי עולה לו מן המנין:

והנה המפרשים נדחקו בזה הק"ע והפ"מ ע"כ נראה לי שהוא (ט"ס וכצ"ל) והמטמא ביום מלאת שביעי שלו עולה לו מן המנין א"כ לזה יש לו דין נזיר סתם ביום מלאת דהא ניתק לתורתו של נזיר וא"כ הוי כנזיר סתם וע"ז אומר ר' מנא בעא אם מטמא בתוך

מלאת למה לו סותר שלשים יום וא"כ בנזיר סתם אינו סותר אלא שבעה ביום מלאת וא"כ מדנותנים לו שלשים א"כ הוא מחמת שהוא נזיר שפירש ובנזיר שפירש אין שביעי שלו עולה לו מן המנין וכמו שביארתי תחילה (ה"ג) אלא במטמא לאחר מלאת שביעי שלו עולה לו מן המנין דהיינו אם מטמא ביום שלשים לנזיר שפירש וסותר שלשים וע"ז הות הדין אם נטמא שביעי שלו עולה לו מן המנין דהא אין לו ימים שלאחרי' וכיון שאין לו ימים של אחרי' ע"כ שביעי שלו עולה לו מן המנין ודו"ק]:

הלכה ה

קטע ב

(**ה"ה**) **מתניתין** מי שנזר והוא בבית הקברות אפי' הוא שם שלשים יום אין עולין לו מן המנין ואינו מביא קרבן טומאה יצא ונכנס עולין לו מן המנין ומביא קרבן טומאה כו' ובגמ' נזיר והוא בין הקברות ר' יוחנן אמר מתרין בו על היין ועל התגלחת כו' מחלפא שיטתי' דר' יוחנן תמן הוא אומר מתרין בו על היין ועל הטומאה ועל התגלחת וכא הוא אומר הכין רבנן דקסרין על כולה פליגין דר' יוחנן אמר מתרין בו על היין ועל הטומאה ועל התגלחת (פי' דקא מקשה מחלפא שיטתי' דר' יוחנן תמן הוא אומר מתרין בו על היין ועל הטומאה והתגלחת והוא דפליגי לקמן ר"י ור"ל דקאמר ר' יוחנן מתרין בו על כל כדי פרישה ופרישה והוא לוקה וא"כ מדקאמר ר' יוחנן מתרין בו על כל כדי פרישה א"כ סובר דלוקין על הטומאה דאל"כ איך קאמר לקמן דמתרין בו על כל כדי פרישה ופרישה כיון דסובר דאין לוקין על הטומאה כיון שאין מביאין קרבן אלא ודאי דסובר דאע"ג דאין מביאין קרבן על הטומאה עד שיפרוש ויחזור כמו דתנינן במתניתין אעפ"כ זהו דווקא לקרבן אבל לא למלקות וא"כ איך קאמר ר' יוחנן דמתרין בו על היין והתגלחת וא"כ משמע דעל הטומאה אין לוקין וא"כ איך קאמר אח"כ דמתרין בו על כל כדי פרישה ופרישה (דלא כהפ"מ שנדחק בזה) וע"ז אומר על כולה פליגין דר' יוחנן אמר מתרין בו על הטומאה (כצ"ל) על הטומאה ועל היין ועל התגלחת ורשב"ל אמר מאחר שאין מתרין בו על הטומאה אין מתרין בו לא על היין ולא על התגלחת והוא כמו איתא בש"ס דילן בנזיר (ד' י"ז) אמר מר בר רב אשי מיחל כולי עלמא לא פליגי דחיילא אלא כי פליגי למלקי ר' יוחנן סבר כיון דחיילא לקי (פירוש שלוקה על כולם על הטומאה ועל היין ועל התגלחת) ור"ל סובר דלא לקי וכן הוא שיטת הירושלמי דר' יוחנן סובר דלוקה ולא אמעיט אלא מקרבן טומאה ורשב"ל סובר דלח לקי ג"כ ודו"ק:

קטע ג

עוד (שם) עודינו שם ר' יוחנן אמר מתרין בו על כל כדי פרישה ופרישה והוא לוקה ור' אליעזר אומר אינו מקבל עד שיפרוש ויחזור אמר ר' בא כך הי' משיב ר' יוחנן את ר' אלעזר והא כתיב לא יבוא ולא יטמא (פי' וא"כ מוכח דלוקה משום לא יטמא אעפ"י שכבר נטמא) א"ל שאם התרו משום לא יבוא לוקה משום לא יטמא אינו לוקה ונדחקו בזה המפרשים ולי נראה שהוא (ט"ס וצ"ל) א"ל שאם התרו בו משום לא יבוא לוקה ומשו' לא יטמא לוקה (פי' דלוק' משום לא יבוא ולא יטמא אבל לא לאח"כ) וכן איתא בנזיר (ד' מ"ב) איתמר אמר רבה אמר רב הונא מקרא מלא דיבר הכתוב לא יטמא כשהוא אומר ולא יבוא להזהירו על הטומאה להזהירו על הביאה אבל טומאה וטומאה לא.

עוד שם אמר רבי הילא מהשתחוי' למד ר' יוחנן דתנינן המן השתחוה או ששהא כדי השתחוי' א"ר מתנא הוינן סברין מימר מה פליגין במכות הא בקרבן לא מן מה דמר ר' הילאמהשתחוי' למד ר' יוחנן הדא אמרה היא במכות היא בקרבן: עיין בספרי נועם ירושלמי על ס' מועד שביארתי שם דשיטת הירושלמי הוא דלא כשיטת הש"ס דילן בשבועות (ד' ט"ו) דאיתא שם השתחוה או ששהה כדי השתחואה אמר רבא לא שנו אלא שהשתחוה כלפי פנים אבל השתחוה כלפי חוץ שהה אין לא שהה לא כו' היכי דמי השתחואה דאית בה שהי' והיכי דמי השתחואה דלית בה שהיה השתחויה דלית בה שהי' זו כריעה בעלמא דאית בה שהי' פשוט ידים ורגלים ולשיטת הירושלמי השתחואה ושיעור שהי' הוי חד שיעורא והא דתני בתרתי הוא דמפני מה מתחייב אשהייה הוא משום דיש בה שיעור השתחוי' ובזה יתבאר הא דאמר ר' הילא מהשתחוי' למד ר' יוחנן דתנינן תמן השתחוה או ששהה כדי השתחואה וא"כ מוכח מזה דמתרין על כל כדי פרישה כמו דמתחייבין אם שהה כדי השתחואה אע"ג דלא השתחוה ה"נ חייב אם הי' יכול לפרוש כמו שאם פירש:

ובזה יתבאר הא שאומר א"ר מתניה הוין סברין מימר מה פליגין במכות הא בקרבן לא מן דמר ר' הילא מהשתחואה למד ר' יוחנן דהא אמרה היא במכות היא בקרבן והקשה הק"ע הא בטומאה בבית הקברות מיירי ותנן במתניתין דאינו מביא קרבן טומאה אלא א"כ יצא ונכנס אבל בלא"ה לא וכי נחמיר בטומאה שני' טפי מבראשונה עיי"ש בק"ע ודוחק הוא לתרץ דמיירי בנזיר טהור שנטמא דא"כ מה נ"מ בקרבן הא בלאו"ה חייב על מה שנכנס והנזיר מביא קרבן א' על טומאות הרבה ועיין בירושלמי לקמן (פ"ו דנזיר ה"ו) נטמא וחזר ונטמא מביא קרבן על כל א' וא' א"ר זעירא כר' יוסי בר' יהודה ברם כרבי הוא עומד בנזירות טומאה ופי' הפ"מ דלר"י יוסי בר' יהודה איפשר דאפי' חזר ונטמא מביא

קרבן על כל א' וא' ברם כרבי הוא עומד בנזירות טומאה וא"כ איך חייב על כל א' וא' ולי נראה להגיה נטמא וחזר ונטמא מביא קרבן אחד על הכל והוא כמתניתין אך שבברייתא מפורש יותר נטמא וחזר ונטמא וע"ז אומר א"ר זעירא כריב"י ברם כרבי היידא עומד בנזירות טומאה וא"כ איך קרו לה נטמא וחזר ונטמא והוא כמו דאיתא בנזיר (ד' י"ח) והא דתנן נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן א' אמר רב חסד ר' יוסי בר' יהודה היא דאמר נזירות טהרה משביעי הוא דחיילא כו' כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי כו' דאי תימא רבי היא אי דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי כולה טומאה אריכתא היא אי דנטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני הרי יצתה שעה שראוי להביא קרבן וביארתי שם שהפי' דהוינן סברין דהא דמתחייב על כל כדי פרישה ופרישה שייך במלקות שהוא מזיד א"כ יכול לפרוש וחייב על כל פרישה ופרישה כמו דאיתא במכות (ד' כ"א) רב אשי אמר כו' ואע"ג דבקרבן בהדיא תנן השתחוה או ששהה כדי השתחואה איפשר לומר דהשתחוה חייב אפי בשהיה מועטת ושהה כדי השתחואה היינו פישוט ידים ורגלים א"כ הוי ב' ענינים אבל השתא דמייתי ר' יוחנן ראיה מהשתחואה ושהה כדי השתחואה דחייב דכיון ששהה כדי השתחואה א"כ הוי כמו מעשה דהשתחואה וע"כ מתחייב בנזיר על כל כדי פרישה ופרישה דכיון ששהה כדי שיכול לפרוש ע"כ מתחייב כמו שעשה מעשה דכניסה מחדש וא"כ מוכח דאפי' בקרבן נמי חייב אם שהה במקדש כדי השתחואה וחד שיעורא הוא ומתחייב על השהי' כמו על השתחואה כיון ששהה כדי השתחואה והש"ס דילן חולק ע"ז דהשתחוה ושהה כדי השתחואה הוי ב' שיעורים ודוחק הוא לתרץ דמיירי בנזיר טהור שנכנס בשידה תיבה ומגדל דמתחייב קרבן על השהי' דזה אינו דהא דמתחייב קרבן אינו על החטא אלא על הטומאה וכמו שהבאתי בספרי נחלת יהושע וכמו שכתב רש"י בשבועות (ד' י"ז) דאיתא התם בעי ר"א נזיר בקבר בעי שהיה למלקות דלענין קרבן לא שייך הכא כלל שאין כרת בנזיר שנטמא וקרבן נזיר טמא לאו אענין טומאה קא אתי אלא למיחל עלי' נזירות בטהרה וכשאר מחוסרי כפרה כו' עיין שם]:

שם מתניתא פליגא על ר' יוחנן כהן שעומד בבית הקברות והסיטו לו מת אחר יכול יקבל ת"ל לא יטמא בעל בעמיו הרי שקיבל יכול יהא חייב ת"ל להחלו את שהוא מוסיף חילול על חילולו כו' שלא יאמר הואיל ונטמאתי על אבא אלקט עצמות פלוני בידי והוא כמו שביארתי בספרי נחלת יהושע (ס' כ"ז) דמקשה דאיך שייך גבי טומאה להתחייב על כל כדי פרישה ופרישה כיון שכבר נטמא א"כ אינו מוסיף חילול על חילולו.

[**וכן** הקשו התוס' בשבועות (ד' י"ז) בהא דאיתא התם נזיר בקבר בעי שהי' למלקות והקשו דהא אית' בנזיר (ד מ"ב) נזיר שהי' מת מונח על כתיפו כו' ת"ל לא יחלל יצא זה שמחולל ועומד ופריך ממה דתנן היה מטמא ואמרו לו חל תטמא כו' חייב על כל אחת וא' ומשני כאן בחיבורי כאן שלא בחיבורין ומשמע דכל זמן שלא פירש מן המת אינו חייב במה שהסיטו ליה מת אחר משום דאינו מוסיף טומאה על טומאתו וא"כ הכא אמאי ילקה כל זמן שלא פירש ותירצו דהא דפטר ליה כשהסיטו לו מת אחר היינו כשלא הפסיק והשליך מת הראשון מעלי' וע"כ אינו מוסיף טומאה אבל הכא הוא מוסיף טימאה שבכל שעה הוא מוזהר לפרוש מן הקבר:

וע"ז הקשה בירושלמי נמי דאיך מתחייב על כל פרישה ופרישה דהא מחולל ועומד ומשני שלא יאמר הואיל ונטמאתי על אבא אלקט עצמות פלוני (והק"ע פי' בדוחק) והפי' הוא דהירושלמי משני דהא דטומאה בחיבורין דפטור היינו משום שאינו מוסיף חילול על חילולו היינו דווקא באם לא איפשר לפרוש מטומאתו הראשונה וע"כ אינו מתחייב על הטומאה השני' דבלאו הכי חייב מחמת הטומאה הראשונה אבל אם איפשר לפרוש מן הראשונה לא הוי טומאה בחיבורין כיון שאיפשר לו לפרוש וע"ז אומר הירושלמי שלא יאמר הואיל ונטמאתי על אבא אלקט עצמות פלוני וע"ז תני' בברייתא כו' הרי קיבל יהא חייב ת"ל להחלו את שהוא מוסיף חילול על חילולו אבל אעפ"כ אם שוהה חייב על כל פרישה ופרישה דהא איפשר לו לפרוש וכמו שביארתי ודו"ק]:

קטע ו

שם עולא בר ישמעאל אמר מה צריכא ליה בנזיר טמא אבל בנזיר טהור אפי' ר' אליעזר מודה אפי' אין לו מהיכן להפיל (וכן איתא בש"ס דילן בנזיר (ד' י"ט) אמר עולא לא אמר ר' אליעזר אלא בטמא שנזר אבל בנזיר טהור שנטמא אפי' יום א' סותר אמר רבא מ"ט דר' אליעזר דאמר קרא כי טמא נזרו משום דבטומא' נזיר) שמואל בר אבא בעי יום א' לנזירותו ויום א' לנזירת בנו מהו שיצטרפו (פי' אם נזירותו ונזירות בנו מצטרפין לענין שני הימים שלפניה) מה נן קיימין אם בשנולד בנו היום ומחר נכנס הרי יש לנזירות בנו שני ימים (ואין צריך לצירוף) ואם בשנולד למחר ונכנס למחר הרי יש לנזירותו שני ימים אמר ר' מנא תיפתר בין השמשות (וע"ז מיבעי' ליה אם מצטרפין אמר ר' אבין אפי' תימר בחצי היום לא כן סברין מימר תחילת היום עולה לו סוף היום לבנו (ופי' הפ"מ אפי' תימר בחצי היום איפשר לומר דמיבעי' לי' שאם נולד הבן בחצי יום ראשון שהתחיל למנות נזירותו ובאותו היום בסופו נכנס לבית הקברות א"כ איפשר לומר שתחילת היום קודם שנולד לו הבן עולה לו בנזירותו וסוף היום עולה לו לנזירות בנו ואפי' יום א' הם

כשני ימים לנזירות כו' והוא דוחק שיום א' יעלה לו לשני ימים ועוד לפי מה שהגהתי שם (פ"ב ה"י) הדא אמרה שתחילת היום אינו עולה לו ככולו לנזירות בנו א"כ תחילת היום אינו עולה לנזירות בנו:

ע"כ נראה לי שהפי' הוא אמר ר' אבין אפי' תימר בחצי היום לא כן סברין מימר תחילת היום עולה לו סוף היום אינו עולה לבנו ובנו נולד ג"כ בו ביום וא"כ תחילת היום עולה לו וסוף היום אינו עולה לבנו אע"ג שנולד בו ביום אפ"ה סוף היום אינו עולה לבנו ולמחר הוא עולה לנזירות בנו וע"כ איפשר לומר דהבעי' הוא אף בנולד בחצי היום וע"כ בעי אם מצטרפין ודו"ק:

קטע ז

שם אמר ר' יוסי מה צריכא לי' בנזיר טהור אבל בנזיר טמא פשיטא לי' שהן מצטרפין ועיין בק"ע שנדחק בזה מאוד דבנזיר טמא היינו שנזר בביה"ק וא"כ איך שייך שמצטרפין ואם בנטמא אח"כ היינו נזיר טהור שנטמא ונראה לי דבנזיר טמא כיון שתחילת נזירותו הי' בטומאה וע"כ סובר עולא דבעינן שני ימים לפני' בודאי מודה דבעינן שני ימים לאחרי' וכמו דאיתא בנזיר (ד' י"ט) אמר עולא לא אמר ר' אלעזר אלא בטמא שנזיר אבל בנזיר טהור שנטמא אפי' יום א' סותר ובזה מודה עולא דבטמא שנזר בעינן נמי שני ימים דהיינו אם נטמא ג"כ בסוף ימי נזירותו בעינן ג"כ שני ימים לאחרי' וכן משמע שם דאיתא שם איתיבי' אבייי הריני נזיר מאה יום ונטמא בתחילת מאה יכול יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו עד שיהיו לו ימים ראשונים וזה אין לו ראשונים נטמא בסוף מאה יכול יהא סותר כו' והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים כו' והא בטמא שנזר לא כו' מדקתני הריני נזיר ונטמא וקתני עד שיהו לו ימים ראשונים: משמע דמזה לא קשי' לי' דאיך בעינן אחרונים וא"כ משמע דבטמא שנזר בעינן אחרונים (אך איפשר כיון דמהאי ברייתא קשי' לי' ע"כ לא מקשה מהא דאחרוני' כיון דבברייתי' תני הריני נזיר ונטמא בתחילת מאה כו' ובירושלמי לקמן ר' בון בר חייא בעי כמה דתימר תמן על דר' אליעזר בתחילה והוא שיהא לו מהיכן להפיל ובסוף אעפ"י שאין לו מהיכן להפיל ומסיק דבסוף בעינן נמי שיהי' לו מהיכן להפיל וא"כ יוכל להיות האיבעי' בטמא שנזר כמו דאמר עולא ובעינן שיהא בתחילה ובסוף ג"כ וע"ז מיבעי' לי' אם נטמא בהשלמת נזירותו ואין לו אלא יום א' והב' הוא מתחילת נזירות בנו אם מצטרפין וע"ז אמר ר' יוסי מה צריכא לי' בנזיר טהור אבל בנזיר טמא פשיטא לי' שהן מצטרפין (פי' לענין ימים שלאחרי' לנזירות ראשונה) וע"ז אמר ר' מנא קומי ר' יוסי לא כש"כ הוא ומה ימים שאין עולין לו בנזירותו ולא בנזירות בנו את אומר מצטרפין (דהא נטמא בסוף ימי נזירותו וא"כ

אין עולין לא לסוף ימי נזירותו ולא לתחילת נזירות בנו את אמר דמצטרפין ימים שהן עולין בנזירותו ובנזירת בנו אינו דין שיצטרפו (פי' אם נטמא בתחילת נזירות בנו א"כ הימים שהיו מתחילה היו טהורין וא"כ עלו לו לנזירותו ואח"כ היוםהשני הי' לנזירת בנו אינו דין שיצטרפו וא"כ אמאי אמר ר' יוסי מה צריכא לי' בנזיר טהור אבל בנזיר טמא פשיטא לי' שהן מצטרפין דכיון דמצטרפין בנזיר טמא פשיטא שהן מצטרפין בנזיר טהור וע"ז אומר בירושלמי אמר ר' יוסי תמן אינו ראוי לקבל התראה ברם הכא ראוי לקבל התראה (ופי' הק"ע והפ"מ דתמן פי' דנזיר טמא אינו ראוי לקבל התראה על הטומאה כיון שכבר נטמא וע"כ אין הנזירות מחולקין ברם הכא ראוי לקבל התראה וא"כ הנזירות מחולקין שמתרין בו על כל הנזירות בפני עצמו והוא דוחק) ועיין בירושלמי (פ"ב דנזיר ה"ט) שמעון בר בא בשם ר' יוחנן נטמא בנזירות בנו והתרו בו משום נזירותו לוקה ולפי מה שביארתי איפשר לומר שהפי' הוא אמר ר' יוסי תמן אינו ראוי לקבל התרייי' (פי' בהא דבעי שמואל יום א' לנזירותו ויום א' לנזירת בנו והוא נטמ' בתחילת הנזירות של בנו וא"כ התראתו אינו שייך רק על להב' חבל לעבר לא שאם יטמ' לא יסתור נזירותו שעבר דנזירות שלעבר לא יפסיד מחמת שנטמא וע"כ מיבעי' לי' אם מצטרפין דהנזירות שעברו לא יסתור בנזירות של בנו וע"כ אין מצטרפין היום מנזירות שעבר לנזירות בנו שהוא אח"כ אבל אם נטמא בסוף נזירותו וא"כ איפשר להתרות בו שלא יטמא נזירותו וגם שנזירות של בנו לא יוכל למנות מיד רק אחר שישלים נזירותו וא"כ שייך נזירות של בנו לנזירותו וע"כ מצטרפין וע"ז או' תמן (פי' בנזירות של בנו לענין שיצטרף יום א' מנזירותו שעבר) אינו ראוי לקבל התראה (שהימים הראשונים כבר עברו וא"כ אין ההתרייי' רק על נזירות בנו) ברם הכא (פי' בסוף נזירותו לענין ימים האחרונים ראוי לקבל התראה על נזירותו ועל נזירת בנו שלא יכול למנות מיד וע"כ מצטרפין והא דאמרינן בפ"ב דנזיר (ה"ט) נטמא בנזירות בנו והתרו בו משום נזירותו לוק' היינו אם הוא מפסיק וצריך למנות אח"כ ע"כ מהני התראה אבל לא לענין ומים שעברו שאין התראה רק על להבא וע"כ בעי לה אם מצטרפין היום מנזירות שלו שעבר שאין לה שייכות עם נזירות בנו ודו"ק:

פרק ד

הלכה ג

קטע ה

תמן תנינן ר"א אומר עד שיאמר שבוע' באחרונ' ר"ש אומ' עד שיאמר שבוע' על כל אחת ואחת אר"י דברי ר"ש נמצא שאין בידו חטים פטו' על השאר א"ר אבא אף ר"י מודה בה וכבר ביארתי בפ"ב דקידושין (ה"א) שר' יוחנן סובר דכיון דלר"ש לא הוי פרטא עד שיאמר שבועה לכל אחת א"כ מסתמא כוונתו שלא יעבור על השבועה אלא דווקא אם כולם הוא לשקר אבל אם נשבע באמת על החטים פטור על השאר וע"ז א"ר בא אף ר' יהודה מודה בה ואיפשר שצריך לגרוס אף ר' שמעון מודה בה (פי' שאין זה שייך לפלוגתא דר"י ור"ש שאפי' לדברי ר' שמעון אפי' אם קיים בא' מהן חייב על השני אלא דסובר דאם לא קיים הוי כללא ונפטר בקרבן א' עד שיאמר שבועה לכל א' וא') אך איפשר לפרש כפי הגירסא שלפני' אף ר' יהודה מודה בה (פי' דלר' יהודה שאומר דווין הוי כללא וע"כ אם נמצא שאין בידו חטים ג"כ פטור על השאר כיון דווין הוי כללא) והא דקאמר אף ר' יהודה מודה ולא ר"מ כמו שביארתי בריש נזיר דלר"מ בין ווין בין בלא ווין הוי כללא ופרטא כמו דאיתא (בפ"ט דגיטין ה"י) דלר"מ בין שאמר חטין שעורין כוסמין בין שאמר חיטה ושעורה וכוסמת כלל ופרט הוא (פי' דמצטרפין אם אין בכל אחת שוה פרוטה) נפרטין היינו שאם יש בכל א' שוה פרוטה הוי נפרטין ומתחייב על כל א' וא' וא"כ אם נמצא שאין בידו חטים ע"כ לא הוי כללא רק פרטא לר"מ ומתחייב על השאר אבל לר' יהודה איתא שם אם אמר חטין ושעורין וכוסמין כלל שאין עמו פרט וע"כ אם נמצא שאין בידו חשים פטור על השאר נמי והא דקאמר נמצא שאין בידו חטים מהו שתחול על שאר המינים חברי' אמרין לא חלה ר' זעירא אמר חלה פליג על הא דא"ר יוחנן נמצא שאין בידו חטים פטור על השאר ולקמן אומר במתפיס כו']:

וע"כ אומר בירושלמי נמצא שאין בידו חטים מהו שתחול עלי' שאר המינים חברי' אמרין לא חלה ר' זעירא אמר חלה א"ר יעקב בר אחא מתניתא מסייעה לחברי' (צ"ל ר' זעירא) האשה שנדרה בנזיר ושמע חבירתה ואמרה ואני ושמע בעל הראשונה והיפר לה הראשונה מותרת והשני' אסורה ר"ש אומר אם אמרה לא נתכוונתי אלא להיות כמותה וכיוצא בה אף השני' מותרת מפני שאמרה להיות כמותה וכיוצא בה הא לא אמרה להיות כמותה וכיוצא בה הראשונה מותרת והשני' אסורה מה אם המן שאין שם עיקר נזירות את אומר חלה כאן שיש עיקר שבועה לא כש"כ מהו דא' ר' יוחנן דברי ר"ש נמצא שאין בידו חטים פטור על השאר במתפיס באומר שעורין יהיו כחיטין כוסמין

יהיו כחיטין כו' (פי' דמיבעי' לי' בירושלמי דלדברי ר"ש שאומר דכללא הוי אם כונתו שלא יעבור על השני' אם לא יעבור על הראשונה ג"כ וא"כ כיון שנמצא שאין בידו חיטין פטור על השאר נמי דכוונתו הי' שלא יעבור רק על שניהם אבל אם באמת נשבע על הא' פטור על השני' וע"ז או' חברי' אמרין לא חלה דחברי' סברין דלר"ש שבועתו הי' על כולם ביחד ור"ז או' שאין זה שייך לפלוגתא דר"ש וע"ז מביא ראיה דר"ש אומר אם אמרה לא נתכוונתי אלא להיות כמותה ורוצה בה ע"כ אם הפיר לראשונה השני' נמי מותרת אבל בלא"ה אם אמרה ואני אע"ג דאמרה בוי"ו ואני וכמו דאמר בירושלמי (רפ"ד דנזיר) מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני מאן תנא ווי"ם כר' יהודה ברם כר"מ אני אני וא"כ כיון דאמר ואני בוי"ו לר"ש הוי כמו כללא דהא לר"ש עד שיאמר שבועה לכל אחד ואפ"ה אם הפר לראשונה אפ"ה השני' אסורה אלמא דלא אמרינן דכוונת השני' הי' דווקא ביחד אלא דווקא אם אמרה הריני כמותה וכיוצא בה וע"ז אמר מה תמן שאין עיקר נזירות דהא כבר היפר לה אפ"ה חלה אם לא אמרה כמותה וכיוצא בה הכא שיש עיקר שבוע' אלא שנמצא שנשבע באמת שאין לו החיטין בוודאי חייב על השאר אעפ"י שבאמת נשבע על החיטין דאפי' לר"ש אין אנו אומרים שכוונתו שלא יעבור רק על שניהם ביחד וע"ז מקשה מהא דאמר ר' יוחנן דברי ר"ש נמצא שאין בידו חטים פטור על השאר ומשני במתפיס באומר שעורין יהיו כחיטין אבל בלא"ה אעפ"י דהוי כללא לר"ש היינו דאינו מתחייב אלא קרבן א' אפ"ה עובר על השבועה על כ"א בפ"ע:

קטע ו

שם בירושל' פשיטא דא מילתא כו' עי' בנ"י (סי' י') ושם הארכתי:

הלכה ד

קטע ד

עוד שם בירושלמי מי מיפר את שעלי' אמר ריב"ח גזירת הכתוב היא היפר את נדרה היפר את מה שעלי' ופי' הפ"מ מי מיפר את מה שעלי' כלומר השתא דקאמרת טעמא דמכאן ולהבא הוא דעוקר א"כ מי מיפר לה לקרבנות שהפרישה וקבלה חובה עלי' ואמאי לא יקריבו וכן פי' הק"ע ועי"ז משני אמר ריב"ח גזירת הכתוב הוא היפר נדרה היפר מה שעלי' ופי' הק"ע דהיפר מה שעלי' דהיינו קרבנות שצריכה להביא ולי נראה שפירושם דחוק והפי' של הירושלמי הוא מיפר את שעלי' (פי' שאם היפר אינה צריכה לגלח) וע"ז פריך מי מיפר (פי' מה שעלי' פי' דאיך יהיה השער מותר בהנאה ואינה צריכה לגלח) מי מיפר את מה שעלי' דהא השער הי' תחלה אסור בהנאה וכמו דתנן בסוף תמורה דשער נזיר הוי' אסור בהנאה (פי' כיון דבעל מיגז גייז בשלמא אי אמרינן

דבעל מיעקר עוקר א"כ לא הי' השער אסור בהנאה כיון דעוקר מעיקרו אבל אי בעל מיגז גייז א"כ אינו מתיר אלא מכאן ולהבא וע"ז משני אמר ריב"ח גזירת הכתוב היא היפר את נדרה היפר את מה שעלי' (פי' דאפי' השער שהוא אסור מתחילה אך כשהיפר הבעל את נדרה אף שאינו מיפר אלא מכאן ולהבא אעפ"כ היפר את מה שעליה) וכן איתא לקמן בירושלמי (פ"ד ה"ה) נזרק עלי' א' מן הדמים אינו יכול להפר כו' ובגמ' מיפר לה מפני שערה ר' יוסי ב"ר בון בשם ריב"ח גזירת הכתוב הוא היפר את נדרה היפר את מה שעלי' בשעה שהוא מיפר את נדרה היפר מה שעלי'. והנה המפרשים הק"ע והפ"מ נדחקו בזה אבל לפי מה שביארתי ניחא שפיר (דכצ"ל) ויפר לה מפני שערה (פי' אהא דתנן נזרק עלי' א' מן הדמים אינו יכול להפר) וע"ז פריך ויפר לה מפני שערה (פי' שנא תהא מועלת ולא תצטרך לגלח את שער') וע"ז פריך ויפר לה מפני שערה. אך דכיון דהבעל מיגז גייז א"כ אפי' אם יפר לה נמי שערה אסור בהנאה ויצטרך לגלח. וע"ז אומר אמר (וצ"ל דאמ') ריב"ב בשם ריב"ח גזירת הכתו' הוא היפר את נדר' היפר חת מה שעלי' וא"כ אפי' אם מכאן ולהבא הוא אפ"ה שערה מותר ומשום דגזירת הכתוב היפר את נדרה היפר מה שעלי' וא"כ אמאי אינה מותרת לגלח משום שערה וע"ז משני אמר ר' אלייעזר דר"ש היא וא"כ בלא"ה יכולה לגלח ולשתות יין ולהטמא למתים וא"כ אינו צריך להפר מפני שערה דכיון דנזרק עלי' א' מן הדמים יכול לגלח

קטע ה

שם תני אין טעון לא לחם ולא זרוע (עיין בספרי נחלת יהושע סימן ה') שביארתי שם באורך כל הירושלמי הזה):

הלכה ה

קטע ב

(ה"ה) **נזרק** עלי' א' מן הדמים אינו יכול להפר ר' עקיבא אומר אפילו נשחטו עלי' א' מכל הבהמות אינו יכול להפר כו' אמר ר' יונתן לא אמר ר' עקיבא אלא בחטאת שחטאת פסולה שלא לשמה מעתה אפי' בחיים אינה נמסרת לגבוה אלאבשחיטה ונ"ל דהא דאמר דאינה נמסרת לגבוה אלא בשחיטה הוא דאף על גב דהקדישה מחיים אף עפ"כ יכול לשאול עליה נזירותו וא"כ תצא לחולין אבל כיון שנשחטה א"כ אינו יכול לשאול דא"כ תהיה חולין בעזרה וע"כ הוי נמסרת לגבוה וע"כ אינו יכול להפר משום הפסד קדשים ובהפרה גופה היה יכול להפר אע"ג דא"כ יהיה חולין בעזרה אך דבהפרה כיון שהוא רק מכאן ולהבא יכול להפר דחולין ממילא קא הוי וכמו דאיתא במנחות (ד מ"ח) לעולם כרבי ופריק להו גואי וחולין ממילא קא הוי וא"כ בהפרה נמי חולין ממילא קא הוי אך

בשאלה כיון שעוקר הנזירות מעיקרא א"כ הוי חולין בעזרה וע"כ כיון דליתא בשאלה וא"כ הוי כמו שנמסרת לגבוה וא"כ אם יפר לה הוי הפסד קדשים ובשאלה איפשר דלא הוי הפסד קדשים דכיון דשואל על נזירותו א"כ ליתא להקדש מעיקרא אך דאינו יכול לשאול משום חולין בעזרה וע"כ אינו יכול להפר משום הפסד קדשים אבל בחיים כיון שיכול לשאול ע"כ יכול להפר דהא לא הוי כנמסרת לגבוה דהא ישנו בשאלה:

פרק ה

הלכה ב

קטע ב

שם (ה"ב) הרי שנזר והיה מגלגל בנזרו (פי' שהיה מזלזל בנזרו) אין נשאלין לו אלא א"כ נהג איסור כימים שנהג בו היתר דברי ר' יהודה אמר ר' יוסי במה דברים אמורים בנזרו מרובה אבל בנזרו ממועט דיו שלשים יום ומה בין נזרו מרובה לנזרו ממועט אלא אכן הוא במה דברים אמורים בזמן שגלגל בנזרו זמן מרובה אבל גילגל בנזרו זמן מועט דיו שלשים יום וכן הוא בפ"ב דנדרים (ד' כ') כדתניא מי שנזר ועבר על נזירותו אין נזקקין לו עד שינהוג בו איסור כימים שנהג בהן היתר דברי ר' יהודה חמר ר' יוסי בד"א בנזירות ממועטת אבל בנזירות מרובה דיו שישים יום) מה אנן קיימין בשגלגל בטומאה כל עמא מודו שסתר הכל (פי' דהא כתיב והימים הראשונים יפלו אם בשגלגל בתגלחת כל עמא מודו שלא סתר אלא שלשים יום (פי' כדתנן לקמן בפ"ו דנזיר (ד' מ"ד) שהטומאה סותרת הכל כו' ותגלחת אינה סותר אלא שלשים יום) אלא כן אנן קיימין בשגלגל ביין בעומד בתוך נזירותו אבל בעומד לאחר נזירותו אכל סתר:

והנה הק"ע פי' בעומד בתוך נזירותו הוא דצריך לנהוג איסור כימים שנהג בהן היתר דהיינו כשעבר ושתה יין תוך ימי נזירותו אבל שתה יין אחר ימי נזירותו עד שלא הביא קרבנותיו אינו סותר כו' והפ"מ פירש דדוקא בעומד בתוך ימי נזירותו בשעה שנשאל דכיון שיש עוד ימים מימי נזירותו לנהוג בהן לא סתר את הכל לר' יוסי אבל בעומד אחר נזירותו אבל סתר כמו הכל שאין כאן ימים מימי נזירותו שקיבל עליה כו' והילכך סתר הכל והנה בספרי נחלת יהושע (ח"ב דרוש ז') ביארתי שם הירושלמי עיין שם:

וכעת נראה לי לפרש דקאמר על הא דפריך מה נן קיימין אם בשגלגל בטומאה כל עמא מודו שסתר הכל ואם בשלא גילגל אלא בתגלחת כל עמא מודו שלא סתר אלא שלשים יום אלא כן אנן קיימין בשגילגל ביין וע"ז אומר בעומד בתוך נזירותו וע"כ צריך לפרש דהא דקאמר בשגילגל היינו ביין אבל בעומד לאחר נזירותו אכל סתר (פי' דאיפשר לפרש

דאכל סתר והוא כמו דאיתא בנזיר (ד' י"ד) אמר ריב"ח נזיר שכלו לו ימים לוקה על הטומאה ואינו לוקה על התגלחת ולא על היין כו' וכתבו התוס' אם נטמא קודם הבאת קרבנותיו אבל אינו סותר נזירות שמנה אחר שכלו ימיו כו' אבל ביום מאה ושנים אינו סותר או ביום שלשים ואחד אינו סותר וא"כ אינו סותר לא בטומאה ולא בתגלחת אך אעפ"כ לוקה על הטומאה ועל התגלחת וכמו דמסיק שם מיתיבי נזיר שכלו לו ימים אסור לגלח ולשתות יין וליטמא למתים גילח ושתה יין ונטמא למתים ה"ז סופג את הארבעים ואם כן לוקה על הטומאה ועל התגלחת ואינו סותר וע"ז פליגי אם מי שעבר על נזירות אפי' בטומאה אפי' בתגלחת אין נשאלין לו אלא א"כ נהג בהם איסור כימים שנהג בהן היתר ור' יוסי אומר דדיו שלשים יום דהא מן הדין אינו סותר אם כלו לו ימיו אפי' בטומאה ותגלחת נמי וע"ז אומר דמחמת קנס קנסו אותו וצריך לנהוג איסור כימים שנהג בהן היתר דהא מן התורה אינו סותר אך אעפ"כ קשה דמאי פריך מה נן קיימין אם בשגילגל בטומאה כל עמא מודו שסתר כו' דילמא מן הדין סותר אבל אעפ"כ יכול לשאול על נזירותו ומצד הקנס אינו יכול לשאול על נזירותו והא דאמר ר' יוסי דיו שלשים יום היינו שאח"כ יהיה יכול לשאול על נזירותו ומזה משמע שמפרש שהם ב' קנסות הא' שאינו יכול לשאול והב' שצריך לנהוג איסור כימים שנהג בהם היתר או שלשים יום וע"ז פריך בשגילגל בטומאה כל עמא מודי שסותר ואם בשלא גילגל אלא בתגלחת כל עמא מודי שלא סתר אלא שלשים יום וע"ז משני בשגילגל ביין] וע"ז אומר בעומד בתוך ימי נזירותו אבל בעומד לאחר נזירותו אכל סתר (פי' דבזה סותר על הכל אפי' על טומאה ותגלחת דהא מן הדין אינו סותר לאחר שכלו ימיו אבל מצד הקנס סותר וע"ז פליגי ר' יהודא ור' יוסי דלר' יהודה צריך לנהוג איסור כימים שנהג היתר ולר"י דיו שלשים יום ודו"ק:

פרק ו

הלכה א

קטע ג

תני ר' זכאי קומי ר' יוחנן זיבח וקיטר כו' עיין בספרי נועם ירושל' (רפ"ז דשבת) מה שהגהתי וביארתי שם:

קטע ז

שם ר' יוסי (כן הגיה הק"ע) אמר לחברי' הוו ידעין דאתפלגון ר' יוחנן ורשב"ל אבר מן החי שחלקו ואכלו דברי הכל פטור מה פליגין כשחלקו בפיו כו' ר' מיישא שאל לר'

זעירא ענבה שחלקה בפיו ואכלה תפלוגתא דר' יוחנן ורשב"ל אמר לו תמן דבר שיש בו איסור וטומאה מקום שבטלה טומאתו בטלה איסורו ברם הכא יש כאן איסור ואין כאן טומאה עיין בספרי נועם ירושלמי (רפ"ו דברכות) דהא דר' יוחנן נסב זיתא ובירך לפניה ולאחריה והוה ר' חייא בר בא מסתכל ביה א"ל ר' יוחנן בבלי' מה את מסתכל בי לית לך כל שהוא ממין שבעה טעון לפניה ולאחריה אית ליה מה צריכא לי' מפני שגרעינתו ממעטת מה עביד לה ר' יוחנן משום בריה מילתא דר"י אמרה שכן אפי' אכל פרידה אחת של ענב או פרידה אחת של רימון שהוא טעון ברכה לפניה ולאחריה ועיין שם שביארתי ששיטת הירושלמי הוא דלא כשיטת הש"ס דילן דהירושלמי סובר דענבה בנזיר וכן רימון של ערלה הוי בריה ולפי שיטת הש"ס דילן לפי מה שכתבו התוס' בחולין (ד' צ"ו) דבריה לח הוי אלא אם הוא מפורש בתורה כגון גיד ואבר מן החי וע"כ הוי כאילו פירשה התורה שלא תאכלו בין קטן בין גדול אבל נבילה אפי' חתיכה מקרי נבילה דכל דבר שנתנבל קרוי נבילה ואינו שם העצם וכן שור הנסקל לא מקרי בריה כדמוכח בזבחים (ד' ע"ב) משום דכתיב לא יאכל בשרו דמשמע אפי' חתיכה אחת ממנו אבל באבר מן החי וגיד קאמר דלא תאכל אותם בין גדול בין קטן ולשיטת רש"י היינו דווקא במה שאסור מתחילת בריתו וכמו שפירש"י בחולין (ד' ק') אבל לשיטת הירושלמי קאמר דבנזיר שחלק ענבי' בפיו ואכלה פלוגתא דר"י ורשב"ל אלמא דמחייב על ענבה שלימה בנזיר וכן איתא לקמן בירושלמי אין כיני אכל נמלה שיש בו כזית חייב שתים ואף בצירופי נזיר כן אכל מן הצורפין ויש בו כזית חייב כו' אין כיני אכל ענבה שיש בה כזי' חייב שתים וא"כ מוכח דאפי' דבר שאין אסור מתחילת בריתו הוי בריה וכן מדקאמר ר' ניסא שאל פרידים של רימון של ערלה שחלקו בפיו ואכלו תפלוגתא דר"י ור"ל (פי לענין אם חלקו בפיו) וא"כ מוכח דאפי' בערלה הוי נמי ברי' אע"ג דאפי מקצת נמי קרוי ערלה כמו נבילה וא"כ מוכח דהוי ברי' אע"ג שאין מפורש אפ"ה הוי ברי' וע"כ אומר הירושלמי דכל שהוא ענבה שלימה הוי ברי' וכמו דאמר (שם בברכו') מילתיה דר"י אמרה שכן אפי' אכל פרידה אחת של ענב או פרידה אחת של רימון שהוא טעון ברכה לפניה ולאחרי' וע"כ אמר דבירך עניה ברכה אחרונה משום ברי' אבל לשיטת הש"ס דילן לא אמרינן הכי דלשיטת הש"ס דילן לא בכל מקום הוי ברי' ואינו רק בנמלה ובגיד דהוי כמו שפירשה התורה שלא תאכלם בין גדולים בין קטנים]:

קטע ח

שם טריפה שעשאה נבילה ר' יוסי בר ברתי' דר' יסא בשם ר' ירמי' איתפלגון ר' יוחנן ורשב"ל ר' יוחנן אמר חייב שתים ורשב"ל אמר אינו חייב אלא אחת אמר ר' אליעזר

ב"ר יוסי קומי ר' יוסי ודא מסייע לר' יוחנן וכל נפש אשר תאכל נבילה וטריפה כו' מה ת"ל וטריפה אם טריפה חיי' והלא כבר נאמר כל נבילה (פי' דטריפה חי' אינה מטמאה) אם טריפה מתה הרי הוא בכלל נבילה ויימר (צ"ל) לומר נבילה היא (פי' דאתי איסור נבילה וחל על איסור טריפה וע"ז כתיב נבילה וטריפה דאתי איסור נבילה וחל על איסור טריפה) ר' אבהו בשם ריב"ח טעמא דר' יוסי (פי' טעמא דר' יוסי דמרבה מקרא דכתיב גבי טומאה ונבילה וטריפה דאתי איסור נבילה וחל על איסור טריפה מהכא):

והנה הק"ע והפ"מ נדחקו בזה הירושלמי כולה וע"כ צריך לבאר והוא במה שביארתי בספרי אבי הנחל (דרוש ז') שהבאתי שם מה שכתב הטעה"מ והנה ראיתי למרן נודע ביהודה חלק או"ח (ס' ל"ה וס' ל"ו) עומד בספק אם החלות הטומאה נקרא' מוסיף לענין איסור ועיין שם מה שהשגתי על הטעה"מ מהשהשיג שם על הנודע ביהודה והנה ביארתי שם שיש לומר שנבילה הוי איסור מוסיף מחמת הטומאה וע"ז אמר ריב"ח טעמא דר' יוסי (פי' דיליף מקרא דוכל נבילה וטריפה שחל נבילה על טריפה מחמת הטומאה דהא יש לומר דטומאה אינו שייך לענין איסור אכילה וא"כ איך הוי איסור מוסיף) ע"ז אומר טעמא דר' יוסי לא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף והלא אין לך מטמא אלא שמונה שרצים בלבד אלא כשיעור טומאותיהן כך שיעור אכילתן והוא כמו דאיתא במעילה (ד' ט"ו) והתני ר' יוסי בר חנניא קומי דר"י והבדלתם בין הבהמ' הטהור' לטמאה ובין העוף הטמא לטהור ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה (פי' וא"כ כיון דהוי שיעור אכילתן כשיעור טומאתן וא"כ יש שייכות טומאה לענין אכילה ע"כ הוי טומאת נבילה איסור מוסיף וחל על טריפה):

וע"ז אומר התיב ר' אלעזר הרי איברי בהמה טהורה מטמאין בכל שהן ואכילתן בכזית (פי' וא"כ אף שמטמאין בכל שהן ואעפ"כ אכילתן בכזית ואמאי לא תיהוי שיעור אכילתן כשיעור טומאתן אמר וקבלה מהו וקבלה כאינש דאמר בעל דינא קבלי' (פי' שיש לסתור אה הקו') וע"ז אומר חייא בר בא אמר לא כל נבילה (והוא ט"ס וצ"ל לא תאכל נבילה) התורה השווה כל האכילות שבתורה כאחת (פי' דכתיב לא תאכל נבילה וההיא אכילה היינו בכזית וע"כ כל אכילות שבתורה הוא בכזית) והוא כמו דאיתא בחולין (ד' ק"ב) אמר רב אבר מן החי צריך כזית מאי טעמא אכיל' כתיבא כו' וע"ז אומר דע"כ האוכל אבר מן החי צריך שיהא בו כזית אעפ"י דמטמא בכל שהוא אעפ"כ צריך שיהי' בו כזית משום דהתור' השווה כל האכילות שבתורה כאחת דהיינו בכזית:

וע"ז אמר התיב ר' חנינא הרי שמונה שרצים מטמאין בכעדשה ואכילתן כזית בין לדם בין לבשר (פי' דמקשה דא"כ איך אומר ריב"ב בשרצים בכשיעור טומאתן כך שיעור אכילתן הא בשרצי' נמי כתיב לא יאכל והתורה השווה כל האכילות כאחת וא"כ אכילתן בכזית) וע"ז אומר הרי שמונה שרצים מטמאין בכעדשה ואכילתן בכזית בין לדם בין לבשר (פי' דאם דם שרצים לא היה מטמא הי איפשר לומר דהא דכתיב אכילה בשרצים אפי' בשמונה שרצים ג"כ הוא לענין דם משום שהדם לא מטמא וע"כ כתיב אכילה שיהי' בכזית אבל כיון דדם שרצים מטמא כמו דאיתא במעילה (ד' י"ז) מנין לדם שרצים שהוא מטמא וא"כ אמאי נאמר אכילה אלא ודאי דבעינן כזית וכמו דאמר רב במעילה (ד' ט"ז) אמר רב יהודה אמר רב אכילת שרצים לוקין עליה בכזית מאי טעמא אכילה כתיב ביה ומשני התם לא קשי' כאן בחייהן כאן במיתתן (וא"כ אפש' לומר דהאי אכילה היינו נמי בחייהן שאז אינם מטמאין ואיפשר דע"כ לא תירץ הקושי' דהא איפשר לתרץ כאן בחייהן כאן במיתתם או דאיפשר דאכילה קאי דווקא אשאר שרצים ולא על שמונה שרצים) ועיין שם במעילה ודף ט"ו) אמר רבא במובדלין דיבר הכתוב ועיין בתוס' שם בד"ה אמר רבא כו' ולקמן יתרץ זה הקושי' וע"ז אומר מעתה האוכל אבר מן החי מן הטהורין יהא חייב שתים (פי' שמקשה על מה שתירץ דע"כ אתי איסור נבילה וחל על איסור טריפה משום דמטמא וטומאה שייך לאכילה נ"כ וא"כ אבר מן החי דמטמא יהיה חל על טהורין משום לא תאכלו כל נבילה ונראה לי דהקושיא הוא מטריפה שאם תלש אבר מן החי מן הטרפה יהא חייב שתים משים טריפה ומשום אבר מן החי וכמו דאיתא בחולין (ד' ק"ז) אכל אבר מן החי מן הטריפה ר' יוחנן אמר חייב שתים כו' בבהמה אחת במאי פליגי אמר אביי כגון שנטרפה עם יציאת רובה מר סבר בהמה בחייה לאברים עומדת ואיסור טריפה ואיסור אבר בהדדי קא אתי ומר סבר בהמה בחייה לאו לאברים עומדת כו':

וע"ז אומר בירושלמי ר' שמואל בר סיסרטי בעי מעתה האוכל אבר מן החי מן הטהורין (פי' מן הטריפה מן הטהורין יהא חייב שתים משום לא תאכלו כל נבילה וטריפה נתרבתה מהא דכתיב וכל נבילה כמו דאיתא בירושלמי שם א"ר יוחנן נבילה וכל נבילה לרבות טריפה) וע"ז אומר וכי משיבין טהורין על הטמאים ע"ז אומר וכי ר' אליעזר לא השיב מטהורין על הטמאים דקאמר תחילה התיב ר' אלעזר הרי איברי בהמה טהורין מטמאין בכל שהן ואכילתן בכזית (פי' ואמאי אינו מוזהר בכל שהוא כמו שמטמא בכל שהוא) וא"כ הכי נמי קשיא דטעמא דר' יוסי דע"י טומאה הוי מוסיף בטריפה שעשאה נבילה מחמת דמטמא הכי נמי באבר מן החי וע"ז אומר מעתה האוכל אבר מן החי מן

הטמאים יהא חייב שלש הא' משום טמאה והב' משום נבילה דמטמא והג' משום אבר מן החי דמוסיף משום דנאסר לבני נח וע"ז אומר ר' אבהו בשם ריב"ח אכל ה' נמלים כאחת חייב על כל אחת ואחת (כצ"ל) משום בריה רססן ואכלן אינו חייב אלא אחת והוא שיהא בהן כזית אכל מן הריסוסין ויש בהן כזית חייב אכל מן הריסוסין פחות מכזית והשלים נמלה חייב שתים אין כיני אכל נמלה שיש בה כזית חייב שתים והוא כמו דאיתא במכות (ד' ט"ז) אמר רבא בר רב הונא ריסק תשעה נמלים והביא א' חי והשלימן לכזית לוקה ו' ה' משום ברי' וא' משום כזית נבילה רבא א"ר יוחנן אפי' שנים והוא רב יוסף אמר אפי' א' והוא כו' וכתבו התוס' דלימא בחד לבד לוקה שש משום ברי' ומשום כזית נבילה וכתבו דמשום דאינו מצוי דבחד איכא כזית וא"כ לפי"ז איפשר לתרץ בזה מה דקאמר תחילה התיב ריב"ח הרי שמונה שרצים מטמאין בכעדשה ואכילתן בכזית והוא משום דכתיב אכילה והתורה השווה כל אכילות שבתורה כאחת דאיפשר לומר דהא דכתיב אכילה היינו אם צירף מן השרצים שמטמאין דהיינו מן המובדלים לשרצים שאינם מטמאין חייב בכזית כמו על שאר שרצים ואעפ"כ אם יש בהם כעדשה מן השרצים המטמאים חייב על כעדשה ג"כ משום שרצים שמטמאין אבל באבר מן החי אינו שייך לענין צירוף דאם צירף אבר מן החי להיות כזית שיהיה חייב דבאבר מן החי כיון שיש בו עצמות אינו חייב רק על השלימות אבל לא שיצורף לענין כזית:

וע"ז אומר אף בצירופי נזיר כן אכל מן הצירופין כזית וענבה חייב שתים על הענבה חייב משום ברי' ועל הכזית חייב מחמת הצירוף וע"ז אומר אין כיני אכל ענבה שיש בה כזית חייב שתים משום ברי' ומשום כזית (ועיין בספרי נועם ירושלמי רפ"ו דברכות מה שביארתי שם) עוד שם בירושלמי ר' אבהו בשם ר' יוחנן כל האיסורין מצטרפין ללקות עליהם כזית ונמלה חייב שתים אין כיני אכל מן האיסורין פחות מכזית והשלים להם נמלה חייב שתים (פי' משום ברי' ומשום דמצטרף לכזית) אין כיני אכל נמלה שיש בה כזית חייב שתים וכמו שביארתי דאפי' על ענבה אחת חייב משום ברי' וחייב משום כזית ובמסכת ערלה בהאי תלמודא איתא א"ר אבהו בשם ר' יוחנן דברי ר' מאיר כל האיסורין מצטרפין ללקות עליהם בכזית והוא כמו דאיתא בע"ג (ד' ס"ו) ר' יהודה אומר משום ר"מ מנין לכל איסורין שבתורה שמצטרפין זה עם זה שנאמר לא תאכל כל תועבה כל שתיעבתי לך הרי הוא בבל תאכל וע"כ כל האיסורין מצטרפין זה עם זה):

קטע י

עוד שם ר' אבהו בשם ר' יוחנן ולאיסור משערין אותו כאילו בבצל כאילו בקפלוט ואתי כיי דמר ר' אבהו בשם ריב"ח נבילה שביטלה בשחוטה בטל מגעה דבר תורה והנה

הק"ע הקשה דמאי ראי' מייתי מדר' אבהו לר' יוסי ואם הא דמייתי ראי' הוא דדווקא דבטל לאיסור אבל לא לטומאה דילמא גם לטומאה בטל נמי:

[**ע"כ** נ"ל לבאר במה שהאריך בזה בס' אבני מילואים בשאלות ותשובות (סי' ד) מה שכתב התבואת שור ליישב דברי הב"ח והוא שסובר הב"ח במה שכתב על הטור שיש מפרשין החילוק שבין נבילה וטריפה לענין איסורין מבטלין זה את זה דכל שהן שני שמות מבטלין זה את זה כמו חלב ודם אבל כל שהוא מאיסור א' אין בו ביטול ומה שהקשו דהא אין איסורין מבטלין זה את זה רק אלא כהאי דסי' צ"ח) שחלוקין בטעמן כגון כבד ובשר ותירץ דנ"מ בחלוקין בטעמן רק משום דהוי משום שם א' ע"כ אין מבטלין זה את זה דדוקא איסורין חלוקין כגון זה משום נבילה וזה משום טריפה אי נמי דם וחלב קיי"ן דמבטלין זה לזה אבל איסור א' החלוק בטעמו אין מבטלין זה את זה וא"כ איכא נפקא מינה עיין שם שהאריך בזה:

ובזה יחבאר הירושלמי ר' אבהו בשם ר' יוחנן דברי ר"מ (כמו דאיתא בזרעים במסכת ערלה) כל האיסורין מצטרפין ללקות עליהם בכזית משום לא תאכל כל תועבה וא"כ כיון דכל האיסורין מצטרפין א"כ הוי כמו משם א' וע"כ אין מבטלין זה את זה אך אעפ"כ קשה דכיון דהטעמים חלוקין והם מבטלים זה את זה בטעמן א"כ אמאי מצטרפי ע"ז אומר ר' אבהו בשם ר' יוחנן ולאיסור משערין אותו כאילו בבצל וכאילו בקפלוט (פי' דאי איפשר לשער ע"י קפילא ארמאה דכיון דחלוקין בטעמן א"כ מבטלין זה את זה וא"כ אין מרגישין הטעם א"כ איך מצטרפין) ע"ז אימר דמשערין אותו בבצל וקפלוט וכמו דאיתא בחולין ד צ"ז) א"ר יוחנן כל האיסורין כו' משערין כאלו הן בצל כאילו הן קפלוט וכתבו התוס' בד"ה כל כו' ולפי"ז פליג ר' יוחנן אדרבא דאמר כל איסורין שבתורה בששים וכדרבא קיי"ן דהוא בתרא וא"כ לשיטת הירושלמי דהיינו לר' יוחנן השיעור הוא כאילו הן בצל וקפלוט וע"ז אומר ואתי כיי דמר ר' אבהו בשם ר' יוסי ב"ח נבילה שביטלה בשחוטה בטל מגעה דבר תורה (פי' אבל במשא מטמא והוא כמו דאית' בבכורות (כ"ג) איתיביה אפר כשר שנתערב באפר מקל' הולכין אחר הרוב לטמ' ואי רובא אפר מקל' הוא לא מטמא ואי אמרת טומא' כמאן דאיתי' דמי נהי דבמגע לא מטמא ליטמא במשא וכתבו התוס' שם בד"ה נבילה בטילה בשחוטה כו' וא"ת מאי שנא דלענין טומאת מאת משא לא מהני ביטול ברוב משום דסוף סוף הרי נושא כזית נבילה ולענין איסור מהני דאפי איסורין מבטלין זה את זה כדאמר ר"ל בזבחים (ד ע"ח) דפיגול ונותר וטמא שבללן זה בזה ואוכלן פטור לכולי עלמא דאי איפשר שלא ירבה מין על חבירו ויבטלנו ודייק מינה ש"מ איסורין מבטלין זה את זה משמע דבהיתר פשיטא לכולי עלמא דמבטל את

האיסור כו' ויש לומר דלענין אכילה כל משהו ומשהו כשנכנס בבית הבליעה קמא קמא בטיל ברוב היתר ודמי למגע כשנגע וחזר ונגע וחזר ונגע דטהור ואע"ג דטומאת משא גופי' ליתא אלא מדרבנן דהא נתבטל ברוב מ"מ נהי דגזור רבנן לענין משא לא גזור לענין איסור דלא דמי כו':

[**ובזה** יתבאר הירושלמי שאומר ואתי כיי דמר ר' אבהו בשם ריב"ח נבילה שביטלה בשחוטה בטל מגעה דבר תורה (פי' אבל במשא מטמא) וע"כ כיון דסובר ר"מ דכל האיסורין מצטרפין זה עם זה משום לא תאכל כל תועבה ע"כ אע"ג דהטעמים חלוקין א"כ אין נרגש האיסור אעפ"כ לא גרע ממין במינו דמטמא במשא דכמאן דאיתי' דמי וע"כ אם יתבטל בששים הוי כאילו אינו כלל וכמו שכתב האבני מילואים בתשובה (שם) דמין במינו לא בטל אע"ג דליכא טעמא צריך ששים והביא שם מה שכתב בתורת הבית דצריך ששים לפי שבפחות משיעור זה האיסור נרגש במין בשאינו מינו ואפי' במין במינו שאין האיסור נרגש בו מ"מ כיון דבמין בשאינו מינו נרגש החמירו מדבריהם ואסרוהו ומדברי האחרונים כולם מבואר דהא דמין במינו בששים משום גזירה דמין בשאינו מינו אך מדברי הרשב"א אלו מבואר דלאו משום גזירה אתי עלה אלא משום חומרא משום דפחות משיעור זה האיסור נרגש וכיון דיש בו שיעור הרגשה אע"ג דהכא במינו אינו נרגש כיון דיש בו שיעור הרגש בשאינו מינו החמירו עליה כו']:

וע"כ אומר הירושלמי דהטעם דמין במינו בס' הוא משום דאי ליכא ס' אע"ג דאינו נרגש כיון דהוא מין במינו מ"מ לא בטיל משום חומרא דהא מין במינו לא בטל רק במגע אבל במשא מטמא משום דכמאן דאיתא דמי וא"כ כיון שכל האיסורין מצטרפין זה עם זה ע"כ אעפ"י שהם ב' מינים וכל א' מבטל את חבירו וא"כ אינו נרגש אעפ"כ כיון שהן מצטרפין זה עם זה וא"כ הוי כמו שהם משם א' וע"כ אעפ"י דליכא הרגשה מן האיסור משום דכל אח' מבטל חבירו אעפ"כ לא גרע ממין במינו דצריך ששים והכא נמי צריך ששים ואינם מבטלים זה את זה וזהו דווקא מחמת דבמשא לא בטל אבל אם הי' בטל במשא ג"כ א"כ כמאן דליתא דמי וא"כ כיון שמבטלין זה את זה הוי כמו שאינו נרגש וא"כ אינו נרגש אבל כיון דכמאן דאיתא דמי וע"כ אם יש בו ששים שאינו נרגש אפי' בשאינו מינו ע"כ מותר אבל בפחות מששים כיון שנרגש באינו מינו על כן אסור והכא נמי במין בשאינו מינו רק דהאיסורים חלוקים אעפ"כ כיון דמצטרפין זה עם זה ע"כ אע"ג שכל א' מבטל חבירו אעפ"כ כיון דליכא ששים א"כ לא גרע ממין במינו פחות מששים דאע"ג דאינו נרגש אפ"ה לא בטל וכל זה הוא מחמת דבמשא לא בטל והק"ע והפ"מ נדחקו בזה מאוד (ע"ש):

הלכה ב

קטע ג

שם (ה"ב) וחייב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמו ועל החרצנים בפני עצמן ועל הזגין בפני עצמן ראב"ע אומר אינו חייב עד שיאכל שני חרצנים וזגין כו' ובגמ' יש אוכל אשכול וחייב עלי' משום ענבים לחים ויבשים וחרצנים וזגין שרי' לשם משרה סחטן לשם יין והתרו בו משום מכל אשר יצא מגפן היין (פי' שהוא כמו דאיתא בנזיר (ד' ל"ח) אכל ענבים לחים ויבשים חרצנים וזגין וסחט אשכול של ענבים ושתה לוקה חמש אי הכי לילקו שש על אחת מכל אשר יעשה תנא ושייר כו' והק"ע הקשה שם אהא שאומר שם (ה"א) כוס מזוג משום משרה לוקין עלי' (צ"ל) כוס מזוג אין לוקין עלי' הדא דאת אמר בשלא התרו בו משום משרה אבל אם התרו בו משום משרה לא בדא (פי' שלוקין עלי' משום משרה והכא נמי קאמר דחייב משום משרה נמי). ובש"ס דילן בנזיר קאמר דלוקה חמש ואין משרה בכלל ולי נראה דלשיטת הש"ס דילן הא דחייב על משרה הוא על הלאו דיין והא דכתיב משרה היינו דהתורה חייבה עלי' אע"ג דלית בי' כשיעור יין אעפ"כ חייב משום דהיתר מצטרף לאיסור אבל לא שזהו לאו בפני עצמו ואינו חייב רק על הלאו דיין. אבל שיטת הירושלמי דכיון דכתיב משרה לרבות שהיתר מצטרף לאיסור א"כ הוא לאו בפני עצמו וע"כ איתא בירושלמי סוף (ה"א) אכל כזית יין וכזית משרה אינו חייב אלא אחת זה בפני עצמו וזה בפני עצמו חייב שתים וא"כ היתר מצטרף לאיסור היינו לאו בפני עצמו:

קטע ד

עוד שם אמר ר' בא בר אחא טעמי' דראב"ע משום ברי' (פי' דהא דאמר ראב"ע אינו חייב עד שיאכל שני חרצנים וזגין לא קאי אם אכל כזית דודאי אם אכל כזית כולם מצטרפין לכזית לחייב עלי' אפי' לא אכל שני חרצנים וזגין אלא דהא דאמר ראב"ע אינו חייב עד שיאכל שני חרצנים וזגין ה א לחיוב משום ברי' דהירו' לטעמי' דאכל ענבה שלימה חייב משום ברי' כמו שביארתי (בה"א) ואם אכל ענבה שיש בו כזית חייב שתים) וע"ז אמר ראב"ע דמשום ברי' אינו חייב עד שיאכל שני חרצנים וזגין. וע"כ כתיב מחרצנים ועד זג ולקמן יתבאר בזה עוד (ויש לדחות) וע' בתוי"ט (פ"ו דנזיר משנה ב') ודו"ק:

קטע ה

עוד שם מ"ט דר' יוסי (פי' דקאי אמתניתין דתנן ראב"ע אומר אינו חייב עד שיאכל שני חרצנים וזגין אלו הן החרצנים ואלו הם הזגין החרצנים אלו החיצונים והזגין אלו הפנימין דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר שלא תטעה כזוג של בהמה החיצון זוג והפנימי עינבל) וע"ז אומר מאי טעמא דר' יוסי אכל חצי זית חרצנים וזגין מענבה אחת על דעתי'

דראב"ע חייב על דעתין דרבנן פטו'. והנה הק"ע והפ"מ פירשו דאכל חצי זית חרצנין וזגין מענבה אחת היינו שהי' הענבה שלימה וע"ז אומר על דעתי' דראב"ע חייב דרבנן פטור וכבר ביארתי שלשיטת הירושלמי הכא וברפ"ו דברכות דרבנן נמי אית להו דחייב על ענבה שלימה. ע"כ נראה לי לפרש דלר' יוסי הא דאמר ראב"ע אינו חייב אלא על שני חרצנים וזג א' משום ברי' היינו אפי' אינה שלימה דזה הוי כמו שפירש הכתוב: וע"ז אומר מאי טעמא דר' יוסי אכל חצי זית חרצנים וזגין מענבה אחת דאלו הוה כזית א"כ חיי' אפי' לרבנן ג"כ משו' כזית וכן לראב"ע משום דכזית מצטרף מכולם וכן אלו הוה ענבה שלימה הוי חייב משום ברי' לכולי עלמא כמו על כזית אלא שאם אכל שני חרצנים וזגין מענבה אחת ע"כ חייב לראב"ע משום ברי' ולרבנן פטור כיון דלא הוי כזית ולא הוי ענבה שלימה. ולר' יוסי דווקא אם אכל מענבה אחת שני חרצנים וזג א' שמשתי ענבים לא הוי כברי' ואף שפירש הכתו' היינו דווקא אם הם גדילים מתחילת ברייתן ביחד וע"כ אע"ג דלא הוי ענבה שלימה אעפ"כ כיון שפירש הכתוב מחרצני' ועד זג הוי כמו ברי' אבל לא ע"י צירוף שתי ענבות. וע"כ מפרש ר' יוסי דחרצנים היינו הפנימים א"כ אפשר שתהי' ב' חרצנים וזג א' מענבה אחת אבל בשתי ענבות ע"י צירוף לא הוי ברי'.

וע"ז אומ' מ"ט דר' יודא אכל כזית חרצנים וזגין משתי ענבות ע"ד דראב"ע אינו חייב אלא א' על דעתין דרבנן חייב שתים והנה הק"ע נדחק בזה מאוד וכן הפ"מ ולי נראה דהאי אכל כזית חרצנים וזגין משתי ענבות שלימות היינו כזית א' וסובר ר' יהודה דלראב"ע כיון דאינו חייב עד שיאכל חרצנים וזג א' והחרצנים אלו החיצונים והזגין אלו הפנימים וא"כ אי אפשר רק ע"י ב' ענבות א"כ לא הוי ברי' לראב"ע דברי' לא הוי אלא אם החיוב הוא מצד עצמה לחודי' אבל הכא שצריך לצרף הענבה השני' וע"כ אינו חייב רק אם אכל כזית וחייב משום כזית דכזית יכול להיות ע"י צירוף נמי.

וע"ז אומ' מ"ט דר"י אכל כזי' וחרצנין וזגין משתי ענבות על דעתי' דראב"ע אינו חיי' אלא אחת (פי' רק מחמת כזית ולשיעור כזית בעינן שיהי' ע"י ב' חרצנים וזג א') על דעתין דרבנן חייב שתים משום כל ענב בפני עצמו וגם משום כזית וכמו שביארתי תחילה דלשיטת הירושלמי אם אכל ברי' והוא כזית חייב שתים וכמו דאיתא שם (ה"א) אין כיני אכל ענבה שיש בו כזית חייב שתים וא"כ לר' יודא אליבא דראב"ע אינו חייב משום ברי' שברי' אינו רק אם הוא מענבה אחת אבל לא על ידי צירוף ב' ענבות. ולרבנן יתחייב שתים משום ברי' ג"כ אבל לר' יוסי שאומר כזוג של בהמה דהחיצון זוג והפנימי עינבול ואם כן איפשר שיתחייב על ענבה א' משום ברי' אף על גב דלא הוי ענבה שלימה ולרבנן פטור כיון דלא הוי ענבה שלימה.

וע"ז או' א' ר"א אתי דראב"ע כר' יוסי אין תימר כר' יודא אכל כזית שני זגין וחרצנים הנה המפרשים נדחקו בזה ונ"ל שצ"ל עד שיאכל כזית ב' חרצנים וזג א' (פי' שאומר דאתי דראב"ע כר' יוסי וא"כ אינו חולק בהא דמחייבי רבנן משום ברי' אלא דראב"ע חייב משום ברי' אע"ג דלא הוי ענבה שלימה ואע"ג דלא הוי כזית וע"כ אומר עד שיהי' שני חרצנים וזג א' וחייב משום ברי' משו' שפירש הכתוב אבל אינו צריך כזית אבל לר' יהודה שאומר דחיצון הוי חרצן וא"כ אי איפשר רק ע"י ב' ענבות ובב' ענבות לא הוי ברי' ע"י צירוף וא"כ צריך שיהי' כזית וא"כ חולק בב' דברים על רבנן הא' שצרי' שיהי' שני חרצנים וזג א' והב' שלרבנן חייב משו' ברי' ולראב"ע אינו חייב משו' דע"י צירוף לא שייך ברי' רק כזית וע"כ מדקאמ' עד שיאכל שני חרצנים וזג א' היינו מענבה אחת וע"כ חייב אף שלא אכל ענבה שלימה דהוי כמו שפירש הכתוב וע"כ חייב אף פחות מכזית וא"כ אתי כר' יוסי אבל לר' יהודה אינו חייב רק על כזי' וא"כ הי' לו לראב"ע לומר שאינו חייב עד שיאכל כזית שני חרצני' וזג א'

הלכה ו

קטע ב

שם (ה"ו) מתני' תגלחת הטומאה כיצד הי' מזה בשלישי ובשביעי ומגלח בשביעי ומביא קרבנותיו בשמיני כו' ובגמ' כתיב והזיר לה' את ימי נזרו ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ריב"י אומר משעת תגלחתו ר' זעירא בשם ר' הושעי' מה פליגין בשגילח בשביעי והביא קרבנותיו בשמיני אבל אם גילח בשמיני והביא קרבנותיו בו ביום כל עמא מודו ביום הבאת קרבנותיו אמר ר' יוסי והוא שטבל בשביעי אבל אם טבל בשמיני נעשה שביעי שמיני ושמיני שביעי ואינו מונה אלא מן השביעי בלבד והנה הפ"מ נדחק בזה והוא (ט"ס וצ"ל) אבל אם טבל בשמיני נעשה שמיני שביעי ותשיעי שמיני אינו מונה אלא מן התשיעי בלבד דאם טבל בשמיני א"כ הוי עדיין טבול יום ואינו יכול להביא קרבנותיו עד למחר ביום התשיעי א"כ אינו מונה לרבי אלא מיום התשיעי בלבד וכן הגיה הק"ע:

עוד שם נטמא וחזר ונטמא מביא קרבן על כל א' וא' אמר ר' זעירא כריב"י ברם כרבי היידא הוא עומד בנזירו' בטומאה (פי' שמביא ראי' מהברייתא דתני נטמא וחזר ונטמא מביא קרבן על כל א' וא' דאי מיירי שנטמא אח"כ בשמיני נזירות אחריתא הוא ובודאי דמביא קרבן טומאה אחרת אלא ודאי דמיירי בשביעי וא"כ לרבי חדא נזירות אריכתא היא אלא ודאי דאתי כר' בר יהודה) ומתניתין דתנן נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן א' אתי כרבי ואינו מדייק כמו דמדייק הש"ס דילן בנזיר (ד' י"ח) דאתי כריב"י דאי כרבי אי נטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי כולהו טומאה אריכתא הוא

דהא גופא קמל"ן דלא כריב"י דמונה מיום השביעי נזירות טהרה וא"כ צריך להביא קרבן לכל א' וא' אלא כרבי) אמר ר' אילא מה פליגין למנות לנזירות בטהרה והזיר לה' את ימי נזרו והביא אמר רבי עד שיביא ממש ריב"י אומר אפי' נראה להביא קרבן טומאה (דהיינו מיום תגלחתו) כל עמא מודו שמביא קרבן טומאה (ופי' הפ"מ אם חזר ונטמא בשביעי כולי עלמא מודו שמביא קרבן טומאה) ולי נראה דזהו דווקא ביום השמיני שנראה להביא ואיפשר דצריך לגרוס אמר רבי עד שיביא ממש ריב"י אומר משעת תגלחת להביא קרבן טומאה אפי' נראה להביא כל עמא מודו שמביא קרבן טומאה אבל דווקא ביום השמיני משעה שנראה להביא:

וע"ז אומר ותני כן נטמא בשביעי וחזר ונטמא בשמיני מביא קרבן לכל א' וא' ונראה לי שמגיה הברייתא שמביא תחילה נטמא וחזר ונטמא מביא קרבן על כל א' וא' וע"ז אומר ותני כן נטמא בשביעי וחזר ונטמא בשמיני מביא קרבן לכל א' וא' וניחא לי' טפי דא"כ מתניתין דתנן בכריתות שמביא קרבן א' על טומאות הרבה אתי כריב"י וכדמדייק הש"ס דילן דאי כרבי כולהו נזירות אריכתא היא אלא דאתי כריב"י ומיירי כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשמיני ואע"ג דמונה לנזירות טהרה משביעי אעפ"כ מביא קרבן א' על נזירות הרבה אבל לר' זעירא דתלי הא דתני' דמביא קרבן א' על כל א' וא' כרבי דלריב"י כיון דמונה נזירות טהרה בשביעי מביא קרבן לכל א' וא' וא"כ מתניתין דכריתות כמאן אתי דלריב"י מביא קרבן על כל א' וא' ולרבי כולהו נזירות אריכתא היא אבל לפי מה שאומר ר' אילא שניהם מודים רבי וריב"י דלענין קרבן תלוי משעה שראוי להביא קרבן וא"כ מתניתין אתי כריב"י ונטמא בשביעי וחזר ונטמא בשמיני דבזה אף ריב"י מודה דאינו מביא קרבנותיו עד יום השמיני שראוי להביא קרבן אבל ר' זעירא שאומר דהברייתא דנטמא וחזר ונטמא מביא קרבן על כל א' וא' ומיירי אפי' נטמא ביום השביעי וכיון דמתחיל למנות נזירות ע"כ מביא קרבן על כל א' וא' וא"כ מתניתין דתנן נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן א' כמאן אתי דלריב"י צריך להביא על כל א' וא' ולרבי לא הוי טומאות הרבה דטומאה אריכתא היא וע"ז אומר על דעתי' דר' זעירא כרבי נדחה קרבן ראשון ומביא קרבן שני (פי' אם נטמא והפריש בשביעי ונטמא בשמיני נדחה הקרבן הראשון דהא צריך להביא קרבן האחר ויביא על שניהם דהא הראשון לא יוכל להביא על הטומאה השני' דהא הפריש קודם) על דעתי' דריב"י לא נדחה (דהא לר' זעירא שאומר דלריב"י דמי קרבן לנזירות וכי היכי דמתחיל למנות נזירות בטהרה מיום השביעי א"כ הוא הדין לענין קרבן וצריך להביא קרבן על כל א' וא' וא"כ לא נדחה ומביא ב' הקרבנות) על דעתי' דר' הילא דברי הכל לא נדחה ומביא

אחר דלר' הילא שאומר דהבאת קרבן לא תלוי בפלוגתא דלמנות נזירות ואפי' לריב"י נמי אינו מביא קרבן אחר רק עד אחר שנראה להביא קרבן ביום השמיני ולרבי אע"ג שאומר דאינו מונה אלא מהבאת קרבנותיו ממש אעפ"כ סובר דמשעה שראוי להביא קרבן הוי טומאה אחריתא היא וצריך להביא קרבן אחר דברי הכל לא נדחה ומביא אחר (פי' אם הפריש בשביעי ונטמא בשמיני דברי הכל לא נדחה ומביא אחר) אבל על דעתי' דר' זעיר כרבי א"כ כיון דלרבי תלוי בהבאת קרבנותיו ממש א"כ כל זמן שלא הביא קרבן אם נטמא מביא אחר ונדחה הקרבן הראשון וע"כ אומר תחילה ר' זעירא כריב"י ברם כרבי היידא הוא עומד בנזירות בטומאה והוא משום דלרבי תלוי בהבאת קרבנותיו ממש וכל זמן שלא הביא קרבן אינו מונה לנזירות בטהרה וכן לענין קרבן וא"כ איך תני' דמביא קרבן לכל א' וא' דכיון שלא הביא עדיין קרבנותיו א"כ הוא הכל חדא נזירות וע"כ בודאי אתי כריב"י וע"כ אומר דעל דעתיה דר' זעירא כרבי נדחה קרבן ראשון ומביא קרבן שני דכיון דלא הביא עדיין הקרבן הוי הכל חדא נזירות כמו שאינו מונה עד שיביא ממש ולר' הילא אע"ג דלענין למנות אומר רבי דבעינן שיביא ממש אבל לענין קרבן מכיון שנראה להביא צריך להביא קרבן אחר וע"כ אומר על דעתיה דר' הילא דברי הכל לא נדחה ומביא קרבן שני:

הלכה ז

קטע ב

שם (ה"ז) ר' זעירא בעי קומי ר' מנא מאן תנא כל החטאות שבתורה כו' עיין בספרי נועם ירושלמי (פ"א דר"ה ה"א) מה שביארתי שם:

הלכה ט

קטע ה

שם (ה"ט) חילפיי שאל לר' יוחנן ולרשב"ל טבל מהו שיוסר ביותר ממאתים א"ל אין טבל ביותר ממאתים כו' ר' חייא כו' כל נותני טעמים אחד משש"ם א"ר שמוחל בר יצחק לר' חיי' בר אבא הא ר' יסא פליג עלך והא מתניתא פליג על תריהן כל המחמץ מטבל מדמע אין תימר למאה ולמאתים אפי' לא חימץ אפי' לא טיבל אלא ביותר אנן קיימין א"ר ירמיה תיפתר בשר בבשר (פי' במין במינו) דאי איפשר לטעום ע"כ אמר בששים (א"ר יוסי הוא בשר בבשר הוא שאר כל האיסורין) ר' אבהו בשם ר' יוחנן ולאיסור משערין אותו כולו בצל קפלוט (פי' דמייתי ראיה מר' יוחנן שאמר דלאיסור משערין אותו כאילו הוא בצל קפלוט והנה המפרשים הק"ע והפ"מ נדחקו בזה: ולי נראה כמו שביארתי בפרקין (ה"א) דהא דאמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן ולאיסור משערין אותו

כאילו בבצל כאילו בקפלוט (פי' אם נתערבו שני איסורין שאינם דומים א"כ כל א' מבטל חבירו אעפ"כ כיון שאם היו מרגישים לא היה בטל ע"כ לא בטל עתה ע"י שני איסורים שמבטלין זה את זה. וכמו שכתבתי שם מה שכתב התורת הבית דהטעם דמין במינו בששים אינה משום גזירה כמו שכתבו הפוסקים אלא דכל שאם היה מין בשאינו מינו היו מרגישים ע"כ אפי' במין במינו ג"כ וא"כ בשני איסורין שמבטלין זה את זה אעפ"כ לא גרע ממין במינו ע"כ משערין אותו כאלו בבצל וכאלו בקפלוט וע"ז א"ר שמואל בר רב יצחק הא ר' יוסי פליג עלך דר' יוסי קאמר השיעור כאלו הוא בצל כאלו הוא קפלוט וע"ז אמר הוא כל שאר איסורין (פי' לענין אם נתערב כמה איסורין שמבטלין זה את זה אפ"ה משערין כאלו בצל כאלו קפלוט והאי שיעורא הוא מין במינו א"כ אין זה שיעור ששים וכמו שכתבו התוס' בחולין (ד' צ"ט) דבשר בלפת הוי שיעורא כמו ששים אבל בצל בקפלוט הוא יותר משיעור ששים וכתבו שם דר' יוחנן דאמר דכל האיסורין משערין אותה כאלו הן בצל וקפלוט פליג אדרבא דאמר כל האיסורין בששים וע"ז אמר רב שמואל בר יצחק לר' חיי' בר אבא הא ר' יוסי פליג עלך (פי' שאמר דהשיעור הוא כאילו הוא בצל כאלו הוא קפלוט כו' תני ר' חזקיה כל מה שאסרתי לך במקום אחר התרתי לך כאן איפשר לומר דמקשה דאיך יניף מהא דזרוע בשלה לענין ס' ומאה הא תני ר' חזקיה כל שאסרתי לך במקום אחר התרתי לך כאן וע"ז מתרץ לפי שבכל מקום מאה אסור מאה ועוד מותר וכא אפי' מאה מותר אבל אעפ"כ ילפינן לענין ס' ומאה דאטו לקולא גמרינן לחומרא גמרינן דמדאורייתא ברובא בטל (פי' דהא הוא מין במינו) וכמו דאיתא בחולין (ד' צ"ח):

קטע ט

(**שם**) רב אמר תנופה מעכבת בנזיר והתני' תורת הנזיר בין שיש לו כנפים ובין שאין לו כנפים (צ"ל בין שיש לו כפים ובין שאין לו כפים דאמר רב בנזיר שיש לו ותני כן הראוי לתנופה תנופה מעכבת בו שאינו ראוי לתנופה אין תנופה מעכבת בו ואף דאיתא ביבמות (ד' ק"ד) כדר' זירא דאמר ר' זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבילה בינה מעכבת בו (וכן הקשה הק"ע) וכן איתא בירושלמי (פי"ב דיבמות ה"ד) א"ר שמואל בר רב יצחק הראוי לקריי' אין קריי' מעכבת בו ושאינו ראוי לקריי' קריי' מעכבת בו אך אעפ"כ כיון דרב אמר לענין תנופה שמעכבת שאסור לשתות יין עד אחר התנופה וכמו דאיתא בנזיר (ד מ"ו) אמר רב תנופה בנזיר מעכבת כו' אלא אליבא דר"א הא אמר אחר כל המעשים כולן וע"כ אם ראוי לתנופה תנופה מעכבת בו אע"ג שאם אין לו כפים אינו מעכב וכמו דאיתא ביבמות (ד' ק"ד) מידי דהוי אאימורים דכי

ליתנהו לא מעכבי (כגון שנטמאו או שנאבדו) ואפ"ה אי איתנהו מעכבי בשר באכילה וכן בפסחים (ד' ע"ז) ק"ו ומה אימורין דכי ליתנהו לא מעכבי כי איתנהו מעכבי דם דכי ליתנהו מעכב כי איתא לא כש"כ דמעכב וע"כ אמר רב דתנופה מעכבת אם יכול לקיים שלא ישתה יין עד לאחר התנופה]:

שם שמואל אמר שער מעכבת בנזיר כתנופות וכבהונות של מצורע והתני' תורת המצורע בין שיש לו בהונות בין שאין לו בהונות פתר לה כר' אליעזר דאמר נותן על מקומן ויצא הא דקאמר שמואל שער מעכבת בנזיר היינו אם אין לו שער מעכב לגמרי וע"כ אמר כתנופות וכבהונות של מצורע (פי' אפילו אם אין לו דמעכב לגמרי וכל היכא דמעכב לגמרי א"כ אם אינו ראוי בודאי דמעכב). ופריך והתני' תורת המצורע בין שיש לו בהונות כו' פתר לה כר"א דאמר נותן על מקומן אבל שמואל סובר דבעינן קרא כדכתיב ואיפשר דשמואל לטעמיה דאמר בסנהדרין (ד' מ"ה) דנקטעה יד העדים דפטור מ"ט בעינן יד העדים והוא משום דבעינן קרא כדכתיב אך קשה דאמאי לא הביא פלוגתא דב"ש וב"ה בנזיר ממורט כמו דאיתא בש"ס דילן בנזיר (ד' מ"ו) דנזיר ממורט בש"א אינו צריך להעביר תער על ראשו וב"ה אומרים צריך להעביר תער על ראשו ולקמן בירושלמי (הי"א) מייתי לה להך פלוגתא ועוד דלפי הש"ס דילן דמדמי הך דאין לו בהן כו' להא דנזיר ממורט ובירושלמי איתא דר"א שמותי הוא דתני' נזיר ומורט ב"ש אומרים צריך להעביר תער על ראשו וא"כ אמאי אמר דאם אין לו בהן יד נותן על מקומו ויצא ואיפשר לומר דהירושלמי סובר דזה לא תלי בהא אי בעינן קרא כדכתיב וכמו דאיתא לקמן (פ"ט דנזיר ה"ב) אמר ר' יוחנן מאן תנא אם גילח ואם לא גילח ר' אליעזר ברם כרבנן עד שלא נזרק הדם עליה עולא בר ישמעאל בשם ר' אליעזר טעמא דר"א וגילח הנזיר את שער ראש נזרו התורה תלתה לנזירותו בשערו. (ועיין מה שכתבתי פ"ט דסוטה ה"ב וה"ה):

פרק ז

הלכה א

קטע כב

מודים חכמים לר"א בכה"ג ונזיר שיטמא נזיר ואל יטמא כ"ג ומודה ר"א לחכמים בכה"ג ונזיר שיטמא נזיר ואל יטמא כה"ג ועיין בספרי אבי הנחל (דרוש א') מה שביארתי בזה הירושלמי:

הלכה ב

קטע ב

שם (ה"ב) על אלו טומאות הנזיר מגלח על המת ועל כזית מן המת כו' ובגמ' חד סב שאל מר' יוחנן כזית מן המת מטמא באוהל כולו לא כל שכן אמר לו להביא את הנפל שאין בו כזית חזר ושאל אבר מן המת מטמא לא כש"כ כולו אמר לו להביא את הנפל שלא קרשו איבריו כו'. א"ר מנא לרב חזקיה נהיר את דהוי ר' יעקב בר אחא קאים הכא ואף תרתין שאילין דהן סבא באהלות להייד' מילה לא שהנזיר מגלח עליהן ועוד מן הדא דאמר ר' יוחנן (ופי' הפ"מ דהדין תרתין שאילין לא שאל אלא באהלות דהכא איך השיב ר' יוחנן להביא את הנפל שאין בו כזית הא טומאת נפלים אינו מן התורה ואין הנזיר מגלח עליה) וע"ז אומר ועוד מן הדא דר' יוחנן הייתי סבור שאין הנפלים תורה במה שהוא מושיב את אמן ימי טוהר הדא אמרה שהנפלים תורה. וא"כ ניחא התשובות שהשיב ר' יוחנן בנפל שלא נתקשרו איבריו בנזיר ג"כ שהנזיר מגלח על טומאת נפלים אך במה דאמר ועוד מן הדא דר' יוחנן נדחק בזה הפ"מ דהיינו מדקאמר להביא דמשמע שהחמירו חכמים שיהא יטמא כמו שאר המת אבל שיהא הנזיר מגלח ומביא קרבן עליהם לא והוא דחוק):

[ע"כ **ע"כ** נראה לי דהני תרי שאילות לא הי' אלא באהלות אבל לא במתניתין דנזיר דהכא ליכא לתרוצי בנפל דטומאת נפלים אינה תורה להיות הנזיר מגלח עליהן וע"ז אומר ועוד מן הדא דר' יוחנן (פי' ואף שמטמאים טומאת לידה אעפ"כ אין טומאתן טומאת מת מן התורה להיות נזיר מגלח עליהן) וע"ז אומר ועוד מן הדא דר' יוחנן (פי' דאמר בירושלמי (פ"ג דנדה ה"ד) דר' שמעון היא דר"ש אומר נימק הולד עד שלא יצא א"ר יוחנן מודה ר"ש שהוא מוציא את אמו ימי לידה וא"כ מדאמר ר' יוחנן דאף ר"ש מודה דלענין טומאת לידה הוי ולד אבל לענין טומאת אוהל לא הוי ולד אם נימק וע"כ היה אומר דטומאת נפלים לטמא באוהל אינו תורה וכמו דאיתא בש"ס דילן בנדה (ד' כ"ז) א"ר אמי א"ר יוחנן ומודה ר"ש שאמו טמאה לידה ופירש"י ומודה ר"ש במתניתין בשלי' אע"ג שהבית טהור אמו טמיאה לידה כו' וע"ז אומר במה שהוא מושיב את אמו ימי טוהר הדא אמרה שהנפלים תורה והא דאינו מטמא באוהל היינו משום ביטול ברוב ובירושלמי (שם) אמר ר' יוחנן מודה ר"ש שהיא מוציא את ימי לידה ומעתה יהא הבית טמא א"ר בון תיפתר שיצאת שהוא נמוק (והפ"מ פי' משום דטמאה לידה כמו דאיתא בנדה (ד' כ"ז) דאעפ"י שלא ילדה אלא כעין שהזריעה אמו טמאה לידה) ואיפשר לומר דהתם הטעם הוא משום ביטול ברוב אבל אעפ"כ טומאת נפלים הוי מן התורה וא"כ

זה הקושי' והתשובה שהשיב הוא ג"כ על מתניתין דנזיר וע"כ לא השיבו כמו שמתרץ בש"ס דילן (ד' נ') רבא אמר לא נצרכה אלא לרוב בנינו ולרוב מנינו שאין בהם רוב עצמות דזה לא יתיישב על מתניתין דהא לפי שיטת הירושלמי לקמן (ה"ג) אין הנזיר מגלח אף שמטמאין באוהל):

פרק ח

הלכה א

קטע ב

היו שניהם מכחישין (פי' ששני עדים מכחישים אותו) ייבא כהדא עד אומר נטמא והוא אומר לא נטמאתי טהור שנים אומרים ניטמאת והוא אומר לא נטמאתי שניהם נאמנים ממנו דברי ר"מ וחכמים אומרים הוא נאמן ע"י עצמו רב יהודה בשם רב כיני מתניתא ר"מ מטמא ר"י וחכמים מטהרים א"ר יוחנן כיני מתניתא ר"מ מטמא ור"י מטהר והנה המפרשים הק"ע והפ"מ נדחקו בזה בפי' הירושלמי והם פירשו כמו שיטה הש"ס דילן ולי נראה לפרש שהירושלמי מחולק עם הש"ס דילן וכמו שאבאר והכי פירושו רב יהודה בשם רב כיני מתניתא ר"מ מטמא רבי יהודה וחכמים מטהרין (פי' דרב יהודה סובר כמו חכמים דהטעם הוא משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש והוא כמו דאיתא בכריתות (ד' י"ב) איבעי' להו מ"ט דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש או דילמא משום דאמרינן מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי פטור כי אמר נמי לא אכלתי מהימן הוא ופטור ומאי נ"מ למיפשט מינה לטומאה דאי אמרת טעמייהו דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש לא שנא טומאה חדשה ולא שנא טומאה ישנה ואי אמרת טעמייהו דרבנן משום כו' מיגו כי פטרי ליה רבנן מטומאה ישנה אבל מטומאה חדשה מיחייב מ"ט טומאה ישנה מיגו דאמר טבלתי פטור כי אמר נמי לא נטמאתי פטור דאיכא למימר מאי לא נטמאתי דקאמר לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי אבל טומאה חדשה מיחייב מ"ט דכי אמר נמי טבלתי מיחייב דא"ל השתא נטמאת וע"ז פליגי בירושלמי דרב יהודה בשם רב כיני מתניתא ר"מ מטמא ר"י וחכמים מטהרין (פי' דלרבנן בודאי הטעם משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ואפי' כי ליכא מיגו ואפי' רבי יהודה נמי סובר דהטעם הוא משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ולא משום מיגו). אמר ר' יוחנן כיני מתניתא ר"מ מטמא ור' יהודה מטהר (ואיפשר דגרסי וחכ"א אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש) אבל רבי יהודה לא סבר כחכמים דהטעם הוא משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש אלא מחמת מיגו (אבל לרבנן פשיטא

לי' להירושלמי דהטעם הוא משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש וכמו דאיתא בכריתות (ד' י"ב ושם) אמרו לו עד א' נטמאת כו' וחכ"א אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ש"מ טעמייהו דרבנן משו' דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש א"ר אמי לעולם טעמ' דרבנן משום דאמרי' מיגו והכא קתני מתוך שאם ירצה כו' הילכך אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ולהירושלמי פשיטא ליה דחכמים דאמרו נאמן אדם על עצמו יותר ממאה איש הוא לא מחמת מיגו אלא דנאמן על עצמו כו')

וע"כ אמר ר' יוחנן כיני מתניתא ר"מ מטמא ור' יהודה מטהר (פי' משום מיגו וכמו דתנן במתני' (ד' י"א) אמרו לו מה אם ירצה לומר מזיד הייתי וכמו דאיתא בירושלמי (פ"ג דשבת) מנו אמרו לו ר"י (פי' הא דתנן בכריתות (ד' י"ג) אמרו לו אינו מן השם הוא ר"י (ועי' בספרי נועם ירושלמי (פ"ק דשבת) דהאי מנו אמרו ליה ר"י היינו ר' יהודה) והכא נמי הוי ר' יהודה ולר' יהודה הוא מחמת מיגו. וע"כ אמר ר' יוחנן כיני מתניתא ר"מ מטמא ור' יהודה מטהר וחכמים אומרים הוא נאמן על עצמו ולא מחמה מיגו (ואיפשר לומר דיש נ"מ בין אם הוא מחמת מיגו או משום שנאמן אדם על עצמו יותר ממאה איש והוא כמו דאיתא בכריתות (ד' י"ב) אמר ר"נ הלכה כר' יהודה אמר רב יוסף לא אמרה אלא בינו לבין עצמו ולעצמו ושיטת הירושלמי דזהו דווקא אם הוא משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש אבל אם הוא מחמת מיגו נאמן אפי' לאחרים ג"כ וע"ז אמר רבי יהודה מטהר (פי' שמטהר לגמרי ואפי' בינו לבין אחרים כיון שהוא מחמת מיגו). אבל חכמים פליגי ואמרו דהוא משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ולא משום מיגו וע"כ אינו נאמן רק בינו לבין עצמו:

וע"ז אומר מיליהון דרבנן מסייעין לר' יוחנן דאמר גוריון בשם ריב"ח לא אמר ר' יהודה אלא בטומאה ישינה שיכול לומר נטמאתי וטהרתי ותני כן הדבר על אכילת חלב הוא הדבר על ביאת מקדש (פי' שאומר דמיליהון דרבנן מסייעין לר' יוחנן דלר' יהודה הא דנאמן הוא מחמת מיגו ולא מחמת דאדם נאמן על עצמו כו' דהא אמר ר' גוריון בשם ריב"ח לא אמר ר' יודא אלא בטומאה ישינה שיכול לומר נטמאתי וטהרתי (פי' אבל בטומאה חדשה אינו נאמן משום דליכא מיגו דהא לא יכול לומר טבלתי וא"כ מוכח דלר"י הוא משום מיגו ולא משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש כמו לחכמים דלחכמים שהוא משום דאדם נאמן על עצמו א"כ אפי' בטומאה חדשה נמי

וע"ז אומר ותני כן הדבר על אכילת חלב הוא הדבר על ביאת מקדש (פי' שמביא ברייתא מה שאמרו חכמים לר' יהודה דאמר גבי טומאה דטהור משום מיגו. ע"ז אמרו לו כן הדבר על אכילת חלב הוא הדבר על ביאת מקדש (פי' דבאכילת חלב ליכא מיגו דלא

אכלתי חלב שוגג אלא מזיד דהא לא משוי נפשי' רשיעא (וכמו שהקשו התוס' בכריתות (ד' י"ב) וכן שם (ד' י"ג) אמר ריש לקיש מודה ר"מ לחכמים שאם אמרו לו שנים בעלת שפחה חרופה ופירש"י אבל מיגו דמתניתין לא כו' דנוח לו לשקר לומר לא אכלתי מעשית רשע לומר מזיד הייתי וע"ז אמרו לו כן הדבר על אכילת חלב (פי' דהא התם ליכא מיגו דלא משוי נפשיה רשיעא הוא הדבר על ביאת מקדש (פי' דהא לא יכול לומר מזיד הייתי משום דלא משוי נפשיה רשיעא וזה הוא הברייתא דאיתא בש"ס (ד' י"ג) ומודין חכמים לר' יהודה בחלבים כו' אלא שבירושלמי הוא באופן אחר וא"כ מוכח מזה דחכמים פליגי עם ר' יהודה דלר' יהודה הוא משום מיגו ולרבנן הוא משום דנאמן על עצמו כו'.

וע"ז אומר דמיליהון דרבנן מסייעין לר' יוחנן (פי' שאומר כיני מתניתא ר"מ מטמא ור' יהודה מטהר (פי' משום מיגו) וחכמים אומרים הוא נאמן על עצמו יותר ממאה איש וע"ז פריך ויודין ליה בטומאה (פי' אמאי אינם מודים חכמים לר' יהודה שהוא משום מיגו דהא יכול לומר טבלתי וא"כ איכא מיגו וא"כ מפני מה אומרים לו הוא הדבר על ביאת מקדש וע"ז אומר מפני טומאת נזיר שאין אומר לו איכן הוא קרבניך שהבאת (פי' וא"כ ליכא מיגו) וע"ז פריך ויודין ליה בתרומה (פי' בתרומה אם אמרו לו שנים אכלת תרומה ויתחייב חומש) ואיכא מיגו משום דהא יכול לומר דהיה טעות בתרומה וכמו דאיתא (בפ"ה דנזיר ה"א) כההוא דמר ר' אבהו בשם יוחנן נתכווין לתרום כרי חיטין ותרם שעורים בלילה לא עשה ולא כלום ביום מה שעשה עשוי שחמתית ונמצאת אגרין אפי' ביום לא עשה ולא כלום (פי' וא"כ איכא מיגו ולא משוי נפשיה רשיעא (ולא משום דהא יכול לומר נשאלתי על תרומתי דלקמן בנזירות איתא בירושלמי שיכול לומר תנאי היה בלבי ולא כמו דאיתא בש"ס דילן (ד' י"ב) דאי בעי אמר נשאלתי על נזרו. והירושלמי לא ניחא ליה דא"כ יאמרו לו שיברר מי הם שהתירו לו כמו שאומר בנזיר טמא איכן קרבנך שהבאת):

וע"ז אומר עד כאן קשה בה ר' חנינא (פי' שיודין לו בתרומה דאיכא מיגו) ר' מנא שמע לה מן דבתרא אמרו לו אם ירצה לומר מזיד הייתי בשפחה חרופה מאי אית לך שוגג חייב מזיד חייב שיוכל לומר הערתי וכו' בנזירות מאי אית לך שוגג חייב מזיד חייב אונס חייב כו' תנאי היה בלבי לכשאטמא תפקע נזירותו ממני ותחול עלי נזירות אחרת מ"מ לא נתחייב בנזירותו עד עכשיו תנאי היה בלבי לכשאטמא תפקע נזירותי ממני ותחול עלי נזירות אחרת (ונראה לי שתחילה צריך לגרוס תנאי היה בלבי לכשאטמא תחול על נזירות אחרת) וע"ז פריך מ"מ לא נתחייב בנזירותו עד עכשיו (פי' בתמיה)

דאף שאמר שתחול עליו נזירות אחרת מ"מ נתחייב בנזירות עד עכשיו וע"ז משני תנאי היה בלבי לכשאטמא תפקע נזירותי ממני ותחול על נזירות אחרת וא"כ פקעה נזירות קמייתא למפרע וא"כ אינו חייב כו' הא כל מילי' לא מצי תני' וכא מצי תני (פי' דהא כל אלו הדברים בודאי יש בהם מיגו דלא משוי נפשיה רשיעא וא"כ ה"ל למיתני דחכמים מודים בזה דנאמן משום מיגו ולא תניא וכא מצי תני וא"כ מאי פריך ויודין ליה בתרומה משום דהוי מיגו אפי' לחכמים שיכול לומר שטעה בתרומתן וא"כ אמאי לא מודי בזה דבזה הוא נאמן משום מיגו דהא איכא טובא דאפי' לרבנן נמי נאמן משום מיגו ולא תני בברייתא וה"נ לא תני וא"כ לא קשה דיודין ליה בתרומה (ועיין בק"ע ובפ"מ שנדחקו בזה הירושלמי מאוד ועיין שם שפירושיהם דחוק):

קטע ו

שם עד כדון כשהתרו על זה בפני עצמו וע"ז בפ"ע התרו בו על שניהם כא' פלוגתא דר' יוחנן ורשב"ל עיין מה שביארתי ע"ז בספרי נועם ירושלמי (בפ"ק דברכות) מה שכתבתי שם:

פרק ט

הלכה א

קטע ד

מתני' הכותים אין להם נזירות ונשים ועבדים יש להם נזירות חומר בנשים מבעבדים שהוא כופף את עבדו ואינו כופף את אשתו כו' ובגמ' היה יכול למחות על דבר רבו אומר לו הלכה היא שמע לדברי רבך כפפו רבו ונטמא מהו שיביא קרבן טומאה וכי נזיר הוא לא את הוא שגזרה עליו שיטמא את אמר מביא קרבן טומאה כו' כפפו רבו ונטמא מהו שיסתור וכי נזיר הוא אלא את שגזרת עליו שיטמא את אמר סותר וכא סותר (ופי' הפ"מ וכי נזיר כו' ומאי קא מיבעי' ליה הרי כשכפפו רבו להטמא בטלה נזירותו לא את הוא שגזרת עליו שיטמא כלומר שאם כפאו רבו בתחילה לעבור על נזירותו לא אתה הוא שגזרת עליו שיטמא שהרי אין כאן נזירו' וכי את אומר בזה כשנטמא אח"כ שמביא קרבן טומאה וכא מביא קרבן טומאה בתמיה דמאי שנא הכא כשרבו כופפו להטמא בטלה הנזירות וכן מתפרש בעי' דלקמי' לענין סתירה דלא שייך סתירה כשרבו כופהו להטמא וכן פירש הק"ע ולי נראה שהפי' הוא דאם כפפו רבו ונטמא מביא קרבן טומאה וע"ז אומר וכי נזיר לא את הוא שגזרת עליו שיטמא את אמר מביא קרבן טומאה (כצ"ל) פי' וכי נזיר לא את הוא שגזרת עליו שיטמא (פי' ואפי' אם נטמא במת מצוה

אעפ"כ מביא קרבן טומאה והכי נמי אף שצריך לשמוע לרבו שהלכה היא בנזיר אעפ"כ אם נטמא מביא קרבן טומאה) וכן בהא שאומר כפפו רבו ונטמא מהו שיסתור. וע"ז אומר וכי נזיר לא את שגזרת עליו שיטמא את אמר סותר וכא סותר(פי' דבסתירה ג"כ אעפ"י שנטמא במ"מ וא"כ צריך מן הדין להטמא ואעפ"כ סותר והכא נמי סותר):

קטע ה

עוד שם פשיטא דא מילתא נטמא ואח"כ יצא לחירות מביא קרבן טומאה מהו בשכפפו רבו או בשלא כפפו רבו אין תימר בשכפפו מביא קרבן טומאה אין תימר בשלא כפפו ישלים כל זמן שהוא תחתיו אמר ר' יוסי בשכפפו רבו אנן קיימין שלא תאמר הואיל ויצא לחירות תפקע ממנו נזירות בטומאה לפום כן צריך מימר מונה לנזירות בטומאה ופי' הפ"מ אין תימר בשכפפו רבו אנן קיימין ופי' הפ"מ והיינו לאחר שנטמא כפפו רבו לעבור על נזירותו כו' והוא כפירוש הראב"ד ברמב"ם (פ"ב מה' נזירות ה' י"ט):

אבל לפי מה שביארתי כך הוא פי' הירושלמי פשיטא דא מילתא נטמא ואח"כ יצא לחירות מביא קרבן טומאה וע"ז אומר מהו בשכפפו רבו או בשלא כפפו רבו אין תימר בשכפפו רבו מביא קרבן טומאה (פי' ודאי דמביא קרבן טומאה) וכמו שביארתי תחילה על הא שאומר לא את הוא שגזרת עליו שיטמא פי' כמו אם נטמא במת מצוה ואעפ"כ מביא קרבן טומאה והכא נמי בודאי מביא קרבן טומאה וא"כ מביא קרבן טומאה אפי' בעודו תחתיו וא"כ אמאי אמר יצא לחירות מביא קרבן טומאה) אין תימר בשלא כפפו ישלים כל זמן שהוא תחתיו ע"ז אומר בשכפפו רבו אנן קיימין שלא תאמר הואיל ויצא לחירות תפקע ממנו נזירות בטומאה לפום כן צריך מימר מונה לנזירות בטומאה (פי' דזה בודאי אם נטמא מביא קרבן טומאה אם כפפו רבו על הטומאה אך שלא תאמר הואיל ויצא לחירות תפקע ממנו נזירות בטומאה (פי' דהא איפשר לומר דכיון דיצא לחירות קודם הקרבן תפקע ממנו נזירות בטומאה דהא הוי כגוף אחר) וכמו דאיתא בקידושין (ד' ס"ב) מעיקרא כו' השתא כו' וע"ז אומר שאם אח"כ יצא לחרות מביא קרבן טומאה (ועיין בפ"ב מה' נזירות בהרמב"ם והראב"ד):

קטע ו

עוד שם אמר ר' יוסי עבד שאמר הריני נזיר לכשאצא לחירות כופו לנזירות ופי' הפ"מ האי כופו ע"כ לא לביטול נזירות הוא שהרי כל זמן שהוא תחתיו לא חלה עליו נזירות אלא כופו לקייסנזירותו הא כיצד מוציאו לחירות וחלה עלי' נזירות כו' והוא דוחק ולי נראה שצ"ל עבד שאמר הריני נזיר מהיום לכשאצא לחירות ואם יצא לחירות הרי הוא נזיר מעכשיו ע"כ צריך שיכופו לנזירות דאלו"ה דילמא ישחררו רבו ויצא לחירות וכמו דאיתא בפסחים (פ"ח ה"ח) מעתה לא ימנה על פסח שמא ישחררו רבו כו' ובפרט הכא

לצורך מצוה שתחול עליו נזירות א"כ שמא ישחררו רבו וא"כ הוי נזיר למפרע וע"כ צריך שרבו יכפהו ואם כופהו הוא מותר שהלכה הוא:

עוד שם ר' ירמי' בעי קומי ר' זעירא כפפו רבו ונטמא מהו שילקה או אינו אלא הלכה ופי' הפ"מ דנהי דרשות ביד הרב לכופו מיהו מיבעי' לי' אם לוקה דלא הי' לו לקבל עליו נזירות כו' והוא דוחק וע"כ נראה לי דאף דהלכה הוא בנזיר ורבו יכול לכופו ואפי' יכול למחות אומרים לו שמע לדברי רבך ואעפ"כ מיבעי' לי' אם כפפו רבו ונטמא אם לוקה על השהי' אח"כ בטומאתו וכמו דאיתא לקמן כפפו רבו לדבר אחד מהו שיכוף אותו לכל הדברים באנו למחלוקת ר' מאיר ור' יוסי וע"כ מיבעי' לי' כמו דאיתא בנזיר (ד' י"ז) בעי רבא נזיר והוא בבית הקברות מהו בעי שהי' למלקות ובירושלמי (פ"ג דנזיר ה"ה) הקברות כו' ר' יוחנן אמר מתרין בו על כל כדי פרישה ופרישה והוא לוקה כו' וע"כ מיבעי' לי' אם מתרין בו שיצא מבית הקברות אם לוקה על שאינו פירש ואף שכפו רבו ונטמא אעפ"כ לוקה על השהי' אף שתחילה הי' בהיתר ע"י שכפפו רבו אעפ"כ לוקה על השהי' וע"כ לא מיבעי' לי' רק למלקות דלענין קרבן אין נפקא מינה דבלא"ה מביא קרבן כמו שביארתי בספרי נחלת יהושע (ס' כ"ז) דהא דבעי אם נזיר בקבר בעי שהי' למלקות דלענין קרבן לא שייך הכא כלל שאין כרת בנזיר שנטמא וקרבן נזיר טמא לאו אעון טומאה קא אתי אלא למיחל עליו נזירות דטהרה עיין שם וע"ז אומר מה אנן קיימין אם בשנזירותו הלכה והלכה יש לכוף לוקה פי' על השהי' אם בשאילו ואילו מדבריהן לא ילקה אמר ר' מנא לוקין על הלכה (פי' אם עיקר נזירותו אינה מן התורה וכי לוקין על הלכה (ועיין בספרי נועם ירושלמי (פ"ב דסוכה ה"ו) אלא כן הוא אם בשנזירותו תורה והלכה יש לכוף לוקה אם בשאילו ואילו מדבריהן לא ילקה:

קטע ז

עוד שם כפפו רבו לדבר א' מהו שיכוף אותו לכל הדברים באנו למחלוקת ר"מ ור' יוסי עבר מכנגד פניו ר' מאיר אומר לא ישתה מה אנן קיימין אם בשאמר בין בפני בין שלא בפני שתה אוף ר' מאיר מודה ואם באומר בפני שתה שלא בפני אל תשתה אף ר' יוסי מודה אלא כן אנן קיימין באומר שתה ר"מ אומר בפני שתה ושלא בפני אל תשתה ור' יוסי אומר בין בפני בין שלא בפני שתה (ובזה ביארתי תחילה דאף אם כפפו רבו ונטמא ואח"כ הלך מאתו א"כ לר"מ איפשר שלוקה על השהי' שאח"כ) וזהו דלא כשיטת הש"ס דילן בנזיר (ד' ס"ב) דאיתא שם לימא בדשמואל קא מיפלגי כו' עיין שם:

הלכה ג

קטע ז

שם (ה"ג) מתני' המוצא מת בתחילה מושכב כדרכו נוטלו ואת תפוסתו מצא שנים נוטלן ואת תפוסתן מצא שלשה אם יש בין זה לזה מד"א ועד שמונה כו' ה"ז שכונת קברות כו' ובגמ' תמן תנינן כרם שהוא נטוע עד פחות מארבע אמות ר' שמעון אומ' אינו כרם וחכמי אומרין כרם ורואין את האמצעי' כאלו אינן שמעון בר בא בשם ר' יוחנן כשם שהם חולקין כאן כך הן חולקין בשכונת קברות א"ר יונה ולא דמייא תמן יש עליהן שכונת קברות ברם הכא אין עלי' שכונת קברות ונראה לי שהוא (ט"ס וצ"ל) א"ר יונה ולא דמי תמן כרם (פי' שרואין את האמצעין כאילו אינן מפני שסופן לעקר) ברם הכא אין עליהן שכונת קברות דאם יש עליהן שכונת קברות מחמת דזימנין דמתרמי ליה בין השמשות ומקרי ומפני ליה וכמו דאיתא בב"ב (ד' ק"ב) פי' ואח"כ פני ליה וא"כ כיון שמחמת זה הוי שכונת קברות ובשכונת קברות אין לפנות א"כ ממילא לא הוי שכונת קברות וע"ז אמר תמן יש עליהן שכונת קברות ברם הכא אין עליהן שכונת קברות דאם הוא שכונת קברות ואין לפנות א"כ ממילא אין לה שכונת קברות מחמת דהוי רצופין ויש לדחות]:

הלכה ד

קטע ג

שם (ה"ד) מתניתין כל ספק נגעים בתחילה טהור עד שלא נזקק לטומאה כו' ומשנזקק לטומאה אין בודקין אותו כו' ובגמ' כתיב והדוה בנדתה והזב את זובו מה נידה מטמא באונסים אף הזב מטמא מאונסים מעתה אפי' מראי' ראשונה אמר ר' זעירא לכשיעשה כנדה ופי' הק"ע והפ"מ שיהי' טמא שבעה כנדה ולי נראה לגרוס מעתה אפי' בראי' שני' דכיון דמקיש מה נדה (פי' זבה) וכן פי' הפ"מ מטמא מאונסים אף הזב מטמא באונסים וא"כ אפי' מראי' שני' אמר ר' זעירא לכשיעשה כנדה דהיינו זבה (פי' זבה גדולה שהיא בשלשה ימים) וה"נ בג' פעמים וכמו דאיתא בנדה (ד' ל"ה) בשלישי אקשי' רחמנא לנקיבה רק דהתם יליף מוהזב את זובו והכא יליף מוהדוה דדוקא בפעם שלישית ועיין בנזיר (ד' ס"ה) מנא הני כו':

הלכה ה

קטע א

שם (ה"ה) המכה את כו' עי' בספרי א"ה (דרו' י') ושם ביארתי: